

Odjek tišine

Po hodnicima bilim
ne odzvanjaju koraci kao prije.
Sputale ih zaštitne „navlake”
pa samo tiho šušćaju
pod teretom umornih nogu.

I ne vide se lica ozbiljna
niti ona što malo utiše daju.
Svi u „oklopu” bilom, zelenom, sivom
poput robota ili kozmonauta.

Ne vidiš osmih, ne ositiš dodir
svi jednako tihi i zabrinuti,
a oni što leže i pomoć očekuju,
tužni, bolni i uplašiti.

Mnogi znaju da se bliži kraj
i samo jedno na srcu imaju:
da vide svoje, dicu, najdraže,
da se u miru s dušom rastanu.

Al' ova bolest surova je:
nema posite nit zagrljaja,
nema stisak ruku ni milovanja,
nema sa „Zbogom” opraštanja.

Pride i „Šimun” i „Veronika”
i kane suza „jeruzalemska”,
al' nema sestre, brata ni roda,
sina kraj majke, kćeri kraj oca,
ni popudbine svete!

Ti, Bože, sve što znaš i vidiš,
Ti si jedini prisutan svugda
Ti pogledaj, pomiluj, utiši
Ti i jednima i drugima oprosti
Ti duše patnika nagradi!

Katarina Firanj

Katolički list

Zvonik

GOD. XXVII. BR. 10 (323) | Listopad (oktobar) 2021. | cijena 150 din

ISSN 1451-2149

TEMA BROJA: Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo,
sudjelovanje i poslanje

Sinoda o sinodalnosti

Riječ sinoda je složenica koja dolazi iz grčkih riječi: *syn* = zajedno, *hodos* = ići, hod. Dakle, riječ je o zajedničkom hodu kojim se želi izraziti dinamičnost poslanja Crkve i njezina unutarnjeg života. Ta etimološka tvrdnja ima svoje kristološko-pneumatološko uporište. „Sinodalnost, dakle, upućuje na susret, razmjenu vijesti, razgovor, diskusiju, dijalog o pojedinoj temi s namjerom prihvaćanja rješenja za koja se postiže suglasnost, konsenzus, svih ili većega broja sudionika, na dobro ne samo prisutnih nego svih onih koje oni predstavljaju, sveopće zajednice” (N. Eterović). Sinodalnost označava novi hod Crkve u zajedništvu.

Sinodalnost, prije svega, označava posebni stil koji karakterizira život i poslanje Crkve, izražavajući njezinu narav kao Božjega naroda koji zajedno hodi i koji se okuplja, pozvan od Gospodina Isusa u snazi Duha Svetoga da naviješta evanđelje. Sinodalnost bi se trebala izražavati u redovitosti života i djelovanja Crkve.

U tom smislu, sinodalnost omogućuje cijelomu Božjemu narodu da zajedno kroči naprijed, slušajući Duha Svetoga i Božju riječ, da sudjeluje u poslanju Crkve, i to u zajedništvu koje Krist uspostavlja među nama. Naš zajednički hod jest, naime, ono što najviše ostvaruje i očituje narav Crkve kao hodočasničkoga i misionarskoga Božjega naroda (PD, 1).

Ono što je zajedničko cijelomu Božjemu narodu jesu dostojanstvo i poziv po krštenju. Snagom svoga krštenja svi smo pozvani biti aktivni sudionici u životu Crkve. U župama, malim kršćanskim zajednicama,

pokretima laika, redovničkim zajednicama te drugim oblicima zajedništva, žene i muškarci, mladi i stari, svi smo pozvani slušati jedni druge da bismo čuli poticaje Duha Svetoga koji dolazi da bi usmjerio naša ljudska nastojanja, udahnujući život i životnu snagu u Crkvu i vodeći nas u dublje zajedništvo za naše poslanje u svijetu. Dok Crkva kreće na ovaj sinodski hod, moramo učiniti sve što je moguće da bismo se otvorili iskustvima istinskoga oslušivanja i razlučivanja na putu postajanja Crkvom kakvom nas Bog poziva da budemo (Vademecum, 1).

Tri su glavne teme koje ova sinoda treba sagledati i o njima intenzivno razgovarati jer su vrlo važne za Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje.

Potrebno je vrednovati zajedništvo vjernika u svakoj mjesnoj Crkvi i vidjeti koliko se svi (biskupi, svećenici i vjernici) osjećaju kao jedno tijelo Crkve, koliko surađuju i zajednički donose odluke za dobro Crkve. Ne mogu biti samo biskupi i svećenici koji će donositi smjernice za hod Crkve nego u to moraju biti uključeni i vjernici.

Svako zasjedanje Drugoga vatikanskog koncila započinjalo je molitvom „Adsumus Sancte Spiritus”, prvim riječima izvornika na latinskome koji znači „Stojimo pred

Tobom, Duše Sveti”, koja se u povijesti stotinama godina koristila na koncilima, sinodama i drugim skupovima Crkve, a pripisuje se svetome Izidoru Seviljskom (oko 560. do 4. travnja 636.).

Dok prihvaćamo sinodski proces, ta molitva poziva Svetoga Duha neka djeluje u nama da bismo bili zajednica i narod milosrđa.

Slavko, biskup

Molitva za sinodu

Stojimo pred Tobom, Duše Sveti,
sabrani u Tvoje ime.

Povjeravamo se samo Tebi da nas vodiš:
nastani se u srcima našim,
pokaži nam put kojim nam je ići
i nauči nas njime pravo hoditi.

Slabi smo i grješni,
ali Ti nas čuvaj da ne budemo nositelji nesklada.
Ne dopusti da nas neznanje odvede na pogrješan put
ni da površnost ravna našim djelima.

Udijeli nam da u Tebi pronađemo mjesto jedinstva
da bismo zajedno kročili prema vječnomu životu,
ne udaljujući se nikada od puta istine
ni od onoga što je ispravno.

Za sve to molimo Tebe,
koji djeluješ na svakomu mjestu i u svakomu
vremenu,
u zajedništvu s Ocem i Sinom,
u vijeke vjekova. Amen.

Biskupska sinoda

Crkva je živi organizam sačinjen od mnoštva udova, koji su svi jednako bitni, a koji, po darovima Duha Svetoga, na razne načine doprinose životu Crkve. Ona također živi u vremenu i podložna je promjenama. Prilike u društvu mijenjaju se, načini razmišljanja i stilovi života, a Crkva treba pratiti sve te promjene da bi ostala aktualna i bila u službi svojih vjernika. Ne mora nužno prihvaćati društvene trendove, ali mora biti u tijeku s problemima naroda u čijoj je službi. Da bi Crkva i Papa što bolje osluhnuti potrebe, probleme i mišljenja onih koji čine Božji narod, saziva se Biskupska sinoda.

CRKVA JE BOŽJI NAROD

Crkva se nalazi na početku nove Sinode čiji je moto „Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i posla-

Sinoda znači hoditi zajedno, osluškivati jedni druge te, poput Krista, sudjelovati u životu čovječanstva. Vrijeme Sinode obvezuje nas da molimo za njezin uspjeh, to je onaj najsnažniji doprinos koji možemo dati. Sinodalni hod Crkve potiče i nas da u istom duhu promatramo svoj život i radimo na boljem vršenju svoga kršćanskog poslanja.

nje”. Ona želi promišljati kako što bolje u suvremenom svijetu ostvariti zajedništvo koje će joj omogućiti sudjelovanje i kako se što bolje otvoriti poslanju. A sve to zato što se želi približiti današnjem čovjeku, želi biti dio njegova života, želi svjedočiti Krista na način koji čovjek dvadeset prvog stoljeća može najbolje prihvatiti i shvatiti. Crkva nije tek neka ustanova sama za sebe, ona je u službi Božjeg naroda, ona jest Božji narod. Hijerarhija, koju mi često poistovjećujemo s Crkvom, samo je jedan njezin dio koji nam treba pomoći da na najbolji način ostvarimo komunikaciju s Bogom. Da bi se to dogodilo, pomaže upravo Biskupska sinoda. Ona potiče dijalog među raznim dijelovima Božjeg naroda radi zbližavanja i upoznavanja situacija, da bi oni koje je Bog postavio na kormilo mogli upravljati Njegovim narodom tako da mu služe i vode ga pravim putem, bliže k Ocu.

Na misi kojom je započela Sinoda, Papa je u homiliji govorio o tome da je Isus u evanđeljima često prikazan na putu kako hoda s ljudima i osluškuje njihova pitanja i brige. I upravo to znači *sinoda*, hoditi zajedno, osluškivati jedni druge te, poput Krista, sudjelovati u životu čovječanstva.

NAŠE POSLANJE U SVJETLU SINODE

Budući da smo Crkva svi mi koji smo u ime Kristovo kršteni, Biskupska sinoda tiče se i nas. U vjeri, pa tako i u događajima unutar Božjeg naroda, nema nijemih promatrača. Bog želi od svakoga aktivno sudjelovanje, zato nam je i poslao Duha Svetoga, da bi nam pomogao da budemo svjedoci i aktivno se uključimo u život Crkve. Tako, kada do nas stignu upute kako se uključiti u sinodalni hod Crkve, nemojmo misliti da je to za nekog drugog, dužni smo

svi dati svoj doprinos. S druge strane, vrijeme Sinode obvezuje nas da molimo za njezin uspjeh, to je onaj najsnažniji doprinos koji možemo dati.

I na kraju, uvijek treba razmišljati o sebi i o vlastitoj izgradnji. Papa se na misi za početak Sinode zapitao utjelovljujemo li mi kršćani, svi (papa, biskupi, svećenici, redovnici i vjernici laici) taj Božji stil koji hodi putovima povijesti i sudjeluje u životu čovječanstva. Spustimo to pitanje na razinu svoga života. Nije život Crkve unutar građevine crkve. Naprotiv, on je na ulicama, među ljudima. I mi smo pozvani na navještaj donositi Krista među ljude s kojima provodimo vrijeme. Trebamo biti njegovi svjedoci i pokazati suvremenom čovjeku da vjera nije nešto zaostalo, nešto što pripada prošlosti i ne uklapa se u moderan način života. Naprotiv, Krist je tu i s modernim čovjekom, ljubi ga, želi i može mu pomoći. Stoga, sinodalni hod Crkve potiče i nas da u istom duhu promatramo svoj život i radimo na boljem vršenju svoga kršćanskog poslanja.

Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje

Euharistijskim slavljem u bazilici sv. Petra koje je predvodio papa Franjo 10. listopada 2021. započeo je sinodski hod te je čitava Crkva sazvana na Sinodu. Poziv je upućen svim biskupima, svećenicima, Bogu posvećenim osobama, kao i vjernicima laicima u svijetu te je tako započela prva faza XVI. redovite opće skupštine Biskupske sinode, čija je tema *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje*. Sinodalni hod svečano je otvoren i u svim partikularnim crkvama, čime je čitava Crkva na čelu s papom Franjom pozvana propitkivati o temi sinodalnosti kao odlučujućem putu za život i poslanje Crkve. Kako bismo jednostavnije shvatili smisao i važnost sinodskog hoda, izrađena su dva temeljna dokumenta. Prvi je *Pripremni dokument* kao sredstvo koje služi jačanju prve faze osluškivanja i savjetovanja s Božjim narodom u partikularnim crkvama (od listopada 2021. do travnja 2022.), u nadi da će pridonijeti pokretanju ideja, energije i kreativnosti svih sudionika prve faze. Drugi dokument je *Vademecum* koji prati *Pripremni dokument* u službi sinodskoga hoda te ih treba iščitavati zajedno. Stoga ću pokušati ukratko predstaviti smisao obaju dokumenata, oslanjajući se na njihov sadržaj.

OKOLNOSTI U KOJIMA SE DOGAĐA SINODALNI HOD

Crkva je uvijek pozvana „pomno proučavati znakove vremena i tumačiti ih u svjetlu evanđelja” (GS,

4). Sinodalni hod odvija se unutar povijesnih okolnosti obilježenih velikim promjenama u društvu i u životu Crkve. Na takve promjene Crkva mora uvijek iznova odgovoriti i pružiti svijetu nadu. Cjelokupno društvo, a onda i Crkva, suočilo se s brojnim globalnim problemima poput zdravstvenih, mjesnih i međunarodnih sukoba, sve većeg utjecaja klimatskih promjena, migracija, raznih oblika nepravde, rasizma, nasilja, progona te sve veće nejednakosti u čovječanstvu. Nažalost, jedva velika sramota predstavnika Crkve jest patnja maloljetnika i ranjivih osoba zbog spolnog zlostavljanja, zloporabe moći i savjesti velikog broja svećenika i Bogu posvećenih osoba. Zbog toga, Crkva se mora suočiti s nedostatkom vjere i pokvarenošću unutar sebe te preuzeti bol naše braće koja su ranjena i pokušati ublažiti nanесenu bol. Potrebno je razračunati se s klerikalizmom i raznim zlouporabama koje nas sprječavaju nastaviti u smjeru *zajedničkog hoda*. Da bismo obnovili povjerenje u Crkvu, pozvani smo moliti Gospodina za milost obraćenja, a sinodalnost predstavlja put na kojem se Crkva može obnoviti djelovanjem Duha Svetoga.

ŠTO JE TO SINODALNOST, NJEZINA SVRHA I CILJ?

Sinodalnost je bila uobičajeni način djelovanja prve Crkve koja je svoje najveće očitovanje našla na ekumen-skom koncilu. U srednjemu vijeku i u moderno doba

održavale su se biskupijske i krajevne sinode. Kada je trebalo definirati dogmatsku istinu, pape su se posavjetovali s biskupima da bi upoznali vjeru cijele Crkve, utječući se autoritetu *sensus fidei* cijeloga Božjeg naroda, koji je „nezabludiv in credendo”. Sinodalnost je dio naravi i poslanja Crkve koja je pozvana od Gospodina naviještati evanđelje. Međunarodna teološka komisija opisuje sinodalnost „kao onu koja svoje značenje crpi iz najdubljih tema Objave; označava put kojim narod Božji zajedno hodi; odnosi se na Gospodina Isusa koji sebe predstavlja kao *put, istinu i život* (Iv 14,6) te na činjenicu da su se kršćani, Njegovi sljedbenici, izvorno nazivali *pripadnicima ovoga Puta*”. Sinodalnost ne bi trebala biti nešto novo, tj. poput nekog novog sustava koji počinje funkcionirati u Crkvi, nego ona treba biti već dio redovitog života i djelovanja Crkve. U mjesnim Crkvama u kojima se radi sinodskim pristupom, osjećaj za Crkvu iznova je procvao i dogodila se veća uključenost vjernika u život Crkve.

Stoga je put sinodalnosti dio načina djelovanja i prilagođavanja Crkve potrebama sadašnjega vremena koji je proizišao kao plod Drugog vatikanskog koncila, čime je naglasak stavljen na važnost proces uključivanja i doprinos cijelog Božjeg naroda za rast Crkve. Papa Franjo jasno ističe da je put sinodalnosti put koji Bog očekuje od današnje Crkve te ono uključuje proces poniznoga slušanja, dijaloga i učenja kako na mjesnoj, tako i na općoj razini Crkve. Temeljno pitanje glasi: kako se ostvaruje taj zajednički hod koji omogućuje Crkvi svih vremena da naviješta evanđelje u skladu s povjerenim poslanjem te na koje korake nas poziva Duh da bismo rasli kao sinodalna Crkva? Odgovoriti na to pitanje zahtijeva pažljivo osluškiivanje Duha Svetoga koji poput vjetrova *puše gdje hoće; čuješ mu šum, a ne znaš odakle dolazi i kamo ide* (Iv 3,8), pritom moramo biti spremni za iznenađenja kojih će zasigurno biti na tom putu.

Po krštenju i potvrdi svi smo pozvani sudjelovati u procesu evangelizacije te ostvariti zadane ciljeve koji su od velike važnosti za kvalitetu crkvenog i vjerskog života. Jedan od glavnih ciljeva jest življenje sudioničkog i inkluzivnog crkvenog procesa koji pruža svima – napose marginaliziranim – priliku da se izraze te da se čuje i njihov glas. Među glavne ciljeve pripada prepoznavanje bogatstva i raznolikosti darova i karizmi Duha koji su za dobrobit ljudske zajednice; zatim istražiti kako se u Crkvi živi odgovornost, moć i strukture po kojima se njima upravlja te nastojati preporoditi odnose između pripadnika kršćanskih zajednica i drugih društvenih skupina, na primjer organizacija civilnog društva, pučkih pokreta, kulturnih udruga itd.

Zadane ciljeve moguće je ostvariti samo ako budemo uključili sve vjernike, a osobito i one koji možda nisu aktivni u župnim zajednicama. Kako bi Crkva mogla doživjeti određeni procvat, potrebno je dati veću ulogu mladima koji se lakše i brže prilagođavaju promjenama u svijetu. Jedan od ljepših primjera kako uključiti i one koji se osjećaju rubnima u Crkvi jest nedavno ustanovljenje laičke službe katehete te otvaranje ženama mogućnosti pristupa službama lektorata i akolitata. Stoga nije cilj Sinode samo razgovarati i nešto napisati da bismo zadovoljili formu ili napisali jedan novi dokument, nego ova Sinoda treba biti prilika obnoviti svoje mentalitete i crkvene strukture da bismo čitali sadašnje znakove vre-

mena, osluškivali poticaje Duha Svetoga i cjelokupnog Božjeg naroda te ostvarivali Božju volju na zemlji. Tako ćemo moći pronaći nove metode, pristupe, odluke na pastoralno-katehetsko-evangelizacijskom području koji će biti u skladu s Božjom voljom. Konačni cilj sinodskog hoda Crkve jest služenje dijalogu Boga i čovječanstva te zajedno koraćanje prema kraljevstvu Božjemu. Na svečanosti obilježavanja 50. obljetnice ustanovljenja Biskupske sinode u listopadu 2015. papa Franjo uputio je izravni poziv svemu Božjem narodu da pridonesu naporima

Crkve na putu iscjeljenja: „Svaki krštenik trebao bi se osjećati uključenim u crkvenu i društvenu promjenu koja nam je toliko potrebna. Ta promjena zahtijeva osobno i zajedničko obraćenje koje nam omogućuje vidjeti stvari kako ih Gospodin vidi.”

KLJUČNI POJMOVI SINODSKOG PROCESA

Da bismo što jasnije shvatili važnost *sinodalnog hoda*, potrebno je promotriti tri ključne riječi u nazivu Sinode, a to su zajedništvo, sudjelovanje i poslanje, koje su međusobno duboko povezane te daju vitalnost sinodalnoj Crkvi. Prva dimenzija jest zajedništvo svih naroda koje okuplja Bog te svoje korijene pronalazi u jedinstvu Presvetoga Trojstva. Druga dimenzija jest trajni poziv na sudjelovanje svih koji pripadaju Božjemu narodu – laicima, posvećenima i zaređenima – da osluškujemo Duha Svetoga. Stoga je potrebno neprestano zajedno moliti, slušati, analizirati, voditi dijalog, razlučivati i savjetovati za donošenje pastoralnih odluka koje će biti usklađene s Božjim naumom. Treća dimenzija jest poslanje koje je povjereno čitavoj Crkvi da bi i nadalje evangelizirala. Cilj je osposobiti Crkvu za bolje svjedočenje evanđelja, posebice onima koji žive na duhovnim, društvenim, gospodarskim, političkim, zemljopisnim i egzistencijalnim periferijama našega svijeta.

Cilj Sinode nije samo razgovarati i nešto napisati da bismo zadovoljili formu ili napisali jedan novi dokument nego ta Sinoda treba biti prilika obnoviti svoje mentalitete i crkvene strukture da bismo čitali sadašnje znakove vremena, osluškivali poticaje Duha Svetoga i cjelokupnog Božjeg naroda te ostvarivali Božju volju na zemlji. Tako ćemo moći pronaći nove metode, pristupe, odluke na pastoralno-katehetsko-evangelizacijskom području koji će biti u skladu s Božjom voljom.

BISKUPIJSKA ETAPA SINODSKOG PROCESA

Cijeli Božji narod s mnogo ljubavi, poniznosti i spremnosti treba prihvatiti poziv na *sinodalni hod*, i to kao mogućnost sudjelovanja u procesu promjene vlastitog mentaliteta, shvaćanja crkvenosti i stvaranja novih pastoralno-katehetskih mogućnosti za vlastitu župnu zajednicu, biskupiju i u konačnici cijelu Crkvu. Promatrajući evanđelja, vidimo kako Isus pristupa svima te spašava ljude ne samo pojedinačno nego i kao narod koji okuplja oko sebe. Time želi poručiti da nitko nije isključen iz Božjeg plana spasenja. Svi smo dio Božjeg djela spasenja jer smo djeca Božja. Prema tome cilj biskupijske etape sinodskoga hoda jest slušanje i savjetovanje s Božjim narodom. Svi koji su kršteni jesu glavni subjekti sinodskog procesa. Kako bi *sinodski hod* bio obuhvatniji, potrebno je uključiti one osobe koje često znamo isključiti: žene, osobe s invaliditetom, izbjeglice, starije, one koji žive u siromaštvu, katolike koji rijetko ili nikada ne prakticiraju svoju vjeru itd. Dragocjeno bi bilo pronaći kreativna sredstva kojima bi se uključilo djecu i mlade u sinodalni hod jer oni su sadašnjost i budućnost Crkve. Međutim, ne smijemo sinodski proces promatrati kao prikupljanje nekakvih podataka ili održavanje niza sastanaka, nego prije svega promatrati ga kao duhovni proces. Sinodski proces vrijeme je razlučivanja, međusobnog osluškivanja, predaje vjere i znakova vremena da bismo mogli shvatiti što Bog govori svima nama. Dar razlučivanja Božja je milost i zato je potreban dijalog s drugima jer nemamo svi jednolična mišljenja i stavove te ih potrebno ponekad sučeliti i ponuditi čvrste argumente. Osim formalnijih

oblika razgovora, postoje i neformalni trenutci poput: hodočašća, aktivnosti u skupinama, stanke za kavu itd.

Biskupijska etapa možda je najzahtjevnija, jer je potrebno razgovarati, slušati razna mišljenja onih koji djeluju u župama, laičkim pokretima, školama i sveučilištima, redovničkim kongregacijama, skupinama socijalnih aktivnosti, ekumenskim i međureligijskim pokretima. Veliku ulogu u provođenju biskupijske etape imaju već postojeća biskupijska pastoralna vijeća, zatim župe koje imaju župna pastoralna vijeća. Namjera je biskupijske etape što je moguće većem broju ljudi ponudi pravo sinodsko iskustvo slušanja drugih, osobito onih na periferijama, čiji se glasovi rijetko čuju. Sinodalnost ne postoji bez pastirskoga autoriteta kolegija biskupâ, pod prvenstvom Petrova nasljednika, a to isto vrijedi i za pastirski autoritet svakoga dijecezanskog biskupa.

Neka od ponuđenih pitanja za poticaj na razmišljanje o sinodalnosti:

Nadahnuju li i vode molitva i liturgijska slavlja naš zajednički život i poslanje u našoj zajednici?

Tko su oni koji hode zajedno u našoj mjesnoj Crkvi? Tko su oni koji se čine više odvojenima?

Kako se sluša laike, osobito žene i mlade? S koliko pozornosti slušamo one koji su na periferijama?

Koliko prostora pružamo glasu manjina, poglavito ljudima koji žive u siromaštvu, marginaliziranim ili isključenima iz društva?

Kada i kako uspijevamo reći ono što nam je važno?

Kakav je naš odnos s mjesnim medijima (ne samo katoličkim)?

Kako Crkva vodi dijalog s drugim dijelovima društva i kako uči od njih: područjima politike, ekonomije, kulture, civilnog društva te ljudima koji žive u siromaštvu?

Kako se unutar naše mjesne Crkve ostvaruje autoritet ili vlast?

Generalni tajnici biskupskih konferencija srednje Europe u Subotici

Peti susret generalnih tajnika biskupskih konferencija srednje Europe održan je 7. i 8. listopada u Subotici pod predsjedanjem zrenjaninskog biskupa Ladislava Németa, predsjednika Međunarodne biskupske konferencije (MBK) sv. Ćirila i Metoda.

Domaći generalni tajnik **mons. Róbert Pastýik** poželio je dobrodošlicu kolegama iz: Austrije (vlč. **Peter Schipka**), Mađarske (vlč. **Tamas Toth**), Albanije (biskup **Gjergj Meta**), Hrvatske (vlč. **Krunoslav Novak**) i BiH (mons. **Ivo Tomašević**) te generalnoj tajnici Njemačke biskupske konferencije **Beate Gilles**. Putem videolinka zasjedanju su se pridružili generalni tajnici Slovenske i Rumunjske biskupske konferencije, **fra Tadej Strahovec** i **preč. Francisc Ungureanu**. Ispričali su se generalni tajnici iz Italije, Poljske, Češke, Slovačke i Švicarske.

Podsjetivši da se ti godišnji susreti održavaju s ciljem boljeg međusobnog poznavanja i upoznavanja svake od krajevnih crkava, biskup Német kazao je da Međunarodna biskupska konferencija obuhvaća nekoliko relativno malih zemalja koje imaju svoja bogatstva te izrazio radost da je Subotica domaćin tog zasjedanja o temi „Zajednički život u europskoj kući; mogućnost suradnje, različitosti i zajedničke crte”.

„Tijekom prvog dana sudionici su čuli izlaganje o mjesnoj Crkvi u Subotičkoj biskupiji. Govorio sam o mogućnostima suživota kao izazovu za sve nas; kako živjeti i sačuvati vlastiti identitet, a ipak biti u zajednici. Tijekom drugog dana bilo je još riječ o lokalnoj Crkvi”, kazao je Német koji je ujutro drugog dana predvodio misu u kapeli Biskupijskog sjemeništa „Paulinum” na talijanskom jeziku. „Razgovarali smo i o Sinodi i to u dvostrukom smislu: o Sinodi koju je inicirao papa Franjo za cijelu Crkvu i o sinodama koje vode pojedine biskupije. Ja sam u sretnoj situaciji što smo u svibnju završili prvu Sinodu Zrenjaninske biskupije. To je bilo izuzetno lijepo iskustvo. Sada radimo na završnim dokumentima i traženju načina da to pretvorimo u stvarni život naše lokalne Crkve. Iz razgovora ovdje se čuje da je i te kako važno što je htio papa Franjo: da zajedno krenemo na jedan put, zajedno gledamo prema istom cilju i razgovarajući nađemo nova rješenja”, rekao je Német.

Subotički biskup **Slavko Večerin**, zajedno sa svojim suradnicima, među kojima i glasnogovornikom MBK **preč. Mirkom Štefkovićem**, bio je domaćin tog susreta. „Drago mi je što su generalni tajnici srednje Europe odlučili održati godišnji susret upravo ovdje u Subotici, u gradu secesijske kulture. Srce će mi biti još punije ako odu iz Subotice s lijepim dojmovima”. Govoreći o mjesnoj Crkvi, biskup Večerin rekao je: „Ono s čime

se sučeljava Subotička, a vjerujem i druge biskupije ove regije jest problem iseljavanja. Subotička biskupija postaje staračka biskupija. Sve je manje mladih. Mlade obitelji koje su u snazi iseljavaju se, a ostaju staračka domaćinstva i ljudi koji su pomalo na izmaku snaga”, kazao je on, dodajući da će se s tim gorućim problemom morati vrlo brzo suočiti.

Tajnici su imali prigodu više čuti o sinodalnom putu Katoličke Crkve u Njemačkoj te iznijeti iskustva iz svojih zemalja. Također su molili u subotičkoj katedrali Sv. Terezije Avilske o čijoj je bogatoj unutrašnjosti i radovima na učvršćenju njezinih temelja govorio mons. **Stjepan Beretić**. /KTA BIH/

Biskup Péntzes – počasni građanin Kanjiže

Skupština općine Kanjiža donijela je 30. rujna Odluku o dodjeli zvanja počasnog građanina Općine Kanjiža

Za dobitnika zvanja izabran je **mons. Ivan Péntzes**, umirovljeni biskup Subotičke biskupije. /Pannon TV/

Obljetnica Doma za umirovljene svećenike „Josephinum”

Subotički biskup Slavko Večerin predslavio je 13. listopada zahvalnu misu u kapelici Svećeničkog doma Subotičke biskupije „Josephinum” u povodu 50. obljetnice izgradnje i blagoslova Doma.

Desetorica stanovnika Doma, među kojima i umirovljeni subotički biskup **mons. Ivan Péntzes**, skupa s članovima bivših i sadašnjih djelatnika i upravom, okupili su se u kapelici Doma da bi sa svojim biskupom obilježili zlatni jubilej te značajne ustanove Subotičke biskupije. U propovijedi na hrvatskom jeziku ravnatelj doma **preč. Mirko Štefković** istaknuo je veliku zahvalnost za proročko djelo biskupa Matije Zvekanovića i njegovih suradnika kad su se, u nimalo lakim vremenima, upustili u izgradnju doma za stare i bolesne svećenike. Zahvaljujući tomu, brojni su svećenici Subotičke biskupije na dostojanstven način i uz doličnu skrb u tom Domu dočekali svoj prijelaz u vječnost. Mnogo godina redovnice, članice Družbe sestara Naše Gospe predano su skrbile za stanovnike Doma te i njima ide velika zahvala za to plemenito djelo služenja. Kako je starost dob mudrosti, ravnatelj je stanovnicima Doma poželio da po njima on bude riznicom mudrosti

Subotičke biskupije te ih je preporučio zagovoru sv. Josipa, zaštitnika Doma.

Zamjenik ravnatelja **vlč. Jozsef Koleszár** u propovijedi na mađarskom jeziku osvrnuo se na žrtve koje su mnogi dragovoljno prihvatili da bi Dom mogao opstati i djelovati na dobrobit starih i bolesnih svećenika. On je sadašnjim stanovnicima poželio ustrajnost i strpljenja u predanju Gospodinu, po uzoru na sv. Josipa.

Poslije mise, proslava jubileja Doma nastavljena je u blagovaonici, uz pokoju zdravicu na radost svih nazočnih. /IKA/

Blagoslov školskih torba i djece u Vajskoj i Bođanima

Na 25. nedjelju kroz godinu, 19. rujna, u župama **sv. Ilije u Bođanima** i **sv. Jurja u Vajskoj** proslavili smo mise zaziva Duha Svetoga za blagoslov u novoj školskoj i vjeronaučnu godinu.

Jako mnogo djece okupilo se na svetoj misi. Kao i svake godine, dolaskom u crkvu, djeca svoje torbe stavljaju ispred oltara znatiželjno i velikog očekivanja prate svetu misu. Na početku homilije, župnik **preč. Goran Vilov** pozdravio je župljane, a poseban pozdrav i dobrodošlicu uputio je dječici. „Neka sve naše školarce Duh Sveti ispuni darom mudrosti i znanja”, rekao je župnik na kraju homilije. Molitvu vjernika tom prigodom čitala su djeca. Na kraju misnog slavlja župnik

je blagoslovio torbe ispred oltara, okupljenu djecu i župljane. Župnik je pozvao djecu da poslije mise ostanu u crkvi i sve ih obradovao darovima. /A. Š./

Početak školske i vjeronaučne godine u subotičkoj katedrali

U katedralnoj Župi sv. Terezije Avilske u Subotici 3. listopada svečano je započela nova školska i vjeronaučna godina, a župnik i kapelan blagoslovili su tijekom liturgijskih slavlja učenike i njihove torbe.

Na svetoj misi u 8.30 okupili su se vjeroučenici mađarskoga jezika, a u 10.00 vjeroučenici koji vjeronauk pohađaju na hrvatskome jeziku. Na stubama pred svetištem učenici su posložili svoje školske torbe. Na početku svete mise, djeca su s okupljenim narodom otpjevala himan Duhu Svetom. U 8.30 svečanu svetu misu služio je župni vikar vlč. **Ervin Bartus**, a u 10.00 župnik **mons. Stjepan Beretić**. Svećenici su najprije blagoslovili vjeroučenike, a onda i njihove školske torbe. Među školskim torbama našle su se i torbe djece iz vrtića. Djeca, roditelji i katehistica **Nevena Gabrić** čitali su zazive molitve vjernih.

Djeca su na oltar donijela i darove kruha i vina. Na kraju svete mise, djeca su dobila mali dar. Premda je školska i vjeronaučna godina i službeno započela, još se očekuju novi učenici. Župnik je učenicima zaželio blagoslovljenu novu školsku, a studentima akademsku godinu. /**Stjepan Beretić**/

Zaziv Duha Svetoga u Župi Uskrsnuća Isusova

Župnik Župe Uskrsnuća Isusova u Subotici vlč. **Vinko Cvijin** u nedjelju, 3. listopada, blagoslovio je tijekom misnoga slavlja djecu za novi početak školske i vjeronaučne godine.

Djeca su, pjevajući himan Duhu Svetomu, ušla u crkvu u procesiji, veseli, s torbama na leđima punih knjiga. Pred oltarom su se predstavili po razredima.

U svetoj misi sudjelovali su ministriranjem, prinosom darova i pjevanjem. Na kraju svete mise, župnik je podijelio djeci vjeronaučne bilježnice i pismo za roditelje u kojem im je poželio toplu dobrodošlicu. U ime Katehetskog odjela Pastoralnog vijeća te župe poručio je da nam je čast i odgovornost sudjelovati u vjerskom odgoju djece s ciljem da odrastu u zdrave, vjerne i dobre ljude i budu odsjaj Božje ljubavi. /**Katehetski odjel Pastoralnog vijeća Župe Uskrsnuća Isusova**/

Blagoslov učenika u Župi uzvišenja sv. Križa u Somboru

U Župi uzvišenja sv. Križa u Somboru 3. listopada slavljena je sveta misa na kojoj je župnik preč. **Josip Štefković** blagoslovio školske torbe i dječicu za uspješni početak vjeronaučno-školske godine.

Štefković je naglasio važnost dolaska na vjeronauk, molitve, dolaska na misna slavlja, jer se, kako je rekao, od malena treba učiti biti svjedokom svoje vjere. Molimo Duha Svetoga da ih potakne da olako ne odustaju od svih napora i teškoća te da taj trud nagradi. /**Marica Mikrut**/

200. obljetnica crkve sv. Mihovila u Odžacima

Subotički biskup mons. Slavko Večerin služio je 29. rujna, na proštenje crkve sv. Mihovila u Odžacima, skupa s domaćim župnikom preč. Jakobom Pfeiferom i svećenicima okolnih župa svetu misu o dvostoljetnoj obljetnici dovršetka gradnje župne crkve. Svečanom misnom slavlju nazočili su brojni domaći vjernici i hodočasnici, kao i gosti: episkop bački Irinej, njegov vikarni episkop Damaskin te biskup Slovačke evangeličke Crkve Jaroslav Javorník s pratnjom.

Izgradnja sadašnje crkve počela je 25. listopada 1818., u velikoj mjeri od materijala stare crkve, izgrađene ondje 1764. Značajni dio sredstava za izgradnju dali su Odžaćani, njemački živalj, a gotovo polovicu priložili su proizvođači kudelje. Gradnja je završena 1821. Pročelje je oblikovao u stilu klasicizma, a unutrašnjost raskošna, s umjetničkim izvedbama u svetištu i pokrajnjim prostorima iznimno velikih dimenzija i živih kompozicija.

Biskup Večerin u homiliji je, prikazavši lik i djelovanje sv. Mihovila arkandela, osvijestio vjernicima da je borba protiv oholosti Zloga i danas aktualna. „Svjesni smo koliko oholost može prouzročiti zla u svijetu. Od prvih ljudi do današnjega vremena ta zla sklonost obuzima ljude u svim kategorijama i staležima. Čovjek se u svojoj oholosti i samodopadnosti uvijek nastojao udaljiti od Boga ili zauzeti njegovo mjesto. To redovito vodi i čovjeka i svijet oko njega u propast. Zato je toliko ovisnika, prijevara, ubojstava, toliko stradanja nevinih od prometa do razbojstava. Pitamo se kako ostati u tome branitelj dobra kada se

čini da je dobro toliko puta pobijeđeno, a da zlo nastavlja svoje postojanje? Moguće je. Vjera nas uči da je Isus svojom žrtvom na križu i uskrsnućem pobijedio svaki grijeh, zlo i smrt”, kazao je, među ostalim, biskup.

Na koncu mise, preč. Pfeifer, budući da je imenovan novim bačkim arhiepiskopom, položio je ispovijest vjere i prisegu vjernosti pred biskupom Večerinom. Na misi je pjevao Mješoviti zbor „Santa Maria” iz Bača, kojim je ravnao **David Bertran**.

Već 45 godina u Odžacima pastoralno djeluje preč. Pfeifer, rođeni Plavanac, svećenik koji u svojoj 70. godini života i dalje skrbi za, sada, malobrojne katolike, uz župničku službu u Apatinu. „Liturgijski pastoral nedjeljom odvija se na hrvatskom jeziku, uz uporabu mađarskog, njemačkog i slovačkog. Nedjeljom slavimo misu s oko 30 vjernika, uglavnom starijih, a preko tjedna s najviše njih šest. Mladih katolika gotovo i nema, a školske djece je malo”, navodi on. Obljetnicu je odžačka crkva dočekala izvana potpuno obnovljena. „Godine 2018. pokojna Helena Steimann Kelbli, rođena Odžačanka, ostavila značajni dio svoje imovine Crkvi u mjestu svo-

jeg rođenja. To sam namijenio temeljitoj vanjskoj obnovi crkve”, kaže Pfeifer.

Odžaci su nekada bili jedna od iznimno uglednih župa u Bačkoj, koja je dala veliki broj svećenika, **mons. Ladislava Németa SVD**, zrenjaninskoga biskupa i mnoštvo redovnica. To je prekinuto protjerivanjem njemačkog katoličkog življa nakon II. svjetskog rata. I danas, ipak, čuva katoličku duhovnu i materijalnu baštinu. /**M. T.**/

Nova mrežna stranica Hosanafesta

Festival hrvatske duhovne glazbe Hosanafest, koji se već 20 godina organizira u Subotici, ima svoju novu internetsku stranicu.

Stranica se nalazi na adresu: www.hosanafest.org. Organizatori pozivaju sve zainteresirane da je prate. /**Zv.**/

Novi oratoriji, novi župnici, nova djeca

Subotički animatori organizirali su oratorije za djecu 2. listopada u župama Marija Majka Crkve u Subotici, Presvetog Trojstva u Maloj Bosni i Srca Isusovog u Tavankutu, 9. listopada u Župi Uskrsnuća Isusova u Subotici i sv. Josipa Radnika u Đurđinu, 16. listopada u crkvi sv. Roka u Subotici i sv. Petra i Pavla u Monoštoru, a 23. listopada također u Župi sv. Roka, sv. Petra i Pavla u Bajmaku te sv. Marka u Žedniku.

U svojoj petoj godini, pred Subotičkim oratorijem zanimljivo je vrijeme. S obzirom na sve veći

druženje župnika s djecom na svojoj župi. Velika potpora bila je podrška svih župnika u svakom pogledu, a nama ona najznačajnija: duhovna. Župnici bi održali predavanje na neku prikladnu temu koja prati liturgijsku godinu, a nakon toga animatori bi podijelili djecu u dobne skupine i razgovarali s njima na temu župnikovog predavanja. Osim duhovne, uslijedila bi i dosad dobro uhodana glazbena radionica, kreativna radionica, sport, igre, druženje, užina. Do sada su prošle tri prekrasne subote, vrijeme nas je dobro poslužilo i otkrili smo da nam je tri sata subotnjeg oratorija postalo kratko.

Zahvaljujemo svim župnicima koji su nas primili i ugostili, roditeljima koji su poslali djecu, djeci što su dobra na oratorijima i radujemo se svemu što ova školska i katehetska godina nosi. /Animatori/

broj animatora, osjetili smo se pozvanima iskoristiti svoje snage u brojnosti, a sad već i iskustvu, i iskoračiti iz uobičajenih subotnjih oratorija koji su uglavnom odvijali na župi sv. Roka. U desetom mjesecu, u kojem slavimo Misijsku nedjelju, i mi smo se raširili poput misionara po biskupiji.

Svaki oratorij priča je za sebe, ali i svaki od njih ima nešto zajedničko. U Maloj Bosni i Tavankutu bili smo prvi put, a u Monoštoru, Aleksandrovi i Župi Uskrsnuća Isusova ponovno nakon nekog vremena. U župama u koje dolazimo prvi put nastojimo najprije objasniti što je oratorij, tko je bio don Bosco koji ga je utemeljio i što je bio don Boscov cilj, a i naš cilj danas: pomoći djeci i mladima pronaći put do neba. Nakon toga prelazimo na igre i radionice. Izmjenom župnika u našoj biskupiji i početkom nove školske godine, nastali su novi početci na mnogim tim župama pa je oratorij često bila i prilika ne samo za upoznavanje djece s animatorima nego i pobliže

Zaziv Duha Svetoga u Đurđinu

početku njihova polaska u školu. Djeca su veoma sretna kad su na misi skupa s roditeljima. Nakon mise upriličen je sastanak župnika s roditeljima. /Verica Dulić/

U Župi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, 26. rujna prizvali smo Duha Svetoga i molili Njegov blagoslov na početku nove školske godine.

Djeca osnovnoškolske dobi okupila su se u velikom broju, napose ona iz nižih razreda i vrtića. Ispred oltara nikad nije bilo više torbi i ranaca, raznih veličina i boja. Učenici su donijeli svoje torbe pune knjiga i bilježnica. Mladi su čitali misna čitanja, a učenici nižih razreda molitvu vjernika. Na koncu euharistijskog slavlja, župnik vlč. Daniel Katačić blagoslovio je djecu i školske torbe. Na toj svetoj misi je i roditelja bilo znatno više nego inače, osobito onih koji su dopratili svoje prvašice i vrtićance. To je najviše što su mogli učiniti za svoju djecu na

Zavitni dan u Monoštoru: „Krunica nije samo molitva za bake”

U župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru 13. listopada svečanom euharistijom proslavljen je zavjetni dan – spomen na dan kada je prije 77 godina, u posljednjim mjesecima II. svjetskog rata, selo čudesnim zagovorom Blažene Djevice Marije zaštićeno od razaranja. Svetu euharistiju služio je đurđinski župni upravitelj vlč. Daniel Katačić, a koncelebrirao je domaći župnik vlč. Dražen Dulić sa svećenicima iz okolice.

„Spominjemo se danas Gospinog čuda kad je svojim čudesnim zagovorom obranila Monoštor”, kazao je u homiliji Katačić. „Te noći, s 12. na 13. listopada, vaši stari okupljeni sa župnikom oko Gospinog lika molili su upravo njezinu krunicu. Molitva Krunice Gospi bijaše toliko draga da je zapovijedala bezbožničkom vojskom i promijenila njihove planove. Toliko je moćan Marijin zagovor kod Boga. Osim te svečane mise zahvalnice, spomen na tu noć jest i prekrasno šarenilo naših šokačkih ponjava koje vise s kora crkve. One noći skrivale su svjetlost svijeća, a danas nas svojim šarenilom potiču na zahvalnost za čudesni Gospin zagovor. Ima ih tu svakaki. *Nebeski, jegerski, kavasti. Na pendžeriće, na kaleže i, meni najdraže, na ružice, pupoljke.* Te ružice, ti pupoljci podsjećaju me da je svaka izmoljena Zdravomarija

jedna ružica koju stavljamo pred Djevicu Mariju. Kad nekog volimo, nosimo mu cvijeće. Ako ga jako volimo, želimo da taj buket bude što veći, raskošniji, šareniji. Ako zaista volimo nebesku Majku, potrudimo se pred njezin lik donijeti mnogo duhovnih ruža, a to su izmolljene Zdravomarije. Neka nas te ponjave ne podsjećaju samo na prošlo nego neka nam u sadašnjosti govore da mislimo na budućnost – jer bez molitve osuđeni smo na propast. Kad vidimo ružicu na ponjavi, sjetimo se dati Gospi duhovnu ružicu moleći Zdravomariju. Krunica nije samo molitva za bake. Krunica je duhovno oružje kojim se koriste Kristovi vojnici. Stoga, ako želiš biti dobar muž i otac, dobra supruga i majka, dobro dijete, dobar mladić ili djevojka – moli krunicu”, zaključio je propovjednik.

Sveta misa bila je ukrašena mladim župljanima u svećanim šokačkim nošnjama. /M. T./

Subotički biskup u posjetu Crkvi u Hrvatskoj i Sloveniji

Subotički biskup mons. Slavko Večerin boravio je koncem rujna u službenom i pastoralnom posjetu Crkvi u Hrvatskoj i Sloveniji, susrevši se s nizom službenika Crkve, njegove braće u hrvatskom i slovenskom episkopatu, te predvodeći euharistijska slavlja i koncelebrirajući ih. U pratnji biskupa, bio je sudski vikar Subotičke biskupije i član Zbora konzultora preč. dr. Ivica Ivanković Radak.

U Bjelovaru, u ordinarijatu Bjelovarsko-križevačke biskupije, biskup Večerin susreo se s biskupom ordinarijem te biskupije mons. Vjekoslavom Huzjakom 25. rujna. Tijekom vikenda, 25. i 26. rujna, u Mariji Bistrici biskup Večerin boravio je skupa s hodočasnici- cima tijekom tradicionalnog hodočašća bačkih Hrvata, predvodeći misno slavlje u toj prigodi. U nedjelju, 26. rujna u Mariji Bistrici subotički biskup Slavko susreo se s pomoćnim zagrebačkim biskupom mons. dr. Ivanom Šaškom. Istoga dana u Sloveniji, u župnoj crkvi sv. Kancijana u Mirnoj Peči, u Biskupiji Novo Mesto, Večerin je sudjelovao u misnom slavlju tijekom kojega je za novoga biskupa Novog Mesta posvećen mons. Andrej Saje.

U ponedjeljak, 27. rujna, Večerin je u Zagrebu posjetio Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, gdje se susreo s državnim tajnikom Zvonkom Milasom. Bio je to prvi susret državnog tajnika i biskupa Subotičke biskupije, na kojem su obje strane izrazile spremnost za daljnjom suradnjom. Tijekom susreta, biskup Večerin je, kako je prenijela „Hrvatska riječ“, izrazio spremnost za suradnju na projektima koji su od značaja za hrvatski i katolički živalj na ovim prostorima. Istaknuo je dobru suradnju i s Hrvatskim nacionalnim vijećem u Srbiji, osobito po pitanju zajedničkih projekata koji su prvenstveno za dobrobit vjernika ove biskupije. Sastanku je nazočio i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu Središnjeg državnog ureda dr. sc. Milan Bošnjak.

Istoga dana, 27. rujna, Večerin je posjetio ravnatelja Hrvatskog Caritasa mons. Fabijana Svalinu, Hrvatsku katoličku mrežu, gdje je upriličen susret s glavnim urednikom Sinišom Kovačićem, te Ured za Hrvatsku inozemnu pastvu, gdje se susreo s ravnateljem mons. Tomislavom Markićem. Također, u posjet su ga primile i redovnice, članice Družbe sestara Naše Gospe, gdje je u kući matici u Zagrebu razgovarao s poglavaricom, časnom majkom s. Zrinkom Šestak.

Dana 28. rujna Večerina je u svojem uredu primio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Iz Ureda zagrebačkog nadbiskupa priopćeno je da je Večerin upoznao kardinala Bozanića o prilikama katolika u svojoj biskupiji te da su razgovarali o suradnji između Zagrebačke nadbiskupije i Subotičke biskupije. Istoga dana ga je u Sisku primio sisački biskup mons. Vlado Košić. Tom prigodom razgovaralo se o međusobnim odnosima i suradnji te situaciji u kojoj se nalazi sisačka Crkva nakon potresa. /M. T./

Novo Prezbitersko vijeće Subotičke biskupije

U pastoralnom centru Augustinianum u Subotici 12. listopada održana je prva i konstitutivna sjednica novog saziva Prezbiterskog vijeća Subotičke biskupije.

Novo Prezbitersko vijeće imenovano je dekretom biskupa Slavka Večerina od 15. rujna i sastoji se od članova koji su imenovani po službi, zatim od članova koji su izabrani po dekanatima i od predstavnika redovnika koji djeluju na teritoriju Subotičke biskupije te od članova koji su imenovani slobodnim imenovanjem dijecezanskog biskupa. Susret je započeo molitvom i pozdravnim govorom biskupa Večerina te je uslijedilo usvajanje novoga statuta Prezbiterskog vijeća. Nakon toga, uslijedio je izbor vodstva te rasprava o inkorporaciji pojedinih župa. Posljednja tema o kojoj se govorilo na susretu bila je Biskupska sinoda, odnosno njezina dijecezanska faza. /C. V./

Veni Sancte u Novom Sadu: „Vjeru svjedočiti učenjem”

Župnik Župe Imena Marijina mons. Attila Zsellér, župnik s kapelanima vlč. Nebojšom Stipićem i vlč. Gaspárom Józsom, slavio je 13. listopada svetu liturgiju u toj novosadskoj crkvi sa zazivom Duha Svetoga na početku nove akademske godine.

Na misi su sudjelovali novosadski studenti katolici, pojedini srednjoškolci, roditelji i profesori te ostali vjernici središnje novosadske župe. Na početku mise, predslavitelj je pozdravio vjernike na hrvatskom i mađarskom jeziku, naglasivši nakanu te mise, koja je ustaljena na početku listopadskog ciklusa obrazovanja.

„Nalazimo se u vremenu vladavine mnoštva informacija. Na papiru je velika pismenost, ali kao da u praksi nema plodova učenosti i znanja: smirenosti, umnosti, razumijevanja, mira, sklada i ljubavi. U svijetu vladaju histerija, agresija, bahatost i površnost. Danas se molimo za vas iz mlađih generacija, da na vas siđe Duh Sveti koji će svojim darovima sve vas prosvijetliti i dati vam veliku zadaću: ispraviti krivu Drinu prethodnih generacija, da prije svega budete prijatelji i ljudi”, kazao je u homiliji vlč. Stipić. „Bez tog Duha”, nastavio je on, „naizgled ćemo imati diplomu, škole, preneseno znanje. Bivat ćemo naizgled učeni i priznati kao poznavatelji, ali u praksi bit ćemo jedan veliki Isusov ‘Jao!’. Zašto ‘Jao’? Danas se informacija pretvorila u dezinformaciju, a umjesto pismenosti vlada funkcionalna nepismenost. Umjesto knjižnica, danas vladaju internetske tražilice, a učionice se sve više zamjenjuju noćnim klubovima. Umjesto odgovornosti, svi mašemo osobnim slobodama”, kazao je. On je poručio mladima da uče i upijaju znanje. „Znanje je alat vašeg razuma, a razum je moć

duše. Danas molimo Duha Svetoga da nas osposobi za to veliko djelo, da naš razum bude Bogom prosvijetljen, da naše želje budu one plemenite, a da svoje sposobnosti iskoristimo za slavu Božju i dobro svakog čovjeka. Vi ste pozvani biti svjetlo i nema opravdanja da to ne budete, jer Bog je u svakog od vas stavio mnoge talente. Svoju vjeru svjedočiti ćete učenjem, polaganjem ispita, dobrim savjetima i prijateljstvom, dobrim primjerom i zahvalnošću na svemu, čak i onda kada je teško”, zaključio je Stipić.

Nakon pričesti, otpjevan je himan „O dođi, Stvorče”, a župnik je, izmolivši blagoslov za studente i djelatnike učilišta, poškropio vjernike blagoslovljenom vodom. Svetu euharistiju uzveličao je dvojezični zbor mladih te župe, koji je uvježbao ravnatelj i župni zborovođa **David Bertran**, koji je i svirao skupa s **Klárom Sóti**. Nakon euharistije, međusobno upoznavanje i druženje nastavljeno je uz domjenak u župnoj vjeronaučnoj dvorani. /Zv./

Blagoslov školskih torba u Župi Marija Majka Crkve

UŽupi Marija Majka Crkve u Subotici 19. rujna slavljena je sveta misa sa zazivom Duha Svetoga za uspješni početak nove školske i vjeronaučne godine.

Na misi su blagoslovljene školske torbe. Okupilo se mnogo djece svih dobi – od prvog do osmog razreda, a nazočni su bili i poneki srednjoškolci koji su također bili sa svojim školskim torbama. Misno slavlje predvodio je župnik **preč. Željko Šipek**, a misna čitanja i molitvu vjernika predvodila su djeca. Bilo je vrlo lijepo i svečano. Misa zaziva Duha Svetoga i blagoslov školskih torba slavljena su i u kapelici sv. Leopolda

Mandića na Čantavirskom putu, gdje je mnogo djece sudjelovao na misi.

Potaknuti lijepom propovijedi i nadahnuti Duhom Svetim, započinjemo novu školsku godinu, nadajući se da više neće biti nastave na daljinu i da ćemo se slobodno moći družiti i raditi. /D. M./

Obljetnice sakramenta ženidbe u Đurđinu

Užupi sv. Josipa Radnika u Đurđinu, pet bračnih parova proslavilo je svoje bračne jubileje 10. listopada.

Za sve protekle godine zajedništva, Bogu su zahvalili: **Pere i Jela Stantić** (60 godina zajedničkoga sakramentalnog života), **Ivan i Ivanka Stantić** (35 godina), **Ivan i Amalija Stipić** (30 godina), **Franjo i Jelica Dulić** (30 godina) i **Dejan i Ljubica Mamužić** (10 godina).

U prigodnoj propovijedi, župnik vlč. **Daniel Katačić** obratio se slavljenicama i slavljenicima. „Danas, kada se obitelj rastače na sve moguće načine, kada je se pokušava na svim segmentima društvenog života potisnuti i uništiti, lijepo je znati da postoje oni koji vjerni svojim bračnim zavjetima jedno s drugim koračaju iz godine u godinu. Jasno, to je život koji nije lak, ali je moguć. Bračni drugovi na dan svog vjenčanja svoju zakletvu potvrđuju na križu. Križ također povezuje nebo i zemlju. Gospodinov križ zapravo je duga koja spaja bračne drugove s Nebom. S pogledom uprtim u križ, prisjećanjem da si na tom istom križu položio obećanje vjernosti u dobru i zlu koje ima trajati čitavog života, sve je moguće izdržati. Onog trenutka kada nestane zajedničke i osobne molitve, obitelj se raspada. ‘Sada

moramo pomoći jedno drugome stići u Nebo’. Bit ću slobodan pa ću tu izreku blaženoga cara Karla proglasiti definicijom bračnog života. Potičem danas ne samo naše jubilarce nego sve vas koji već imate svoje supružnike ili ćete ih uskoro imati, da ozbiljno shvatite bračni poziv i da u njemu ostvarujete svoj poziv na svetost – nikad individualno, nego uvijek zajedno sa svojim suprugom ili suprugom”, kazao je on u homiliji.

Uslijedilo je obnavljanje bračnih obećanja koja su jedno drugome izrekli i na dan vjenčanja u Kristovoj crkvi te blagoslov prstenja i jubilaraca. /**V. Dulić**/

Veni Sancte u Bajmaku

Župnik Župe sv. Petra i Pavla u Bajmaku preč. **Róbert Erhard** zajedno sa župnim vikarom **Damjanom Pašićem** slavio je 19. rujna euharistiju u bajmačkoj crkvi sv. Petra i Pavla sa zazivom **Duha Svetoga na početku nove školske i vjeronaučne godine**.

Na misi su sudjelovali osnovnoškolci, srednjoškolci i studenti te pojedini nastavnici bajmačke osnovne škole. Na početku svete mise župnik je pozdravio vjernike i izrazio veliku radost zbog brojnog prisustva učenika. U propovijedi je istaknuo da je velika mudrost danas razlučivati dobro od zla te da je plod mudrosti mir u srcu. Posebno se osvrnuo na evanđelje, podsjećajući da je dijete najmanje u kraljevstvu Božjem te da svi trebamo biti poput njih, jer ako jednoga od najmanjih primamo, Isusa primamo. Učenici su svojim

molitvama zamolili dragoga Boga da ovu godinu učini osobito milosnom i blagoslovljenom u učenju, radu, strpljivosti i ljubavi jednih prema drugima. Na kraju svete mise župnik je blagoslovio učenike i nazočne vjernike te posvetio školske torbe, a zatim je djecu pozvao da ove godine iskoriste svoje talente na radost bajmačke zajednice svojom aktivnosti na svetim misama, župnim susretima vjeroučenika, ministranata i pjevača. /**Mirela Sakač**/

Veliki jubileji u subotičkoj Župi sv. Roka

Nakon višemjesečnih duhovnih i materijalnih priprema, biskupskom svetom misom slavljenom 10. listopada proslavljena su dva jubileja Župe sv. Roka u Subotici: 180 godina od njezinog osnutka i 125 godina od izgradnje crkve.

Liturgijsko slavlje predvodio je subotički biskup mons. **Slavko Večerin** u zajedništvu sa župnikom mons. **Andrijom Anišićem** i brojnim dijecezanskim i redovničkim svećenicima Subotičke biskupije. Za ulazne procesije crkvom su odjekivali zvuci roga i orgulja, a potom su kerske kraljice „ljeljale” na tekst **Katarine Čeliković**.

„Župa je poput stanice jedne biskupije, a vjernici su pozvani njegovati osjećaj za biskupiju i biti spremni na poziv pastira posvetiti svoje snage biskupijskim inicijativama. Vjerodostojno i pravo lice vjernika i župne zajednice je i djelotvorna ljubav, caritas. Nahranjeni Božjom riječju i euharistijom ne smijemo se zatvarati u svoje srce, u sebično posjedovanje, nego spremno krenuti u susret potrebama drugih, svojih bližnjih. Nisu sve potrebe materijalne, veća je potreba za ohrabrujućom riječi, za razumijevanjem, za opraštenjem. To su potrebe naših bližnjih koje vjerničko srce treba uočiti”, kazao je, među ostalim, u propovijedi biskup Večerin. Pjevanje je predvodio župni zbor pod ravnanjem **s. Silvane Milan** uz orguljsku pratnju **mr. Ervina Čelikovića**.

Svečanom ozračju pridonijeli su i vjernici u bunjevačkoj nošnji. Misu jubileja svojim prisustvom počastili su i predsjednik Skupštine Grada Subotice **Bálint Pásztor**, predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, generalni konzul Generalnog konzulata Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, zamjenik pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Goran Kaurić**, član Gradskog vijeća Subotice zadužen za područje gospodarstva **Srđan Samardžić**, predstavnik ZKVH-a **Katarina Čeliković**, časne sestre koje su djelovale na župi **s. Iva Bagarić** i **s. Jasna Crnković**, predstavnici ustanova i organizacija, kao i predstavnici Srpske pravoslavne Crkve.

Prije obljetnice, nutarnji dio prostora župne crkve temeljito je obnovljen, a program proslave pod nazivom „S Isusom u župi i crkvi – jučer, danas, sutra” sadržavao je niz liturgijskih, molitvenih i društvenih sadržaja tijekom rujna i listopada. Dana 9. rujna župljani su se,

uz film **Zvonimira Sudarevića**, prisjetili kako je bilo na slavlju 100. obljetnice crkve. Ulozi sestara Kćeri milosrđa u povijesti župe i crkve bila je posvećena nedjelja 12. rujna. Dana 19. rujna obilježena je 20. obljetnica vrtića „Marija Petković – Sunčica”, a na misi su sudjelovala djeca iz vrtića, sa školskog i župnog vjeronauka, Subotički oratorij i VIS „Ritam vjere”. Cjelodnevno klanjanje uz večernji meditativni program organizirano je 21. rujna, a Subotički tamburaški orkestar 26. rujna svojim muziciranjem uz župni zbor pratio je misu. Iz predavanja ravnatelja Povijesnog arhiva **Stevana Mačkovića** 28. rujna prisutni su mogli saznati mnoštvo detalja iz povijesti župe i grada.

Uvod u euharistijsku proslavu bila je trodnevica od 5. do 7. listopada. Svakog od tih dana program je započinjao krunicom i litanijama, a slijedila je misa s

propovijedi. Dana 5. listopada misu je predvodio mons. **Stjepan Beretić**, katedralni župnik, propovijedajući na temu „S Isusom u našoj župi i crkvi – jučer”. Pjevanje na misi su animirali Molitvena zajednica „Proroci” i VIS „Ritam vjere”. Idućeg dana misu je predslavio **fra Károly Harmath**, predstojnik franjevačke kuće u Novom Sadu, propovijedajući na temu „S Isusom u našoj župi i crkvi – danas”. Pjevali su članovi zbora „Collegium musicum catholicum” i članovi Katedralnog zbora „Albe Vidaković”. Trećega dana trodnevnice, 7. listopada, misu je predvodio i propovijedao **vlač. Dragan Muharem**, župnik u Maloj Bosni, na temu „S Isusom u našoj župi i crkvi – sutra”. Misno slavlje pjevanjem su uzveličali združeni članovi Molitvene zajednice „Proroci” i VIS-a „Ritam vjere”. /**Nela Skenderović**/

Obljetnice sakramenta ženidbe u tavankutskoj župi

Na 28. nedjelju kroz godinu, 10. listopada, pod velikom misom u župnoj crkvi Presvetoga Srca Isusova u Tavankutu, sedam bračnih parova prisjetilo se dana kada su u Katoličkoj crkvi sklopili sakrament svete ženidbe.

„To je bila prigoda da se dobromu Bogu uputi zahvala za sve milosti i blagoslove koje su bračni drugovi primili tijekom jednog ili više desetljeća. Ujedno i podsjetnik da se tijekom ovozemaljskog hodočašća ide samo i

neizostavno s križem. Taj križ, koliko god da je težak, svakako je izvor radosti i blažene sreće”, kazao je za *Zvonik* vlč. **Marijan Vukov**, tavankutski župnik.

Deset godina ženidbene privole proslavili su **Mirjana i Jasmin Iršević**, **Anita i Dejan Đukić** te **Kristina i Dalibor Križan**. Petnaestu obljetnicu proslavili su **Ivana i Miroslav Kolar**, 20. obljetnicu **Jasmina i Stipan Vuković**, srebrni bračni jubilej slavili su **Gordana i Josip Nimčević**, a 30 godina skupa su **Anica i Marko Crnković**. Neka svemogući Bog i dalje svojom sakramentalnom milošću preko svete ženidbe štiti, čuva, prati i nadahnjuje sve one koji su sklopili brak u Kristovoj crkvi. /Zv./

Obnovljen redoviti vjeronauk na Bezdanskom putu

Na početku misnog slavlja 3. listopada župnik preč. **Josip Štefković** zaželio je djeci i nastavnicima **Sandri Tucakov** uspješnu ovu školsku godinu, a potom je blagoslovio školske torbe. U blagoslovu je naglašena molitva da učenici i nastavnici te školski suradnici i osoblje budu ti koji svojim radom i ljubavlju čine da školska godina bude uspješna.

„Roditelji su prvi primjer djeci u odgoju i u kršćanstvom životu. Djeca nose iz kuće odgoj i moraju znati da se imaju kamo vratiti”, kazao je župnik, koji je pozvao svu vjeronaučnu djecu da dolaze ponovno na vjeronauk kojeg nije bilo u ovoj župi dvadesetak godina, osim prije primanja sakramenata kršćanske inicijacije. Prvi sat vjeronauka već je održan tog dana, a župnik i djeca se raduju druženjima i s nestrpljenjem očekuju iduće sate. /T. S./

Dušan Balažević zaređen za đakona Subotičke biskupije

Subotički biskup mons. Slavko Večerin podijelio je red đakonata Dušanu Balaževiću, kandidatu iz Župe Marija Majka Crkve u Subotici, tijekom

svečanog liturgijskog slavlja koje je predslavio 16. listopada u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici.

Sažimajući profil poziva koji je svaki đakon dužan ostvarivati, a to su služenje, molitva i radost, biskup je, obraćajući se u homiliji ređeniku, rekao: „Trošenje svoga života u ljubavi prema Bogu, služeći braći i

sestrama omogućuje nam da život ne izgubimo, nego da ga u Isusu višestruko dobijemo. Takav je među nama bio Isus, sin Božji, koji je slobodno ljubio i služio Ocu i ljudima, sve do potpunog predanja sebe na Križu, anticipirajući na Posljednjoj večeri, u gestama i riječima žrtvu križa, pokazujući tako apostolima koji su sanjali o prvim mjestima u čemu je veličina života”, kazao je biskup. „Đakon je”, nastavio je on, „pozvan u kršćanskoj zajednici i našem društvu uprisutnjivati Isusovo služenje i tako očitovati kršćanski paradoks – da je istinska veličina služenje, život darivan iz ljubavi snagom Isusove milosti. Đakonsko služenje ne može se poistovjetiti s nekim oblikom socijalne agencije. Ono je nastavak Kristovog poslanja na zemlji. Neka se tvoj život, koji ćeš živjeti u beženstvu, sve više ukorjenjuje u Isusu i jača dnevnim molitvom koja će biti snaga tvoje pastoralne ljubavi. Molitva, liturgijska i meditativna, neka se hrani osobnim prihvaćanjem Riječi Božje”, zaključio je biskup.

Svetu su liturgiju, osim biskupa i svećenika Subotičke biskupije, koncelebrirali i **preč. dr. Stjepan Radić**, rektor Đakovačke bogoslovije, te **mons. Karlo Višaticki**, duhovnik Bogoslovnog sjemeništa. Na misi je pjevao Katedralni zbor „Albe Vidaković” pod ravnanjem **Miroslava Stantića**.

Dušan Balažević rođen je 23. travnja 1992. u Subotici. Osnovnu i srednju tehničku školu, kao i studij elektronike na Visokoj tehničkoj školi strukovnih studija završio je u Subotici. U ljeto 2016. javio se biskupu **Ivanu Pénzesu** sa željom da postane svećenik. On ga je uputio u bogosloviju i na studij teologije u Đakovo, koji završava. /Zv./

Misijska nedjelja u Župi Uskrsnuća Isusova u Subotici

Sv. Majka Terezija, o. Ante Gabrić i bl. Marija Petković, koje su župljanima Župe Uskrsnuća Isusova odglumili Antonija Kujundžić, Petra Ivković Ivandekić i Karlo Kujundžić u kratkom igrokazu na početku svete mise 17. listopada, na Misijsku nedjelju, uveli su nas u razmišljanje o misijama.

Župnik vlč. **Vinko Cvijin** riječima evanđelja *Tko hoće među vama biti prvi, neka bude svima sluga* potaknuo nas je da Božju riječ koju primamo prenosimo na druge ljude i nastojimo biti prvi u služenju. „Trebamo biti svjesni kako je privilegij biti dio kršćanske zajednice, dio Crkve, dio župe te svoju vjeru opravdati životom u obitelji, na poslu, među susjedima”, kazao je župnik. Nakon svete mise, djeca su ispred crkve prodavala kolače, a novac

koji je prikupljen namijenjen je za misionare. Župljanke su donosile i pakirale kolače za prodaju, a iako je bilo mnogo kutija kolača, nije bilo dovoljno za sve. Nastojat ćemo to ispraviti iduće godine. /Katehetski odjel Župe Uskrsnuća Isusova/

Zahvala za plodove zemlje u Župi sv. Jurja u Subotici

Na nedjeljnoj misi 3. listopada župljani Župe svetog Jurja u Subotici zahvalili su Bogu za ovogodišnje plodove zemlje i primljene milosti.

Misno slavlje predvodio je župnik i generalni vikar Subotičke biskupije **preč. Ferenc Fazekas**, a uzveličali

bilo još ljepše i radosnije. Upravo onako kako je župnik Fazekas naglasio u propovijedi: „Obitelj je najvažniji dio Crkve, a evanđelje nam uvijek donosi upute i pouke kako živjeti radosno u svojim obiteljima uz slušanje Božje riječi”.

su ga župni zbor i nekoliko tamburaša iz župe koje je predvodio **Mario Tikvicki**. Djeca i mladi koji su čitali čitanja i prinosili darove bili su obučeni u bunjevačku narodnu nošnju. Za divno uređen oltar ispunjen raznim plodovima i organizaciju oko mise zahvalnice pobrinula se **s. Nada Ivanković**. U slavlje i organizaciju uključile su se mnoge obitelji te je zajedničkim angažmanom sve

Na kraju misnog slavlja, ovogodišnji prvopričesnici, odjeveni u narodnu nošnju, župniku su čestitali rođendan i imendan prigodnom recitacijom i darovima. Nakon svete mise, u blagovaonici župnog dvora bilo je čašćenje za sve koji su bili na svetoj misi. Tamburaši su zajedno s pjevačima, djecom i okupljenim župljanima otpjevali župniku nekoliko slavljeničkih pjesama. /**Đ. T./**

Radost ponovnog susreta sa župnikom u Aleksandrovu

Unedjelju 3. listopada, vjernici župe sv. Marka iz Žednika posjetili su svog dugogodišnjeg župnika, **preč. Željka Šipeka** u povjerenoj mu župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu.

Susret je započeo svetom misom u 18 sati, na koju je došao veliki broj Žedničana. Svećenik Željko je svojim djelovanjem u Žedniku ostavio duboki trag, a nakon svete mise, **Šime Davčik** mu je u ime Žedničana, uručio simboličan dar za uspomenu na ovaj susret sa porukom da ga i dalje čuvamo u srcima i molitvama. Nakon mise,

druženje je nastavljeno u opuštenoj i srdačnoj atmosferi uz domjenak koji je priredio naš dragi domaćin sa svojim suradnicima. Hvala im na divnom gostoprimstvu. /**Ljubica Vukov/**

Spomen posvete subotičke stolne bazilike sv. Terezije Avilske

Subotički biskup mons. Slavko Večerin slavio je 14. listopada svečanu liturgiju za spomen posvete subotičke stolne crkve sv. Terezije Avilske, skupa sa svećenicima na službi u središnjim biskupijskim ustanovama te svećenicima na župama u trima subotičkim dekanatima.

„Kad god slavimo posvećenje crkve kao zgrade, trebamo produbljivati svijest o Crkvi kao zajednici Kristovih vjernika”, kazao je biskup Večerin u homiliji. „Zgrade se zovu crkvama po nama, po Crkvi, po živim ljudima koji se u tim zgradama skupljaju da se Bogu klanjaju i da se mole. Stoga, što smo mi više Crkva, to jest što jače i zauzetije živimo svoje zajedništvo vjere i ljubavi, to naše crkve – zgrade imaju više značenja i smisla. One nisu muzeji prošlosti, nego sabiralište živoga naroda Božjega na zajedničko slavljenje Boga i naviještanje i ostvarivanje spasenja za ljude svojega vremena. Premda je Bog posvuda, On sam je sazdao čovjeka kome odgovara da svoju pobožnost veže uz sveta mjesta. Svako je tako mjesto prije svega izraz

vjere u Božje postojanje te onda mjesto vjeroispovijesti”, dodao je on.

„Ova crkva koju su naši očevi gradili i Bogu darovali posvećena je zato da svatko od nas može osjetiti njegovu blizinu i primiti Božji blagoslov. Ona je odvijeka bila sveto mjesto i nepresušno vrelo nadahnuća. Neka danas

svaki stanovnik i vjernik Subotice grada osjeti ponos i bilo narodne povijesti. Posebice pak neka osjeti blagodat Božjega milosnog pohoda na ovom svetom mjestu u kojem se okupljamo kao obitelj oko oltara Gospodnjega”, zaključio je biskup.

Liturgijsko pjevanje predvodio je Katedralni zbor „Albe Vidaković” pod ravnanjem **Miroslava Stantića**, a svirao je **Kornelije Vizin**.

Obljetnica posvete subotičke katedrale, crkve koja je su stilu kasnog baroka građena od 1773. do 1779. godine, liturgijski se proslavlja na spomen 14. listopada 1973. godine, kada ju je, nakon posljednje temeljite obnove, posvetio pokojni

prvi subotički biskup Matija Zvekanović, za 200. obljetnicu polaganja kamena temeljca za njezinu izgradnju.

Biskup Német – potpredsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija

U sklopu plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) u Rimu, 25. rujna, izabrano je novo predsjedništvo. Za predsjednika izabran je litavski nadbiskup Kaunasa mons. Gintaras Linas Grušas.

Za nove potpredsjednike izabrani su nadbiskup Luksemburga kardinal **Jean-Claude Hollerich** i zrenjaninski biskup **mons. Ladislav Német**, predsjednik MBK sv. Ćirila i Metoda. Vijeće europskih biskupskih konferencija sastoji se od 39 članova koji skupa predstavljaju Katoličku Crkvu 49 zemalja Europe. /Zv./

Mons. Fabijan Svalina imenovan biskupom koadjutorom srijemskim

Papa Franjo imenovao je 7. listopada biskupom koadjutorom Srijemske biskupije mons. Fabijana Svalinu, svećenika Đakovačko-osječke nadbiskupije, dosadašnjeg ravnatelja Hrvatskog Caritasa i ravnatelja Hrvatske katoličke mreže. To je objavljeno navedenoga dana u podne u Rimu, Zagrebu, Osijeku i u Srijemskoj Mitrovici.

Mons. Svalina je u prvom obraćanju najavio da će povjerenu službu u zajedništvu s biskupom ordinarijem **mons. Đurom Gašparovićem** u Srijemu „vršiti ponizna srca i u bratskom zajedništvu s drugim biskupima drage Đakovačko-osječke metropolije, kao i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda”. „Iskrena srca, u duhu otvorenosti za suradnju i dijalog, vjerujem da ćemo s povjerenjem u Gospodina, uz zagovor sv. Dimitrija, zaštitnika ove biskupije, sv. Anastazije i brojnih drugih slavnih sirmijskih mučenika, zajedničkim snagama nastojati odgovoriti potrebama Crkve u većinski sestrinskoj pravoslavnoj zajednici u Srbiji”, istaknuo je Svalina.

„Ovo je na neki način prekretnica u mom svećeničkom životu. Svećenički slogan *Prepuštam Gospodinu putove svoje* (Ps 37,5) dobiva novi, dublji smisao i stavlja me u druge kontekste, odnose prema zadacima koji se pred mene stavljaju kao izabranog biskupa koadjutora u jednu specifičnu sredinu kao što je Srijemska biskupija”, rekao je on u intervjuu za Hrvatsku katoličku mrežu. „Nadam se da ćemo uz suradnju i nove snage pokušati nešto dati kao odgovor na izazov koji Crkva pred nas stavlja”, dodao je. „Svoje pouzdanje stavio sam u povijesne veze koje imamo s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom. Nadam se i pomoći naših biskupa diljem Hrvatske i hrvatskoga govornog područja, da će biti raspoloživi u davanju svojih svećenika, barem na određeno vrijeme, da pomognu radu u Srijemu”, poručio je Svalina.

„Pastoralno iskustvo koje je mons. Svalina stjecao kao svećenik na mnogim područjima djelovanja u Crkvi dolazi sada do novog izražaja u Srijemskoj biskupiji. Uvjeran sam da će svojim svećeničkim iskustvom, otvorenosti i neposrednošću znati biti otac i brat svećenicima, redovniku, redovnicama i svim ljudima dobre volje u Srijemskoj biskupiji zajedno sa mnim, dijecezanskim biskupom”, kazao je u svojem obraćanju i čestitki nakon imenovanja srijemski biskup Gašparović.

Fabijan Svalina rođen je 7. studenoga 1971. u Đakovu. Srednju školu, Bogoslovno sjemenište i Katolički bogoslovni fakultet pohađao je u Đakovu. Za svećenika Đakovačke nadbiskupije zaređen je 29. lipnja 1997. Prvo je bio župni vikar u Osijeku, zatim od 1998. do 2004. odgajatelj u sjemeništu u Zagrebu, pa šest godina tajnik i kancelar Đakovačko-osječke nadbiskupije. Nakon ponovnog dolaska u Zagreb, sedam godina bio je zamjenik generalnog tajnika HBK, od 2010. ravnatelj Hrvatskog Caritasa, a od 2017. ravnatelj Hrvatske katoličke mreže. Bio je i član Odbora za posjet pape Benedikta XVI. Hrvatskoj i brojnih drugih odbora, povjerenstava i radnih skupina u sustavu Hrvatske biskupske konferencije. Kao ravnatelj Hrvatskog Caritasa, bio je član raznih operativnih tijela i koordinacija nadležnih državnih tijela za žurnu pomoć, humanitarno i socijalno djelovanje. /Zv./

Potpisan Ugovor o osnivanju prava građenja katoličke osnovne škole u Slavanskom Brodu

Đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić i gradonačelnik Slavonskog Broda Mirko Duspara potpisali su u četvrtak, 14. listopada Ugovor o osnivanju prava građenja katoličke osnovne škole u Slavanskom Brodu. Objekt škole gradit će se na zemljištu u vlasništvu Grada, odnosno na području Župe Duha Svetoga.

„Radujem se što smo došli do ovog trenutka kada napokon možemo sigurno reći da ćemo u Slavanskom Brodu graditi katoličku osnovnu školu. Katolička Crkva i ovdje u Hrvatskoj, ali i drugdje po svijetu, a osobito u misijskim zemljama, brine o cjelovitom čovjeku, evangelizira ga, ali i brine o podizanju njegova dostojanstva, što se najbolje postiže obrazovanjem. Kršćanski pogled na svijet zahtijeva da je čovjek u svemu onome što jest, što misli, što čini, prožet iskustvom vjere, odnosom prema Bogu i da brine o čestitosti, poštenju, istinoljubivosti, solidarnosti prema drugom čovjeku (...) Sve su to odlike evangelizacije i zato bismo željeli da naša škola bude obrazovna ustanova, ali i naglašeno odgojna ustanova kršćanskoga nadahnuća”, rekao je nadbiskup Hranić. Nadbiskup Hranić zahvalio je gradonačelniku Duspari i njegovim suradnicima za razumijevanje i podršku u tom naumu i projektu. /IKA/

Nova predsjednica Njemačkoga Caritasa Eva Maria Welskop-Deffaa

Eva Maria Welskop-Deffaa, dosadašnja članica Odbora za socijalnu i specijalističku politiku Njemačkoga Caritasa izabrana je 13. listopada za predsjednicu njemačke krovne organizacije Caritasa u šestogodišnjem mandatu.

Time je prvi put žena na čelu Njemačkoga Caritasa u kojem žene čine 80 posto od 690.000 djelatnika. U prvim reakcijama Welskop-Deffaa zahvalila je na iskazanom povjerenju, istaknuvši pozitivnim da krovnu organizaciju prvi put vodi žena. Među prioritetima u svom radu istaknula je jačanje socijalne države, pravedno socijalno oblikovanje klimatske politike i digitalne promjene. Među prvim joj je čestitao predsjednik Njemačke biskupske konferencije biskup Georg Bätzing te je istaknuo važnost pitanja digitalizacije područja socijalne skrbi, pravedne socijalne ekološke transformacije, odgovarajuće refinanciranje socijalnoga i zdravstvenoga sustava i zaštitu života od začeca do smrti. /IKA/

Velika Britanija: Devetnicom protiv eutanazije

Biskupi Engleske i Walesa pozvali su vjernike na devetodnevnu molitvu po zagovoru sv. Ivana Pavla II. da bi se odbacio prijedlog zakona kojim se ublažava zabrana aktivne pomoći pri umiranju.

Aktivna pomoć pri umiranju zabranjena je u Velikoj Britaniji, no ovih dana u Gornjem domu britanskoga parlamenta raspravlja se o prijedlogu zakona koji bi je dopuštao teškim bolesnicima koji su mentalno zdravi i živjet će najviše još šest mjeseci, uz pristanak dvoje liječnika i sudca.

Biskupi su pozvali vjernike na devetnicu od četvrtka 14. listopada, uoči drugoga čitanja nacrt zakona u Domu lordova koje počinje 22. listopada i u prvoj od pet etapa raspravljat će se opći temelji prijedloga. Molit će se da se očuva beskrajna vrijednost svakoga čovjeka odgovarajućim ulaganjima u palijativnu skrb. /IKA/

Papa Franjo poziva na logiku solidarnosti u borbi protiv gladi

U povodu obilježavanja Svjetskog dana hrane 16. listopada, papa Franjo uputio je poruku generalnom direktoru Organizacije za prehranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO), Qu Dongyuu.

Obilježavanje Svjetskog dana hrane suočava nas s jednim od najvećih izazova čovječanstva: okončati glad jednom i zauvijek. Ambiciozan je to cilj, piše papa Franjo u poruci upućenoj glavnom direktoru FAO-a Qu Dongyuu. Papa je, osvrnuvši se na temu ovogodišnjeg Svjetskog dana hrane, „Naša djela naša su budućnost. Bolja proizvodnja, bolja prehrana, bolji okoliš i bolji život”, naglasio je da ona ističe potrebu za zajedničkim djelovanjem da bi svi imali pristup prehrani koja jamči najvišu ekološku održivost, a koja je ujedno primjerena i pristupačne cijene. Papa je pozvao na ulaganje u svjetski prehrambeni sustav koji će se moći razumno i odgovorno nositi s budućim krizama. Borba protiv gladi zahtijeva nadilaženje hladne logike tržišta, koja je usredotočena na puku ekonomsku korist i svodi hranu samo na robu, te jačanje logike solidarnosti, zaključio je Papa. /vatican.news/

Sveti Otac odobrio proglašenje dekreta o čudu po zagovoru Ivana Pavla I.

Sveti Otac 13. listopada primio je u audijenciju prefekta Kongregacije za kauze blaženih i svetih kardinala Marcela Semerara i pritom odobrio proglašenje četiri dekreta o junačkim krepostima, dekret o mučeništvu te dekrete o čudima po zagovoru Ivana Pavla I. i Marije Berenike Duque Hencker, objavio je Tiskovni ured Svete stolice.

Proglašenje dekreta o čudu po zagovoru časnog sluge Božjega Ivana Pavla I. znači da su ispunjeni uvjeti za njegovu beatifikaciju. Budući blaženik rođen je kao Albino Luciani u Forno di Canale (danas Canale d'Agordo) 17. listopada 1912. Za papu je izabran 26. kolovoza 1978. Preminuo je ubrzo nakon izbora, 28. rujna 1978. Njegovom beatifikacijom bit će upotpunjen niz od četvorice papa od Drugoga vatikanskog sabora koji su uzdignuti na čast oltara. Dva njegova prethodnika, Ivan XXIII. i Pavao VI. te nasljednik Ivan Pavao II. već su proglašeni svetima. /IKA/

In memoriam

Lazar Francišković (4. VII. 1948. – 10. X. 2021.)

Nakon teške bolesti, 10. listopada 2021. u Subotici je u 74. godini preminuo književnik i knjižničar Lazar Francišković.

Sahranjen je na subotičkom Senčaskom groblju 12. listopada, a sprovodne obrede predvodio je vlč. Vinko Cvijin. Od pokojnika se u ime hrvatske zajednice oprostila Katarina Čeliković, a u ime Gradske knjižnice Mile Tasić.

Lazar Francišković u rodnoj Subotici završio je osnovnu školu i gimnaziju. Do mirovine je radio kao knjižničar u Gradskoj knjižnici Subotica. Pisao je poeziju, prozu i eseje. Od 70-ih godina XX. stoljeća objavljivao je u časopisima *Rukovet*, *Ūzenet*, *Polja*, *Dometi*, *Klasje naših ravni* i drugim publikacijama. Najveći trag ostavio je u pjesništvu, jednim od autentičnih i samosvojnih izričaja. Djela su mu snažno prožeta prikazima Subotice i okolnog ravničarskog krajolika, s izraženom ljubavi prema zavičaju. Dijelom su i duhovne tematike. Objavio je sljedeća djela: *Zov reči* (ciklus Mrginj, s V. Đurićem i I. Mandusovim) (1977.); *Utva bez krila* (1980.); *Biblioteka, Gradska kuća, Fontana* (1998.); *Stara crkva* (2000.); *Skaska o vatri* (2003.); *Hodočasnik* (2003.); *Hodočasnik II.* (2006.); *Prelistali smo za vas* (2007.); *Graal* (2008.); *Di, čuje pisma divojačka i po koja suza* (2009.); *Eseji* (2012.). Njegova poezija i tekstovi objavljeni su u fotomonografiji *Salaši* iz 1997. godine. Pjesme su mu zastupljene u nekoliko antologija i zbornika, a prevedene su na mađarski jezik. Dobitnik je Nagrade za životno djelo na području književnosti koju mu je 8. listopada 2021. dodijelio Organizacijski odbor Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova.

Četvrt stoljeća stvaranja i prijateljevanja

U povodu obilježavanja jubileja, 25 godina održavanja Međunarodne likovne kolonije Bunarić koju tijekom trajanja žetvenih svečanosti Dužijanca

organizira likovni odjel Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo” iz Subotice, u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici 27. rujna otvorena je izložba na kojoj je prikazan izbor od 51 djela iz fonda dosadašnjih saziva te likovne manifestacije.

Ta kolonija, koja je pokrenuta na inicijativu likovnog pedagoga i slikara Stipana Šabića (1928. – 2003.), ujedno i tadašnjeg voditelja likovnog odjela, isprva se održavala na salašu Paje Đuraševića, smještenom u blizini marijanskog svetišta Bunarić, a danas je sjedište kolonije HKC „Bunjevačko kolo”. Izložbu je otvorio subotički arhitekt i član likovnog odjela **mr. Antun Rudinski**, koji je ujedno i autor teksta u katalogu izložbe.

Cjelovita slika o bačkim Hrvatima

Novi svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, koji je iz tiska izašao u travnju, predstavljen je u Somboru i Lemešu.

U tom, 15. po redu, svesku Leksikona, koji obuhvaća slova L, LJ i dio slova M (M – Mal) surađivala su 42 autora, koja su na 162 stranice napisala 165 leksikonskih članaka. Na koncu sveska nalazi se 11 članaka i pet ilustracija kojima se dopunjuju raniji svesci. Na predstavljanju su govorili urednik **dr. sc. Slaven Bačić** i jedan od autora Leksikona akademik **dr. sc. Ivan Gutman**.

Gostovanja u Hrvatskoj i Bosni

Dramska sekcija HKUD-a „Vladimir Nazor” iz Sombora gostovala je proteklih tjedana u Sinju na Međunarodnom kazališnom festivalu, u Vitezu na Danima kazališta i Bogdanovcima na Smotri amatera Slavonije i Baranje „Dani Vanje Dracha”.

U sva tri mjesta Nazorovi glumci izveli su komediju *Oporuka*. Predstava je rađena po motivima opere Giacomina Puccinija u adaptaciji **Ivice Janjića**, a u režiji **Lee Jevtić**. Na smotri u Bogdanovcima nagradu za najbolju ulogu u predstavi dobio je **Dušan Esapović** za ulogu Gracijana. Osim njega, u predstavi igraju **Klara Oberman**, **Jolika Raić**, **Zvonimir Lukač**, **Danilo Grbić**, **Sofija Vuković** i **Josip Oberman**.

Kazališni dani u Lemešu

Damska sekcija Hrvatskog bunjevačkog kulturno-umjetničkog društva „Lemeš” organizirala je tijekom listopada X. memorijal „Antun Aladžić”.

Ovogodišnji Memorijal otvorili su 9. listopada gosti iz Tuzle „Draft teatar”. To amatersko kazalište iz

Tuzle u Lemešu izvelo je komediju *De sam ja tu*, koja je rađena po tekstu talijanske komedije *Mušice*, a u režiji **Dragana Tešića** i **Envera Hasića**. Tekst je napisan prije 500 godina, ali prilagođen je da bi se mogao igrati na prostorima Balkana.

Osim kazališta iz Tuzle, na Memorijalu će sudjelovati Dramska sekcija „Velimir Sandić” iz Sivca (24. listopada) s predstavom *Džandrljavi muž* i Amatersko dramsko kazalište „Branislav Nušić” iz Teslića (29. listopada) s predstavom *Ko je sledeći idiot?*. Memorijal je 30. listopada zatvorila predstava domaćina *Neću da budem idiot*.

Slikari na Coloritu

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Vladimir Nazor” iz Sombora organiziralo je 2. listopada Likovnu koloniju *Colorit*, koja je održana 21. put.

U radu kolonije sudjelovali su slikari iz Subotice, Sombora, Bačke Palanke, Koluta, Riđice, salaša Gradina. Umjetnici su radili u prostoru Hrvatskog doma, a nastalo je 18 slika zavidne umjetničke vrijednosti.

Održani jubilarni 20. dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova

Uz epidemijske mjere zaštite od širenja zaraze koronavirusa, jubilarni 20. dani hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova održani su od 5. do 8. listopada na raznim mjestima u Vojvodini i za razne ciljne skupine, online i uživo.

Manifestacija je otvorena „Književnim salonom” 5. listopada u Gradskoj knjižnici u Novom Sadu, dok je popularni program pod nazivom „Narodna književnost u školi, u spomen na Balinta Vujkova Didu” u vidu sata hrvatskog jezika ove godine održana 6. listopada u Osnovnoj školi „Ivan Goran Kovačić” u Sonti. Za ostale učenike diljem Vojvodine pripremljen je online program na YouTube kanalu Hrvatske čitaonice koji je tematski posvećen 100. obljetnici rođenja književnika i skladatelja Pavla Bačića. Stoga, tim povodom učenici su imali prigodu vidjeti

koncertno čitanje komada *Mala Vesna* u izvedbi studenata glume Umjetničke akademije u Osijeku.

U velikoj dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo” u Subotici 7. listopada Hrvatsko kazalište iz Pečuha izvelo je predstavu *Bunjevački blues, saga o svitu koji nestaje* po književnom

predlošku **Tomislava Žigmanova**.

Znanstveno-stručni skup održan je 8. listopada u Gradskoj knjižnici Subotica, a teme su posvećene književno-jezičnoj te kulturno-povijesnoj baštini i suvremenim kulturnim praksama i diskursima. Dio izlagača iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine sudjelovali su ZOOM platformom. Znanstveno-stručni skup pratila je i izložba knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini između dvaju Dana koja je bila postavljena u kataloškoj sobi subotičke knjižnice. Nakon skupa, položeni su i vijenci na bistu Balinta Vujkova u parku pokraj Gradske kuće.

U povodu značajnog jubileja, a u okviru projekta Godine novog preporoda, u Predvorju Gradske kuće u Subotici 8. listopada otvorena je izložba „150 godina Bunjevačkih i šokačkih novina i Vile” nakon koje je održana tradicionalna multimedijalna večer u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Tom prigodom Hrvatska čitaonica iz Subotice dodijelila je nagradu za životno djelo pjesniku i knjižničaru **Lazaru Franciškoviću**, dok je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata nagradu „Emerik Pavić” za najbolju knjigu tiskanu u 2020. godini dodijelio znanstvenoj monografiji „Identitet srijemskih Hrvata kroz prizmu tradicijske baštine” glavne urednice **dr. sc. Milane Černelić**, čiji su sunakladnici Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF-press i ZKVH, a trijenalnu nagradu „Iso Velikanović” za najbolje prozno djelo u razdoblju 2018. – 2020. uručio **Ivanu Vidaku**, hrvatskom piscu rodom iz Monoštora za roman *Radio Siga*, objavljen u nakladi zagrebačkog „Sendorfa”.

U sklopu jubilarnih XX. dana hrvatske knjige i riječi, dana Balinta Vujkova, Hrvatska čitaonica i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata tiskali su dva nova naslova: zbornik radova s prošlogodišnjeg *Međunarodnog znanstveno-stručnog skupa 2020.* – „Čitanjem do uključenosti” te *Pripovi(je)tke 2*, petu knjigu u ediciji „Izabrana djela Balinta Vujkova”.

Uz Hrvatsku čitaonicu Subotica, suorganizatori najveće književne manifestacije Hrvata u Srbiji bili su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Gradska knjižnica Subotica, uz potporu Hrvatskoga nacionalnog vijeća.

Dvodnevna školsko-znanstvena ekskurzija

Učenici i profesori Biskupijske klasične gimnazije „Paulinum” bili su 27. i 28. rujna na dvodnevnoj školsko-znanstvenoj ekskurziji u Novom Sadu, Fruškoj gori, Beogradu i Zemunu. Školska ekskurzija ostvarena je dobrotom predsjednika Skupštine APV Istvána Pásztora i tajnika APV zaduženog za obrazovanje Zsolta Szakállasa. Stigavši 27. rujna u Novi Sad, najprije smo posjetili Skupštinu Vojvodine, gdje nas je dočekaao Zsolt Szakállas sa svojim suradnicima. Tom prilikom proveli su nas kroz skupštinske službene dvorane, primaone,

dvoranu zasjedanja i kabinet predsjednika, protumačivši nam povijest zgrade i funkcioniranje Skupštine. Nakon toga, posjetili smo centar grada, katoličku crkvu Imena Marijina, pravoslavnu sabornu crkvu sv. Đorđa te Vojvođanski muzej. Ogladnjeli od hodanja i doživljaja, bogatim ručkom iznenadili su nas u Lovačkom domu u Kaću. U poslijepodnevним satima, obišli smo Petrovaradinsku tvrđavu, zidine, utvrde, pothodnike i kule.

Drugi dan ekskurzije najprije je vodio do Srijemskih Karlovaca i do Kapele mira, gdje nam je voditeljica Ana Olajoš protumačila povijesne događaje vezane uz pobjedničku bitku protiv Turaka i potpisivanje mira između velikih sila tadašnjice i turske vlasti 1699. godine. Na daljnjem putu posjetili smo manastire Krušedol i Grgeteg. U glavni grad Beograd stigli smo u podne, upravo u pravo vrijeme, jer smo bili već gladni, ali naručeni ručak čekao nas je u jednom kalemegdanskom restoranu. Na Kalemegdanu obišli smo tvrđavu, zidine i vidikovac s kojeg se vidi cijela panorama i rijeke Dunav i Sava. Nakon toga, posjetili smo Zemun gdje smo pogledali utvrdu i obnovljenu Gardošku kulu te stari dio grada Zemuna s crkvama i starim stilskim zgradama. Zahvalni smo onima koji su nam tu značajnu ekskurziju omogućili i financirali. /**Antonij Kontra i Filip Svirčev**/

Euharistijski kongres u Budimpešti

Međunarodni euharistijski kongres u povijesti Mađarske priređen je dva puta. Ideju za euharistijski kongres dala je gospođa Emilia Tamisier, koja je organizirala hodočašće u čast Euharistijske godine 1874. u Avignonu. Nakon toga, svake godine priređeno je hodočašće u čast Presvete euharistije. Od godine 1881., kongresi su trajali tjedan dana. Svjetski euharistijski kongres održan je u rujnu u Budimpešti. Tijekom tjedan dana, održani su razni liturgijski obredi, predavanja, adoracije, pobožnosti, koncerti i sastanci duhovnih pokreta. Mi iz „Paulinuma” uključili smo se u kongres molitvama, razmatranjima i pobožnostima. Neki od nas išli su u Budimpeštu u vlastitoj režiji, sa svojom župnom zajednicom ili s mladima. Također, neki od naših profesora sudjelovali su u kongresu kao aktivisti u raznim zadaćama. Svjetski euharistijski kongres pratili smo preko televizijskih prijemnika, osobito zaključnu sv. misu koju je predslavio sv. otac papa Franjo.

Tajnici biskupskih konferencija u „Paulinumu”

Tajnici biskupskih konferencija srednje Europe održali su 7. i 8. listopada godišnji sastanak u Subotici. Konferenciju je sazvao zrenjaninski biskup mons. László Német, predsjednik Međunarodne konferencije sv. Ćirila i Metoda i potpredsjednik Europske biskupske konfe-

rencije (CCEE.) Na svom sastanku tajnici su obradili temu jedinstvenosti i različitosti kulture Crkve. Na konferenciji su sudjelovali tajnici iz Hrvatske, Mađarske, Austrije, Njemačke, Albanije, Bosne i Hercegovine, Slovenije i Rumunjske. Tajnici su tijekom zasjedanja posjetili „Paulinum” i imali zajedničku sv. misu u kapeli sjemeništa.

Svjetski dan mentalnog zdravlja

Povodom 10. listopada – Svjetskog dana mentalnog zdravlja, Caritas Srbije je, zajedno sa partnerima s regionalnog projekta „Societies 2” koji financira Europska unija, partnerskim organizacijama iz Pokreta za mentalno zdravlje, Gradskim zavodom za javno zdravlje i Institutom za mentalno zdravlje ostvario kampanju podizanja svijesti o značaju očuvanja mentalnog zdravlja i unaprjeđenja položaja osoba s mentalnim smetnjama pod sloganom „Može da se desi svakome”. Značajnu potporu u ostvarenju te kampanje pružile su kompanije OMV i AlmaQuattro, kao i knjižare „Delfi”, kojima i ovom prilikom od srca zahvaljujemo.

Mentalno zdravlje može imati značajni utjecaj na sva područja života: na školovanje, radni učinak, odnose s obitelji i prijateljima, sposobnosti za funkcioniranje u zajednici. Kampanjom želimo ukazati na neke važne činjenice:

- oko 800 milijuna ljudi (10.7%) širom svijeta živi s nekim poremećajem mentalnog zdravlja

- dvije trećine tih ljudi nikada ne zatraži pomoć iz srama ili straha

- ekonomski troškovi prouzrokovani prisustvom duševnih poremećaja čine više od 4% BDP-a širom svijeta

- depresija je vodeći uzrok invaliditeta

- svake godine u svijetu se izvrši više od 800.000 samoubojstava

- prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije za 2019.

godinu, u zemljama Europe 4,3% stanovnika ima depresiju, a nakon izbijanja epidemije kovida, procjenjuje se da su se ti postotci značajno uvećali

- Srbija je među vodećim zemljama u Europi po broju prijema na urgentno liječenje zbog predoziranja sedativima, a lijekove za smirenje u našoj zemlji konzumira više od 20% ljudi, dok je kod skoro 5% ta uporaba na kritičnoj razini

- u Srbiji postoje četiri specijalizirane bolnice za psihijatrijske bolesti u kojima je mnogo korisnika dugo-ročno smješten, po nekoliko godina, pa čak i desetljeća, jer nedostaju odgovarajuće socijalne usluge u zajednici koje bi omogućile resocijalizaciju i inkluziju tih osoba u društvo.

U okviru kampanje povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja, u prostoru Građanskih inicijativa „Miljenko Dereta” na Dorćolu održan je prvi Beogradski festival mentalnog zdravlja. Festival je organizirao Pokret za mentalno zdravlje, čiji je Caritas Srbije jedan od osnivača i nositelja. Posjetitelji festivala imali su priliku naučiti kako pravilno izvoditi tjelesne vježbe radi unaprjeđenja mentalnog zdravlja, sudjelovati na antistres

i likovnim radionicama, simulacijama skupine samopomoći, razgovarati sa psihologom, ali i s javnim ličnostima iz svijeta glazbe, glume i medija, koje su s nazočnima podijelile svoje stavove i iskustva s problemima mentalnog zdravlja. Također, na Trgu republike predstavnici pokreta dijelili su štand s Klinikom za psihijatrijske bolesti „Dr. Laza Lazarević” gdje su s građanima razgovarali i dijelili im obrazovni materijal.

Caritas je i u drugim gradovima ostvario aktivnosti povodom 10. listopada. Na primjer, Caritas Valjevo je u suradnji s Udrugom korisnika usluga zaštite mentalnog zdravlja „Zračak” organizirao projekciju talijanskog filma „Sve je moguće” u Kinu 85, kao i mini izložbu ilustracija filipinskog umjetnika Eisena Eernarda Bernarda na Ogradnoj galeriji u Valjevu.

Caritas „Sveta Anastazija”

Srijemska Mitrovica posvetio je mentalnom zdravlju cijeli tjedan i to obrazovanju srednjoškolske mladeži, priključivši se tako kampanji Caritasa Srbije „Može da se desi svakome”. Prva edukacija održana je korisnicima i volonterima Caritasova Dnevnog boravka za osobe s mentalnim smetnjama „Sveta Tereza”, a naredne dvije tribine održane su za učenike SMS „Draginja Nikšić” i TŠC „Veljko Vlahović”.

Sudionici kampanje složni su u ocjeni da je nužan rad na unaprjeđenju mentalnog zdravlja pojedinaca, ali i društva u cjelini, promocijama mentalnog blagostanja, prevencije mentalnih poremećaja i napora da se poveća pristup kvalitetnoj zaštiti mentalnog zdravlja uz poštovanje ljudskih prava i dostojanstva svakog čovjeka.

Razgovor s prof. dr. Ninom Glibetić, povjesničarkom liturgije i savjetnicom Kongregacije za Istočne Crkve

U ime kraljevstva nebeskoga prevladati povijesne prepreke

Nina Glibetić rođena je u Beogradu 1980. godine. Odrasla je u Beogradu i u Kanadi. Nakon studija u Rimu, imala je istraživačku praksu na Sveučilištu Yale, Centru za bizantske studije Sveučilišta Harvard u Washingtonu, Židovskom sveučilištu u Jeruzalemu i Sveučilištu Princeton. Živi u SAD-u, a radi na Sveučilištu Notre Dame, Odjelu za teologiju, kao profesor liturgijskih studija. Predaje i na Studijima srednjovjekovlja Sveučilišta Notre Dame. Članica je interdisciplinarnih skupina na Sveučilištu u Beču koja se koristi novim tehnologijama za proučavanje, dešifriranje i publiciranje ranih glagoljskih rukopisa, osobito onih otkrivenih u samostanu svete Katarine na Sinaju. Njezin suprug Gabriel Radle, američkog podrijetla, također je liturgičar i radi na Sveučilištu Notre Dame. Imaju troje djece.

Profesoricu Glibetić u kolovozu ove godine imenovao je papa Franjo savjetnicom Kongregacije za Istočne Crkve (*24 sui iuris Crkve koje pripadaju različitim obrednim tradicijama, a u punom su zajedništvu s Katoličkom Crkvom rimskoga obreda*). To je bio povod da je zamolimo za razgovor. Odgovore na neka naša pitanja objavljujemo u ovom broju.

Zvonik: Školovanje ste završili na čak tri papinske visokoškolske ustanove. Kako se pravoslavna vjernica zainteresirala za studij u Rimu?

Nina Glibetić: Kada sam počela studirati na Sveučilištu McGill (Montréal, Kanada), nisam mogla pomisliti da ću završiti doktoratom na teologiji s usmjerenjem na pravoslavnu liturgiku. Tada sam planirala postati antropolog/etnograf. Krštena sam kao pravoslavna kršćanka, ali nisam redovito išla u crkvu. Tečaj antropologije religije suočio me je s fascinirajućim svijetom ljudskih

obrednih aktivnosti i subjektivnosti. Pohađala sam i mnogo tečajeva filozofije i brzo shvatila da sam napose privučena povijesnim misliteljima koje su moji profesori nazvali „filozofima”, a koji su se samoidentificirali kao teolozi – njihova refleksija ukorijenjena je u vjeri i usmjerenosti prema Bogu. Ta ljubav prema filozofiji, s posebnim zanimanjem za srednjovjekovne teologe, dovela me je na Angelicum, znamenito dominikansko sveučilište smješteno u središtu povijesnog Rima.

Početak na Angelicumu bio je kao ulazak u sasvim drukčiji svijet: moja prijava bila je ručno pisana i pristigla je običnom poštom, imali smo samo četiri javna računalna koja su služila svim studentima, a redovnici su živjeli u svojim ćelijama iznad učionica. Tijekom predavanja na biblijske, dogmatske, sakramentalne, duhovne i filozofske teme, moj pogled bi se često okretao k prozorima učionice otkrivajući grad: Rimski forum, brežuljak Kapitolij na kojem su se nalazili glavni poganski hramovi Carstva, *Circus maximus* koji je služio kao mjesto mučeništva, „drugo krštenje” mnogih ranih svetaca. Dok mi je Angelicum pružao uvažavanje teološkog promišljanja i neophodnost filozofskog nijansiranja, grad Rim natjerao me je da se zaljubim u povijest. Rim je jedan od najživljih gradova na svijetu kada je u pitanju živo prisustvo globalnog kršćanstva, pored tamošnje povijesne židovske zajednice i novije muslimanske zajednice, koji su također ostavile traga u tom gradu.

Svoju drugu sveučilišnu diplomu postigla sam na Angelicumu, taj put na teologiji, nakon čega je uslijedio licencijati iz dogmatike. Moja licencijatska teza bila je usporedno i interdisciplinarno proučavanje liturgijske teologije pravoslavnog teologa Aleksandra Šmemana i tadašnjeg kardinala Jozefa Ratzingera. Dominikanski fratri ohrabрили su me u bavljenju tim usporednim radom. Nikada me nisu prozelitizirali prema katoličanstvu, već su mi pomogli otkriti kako potpunije živjeti svoj pravoslavni identitet.

Kao dio istraživanja za licencijatski rad, odlučila sam provesti godinu dana na Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu u Beogradu i pratiti predavanja o liturgici. To je bio moj prvi intenzivan susret s liturgijskim studijima. Fratri u Angelicumu oprostili će mi ako kažem da su jaki u mnogim temama, ali povijesna liturgika nije jedna od njih! Ta godina ostavila je trajan dojam na moj znanstveni identitet. Nakon povratka u Rim i stjecanja licence, odlučila sam se preseliti na jedno od sedam rimskih brda, brdo Esquilina, i doktorirati na Papinskom orijentalnom institutu koji vode isusovci. Usko povezan s najstarijim papinskim sveučilištem u Rimu, Gregorianom, „Orientale” je postao jedno od

najvažnijih mjesta za proučavanje istočnog kršćanstva, kako pravoslavnoga, tako i katoličkoga, kao i istočno-katoličkoga kanonskog prava. To je također bilo mjesto poznato po svom doprinosu liturgici, jer su neki zapadni „divovi” u tom području tamo predavali. Po blagoslovu vladike bačkog Irineja Bulovića, bila sam jedan od četrdesetak studenata iz više pravoslavnih i istočnih katoličkih crkava koji su dobili stipendiju Papinskog vijeća za promicanje jedinstva kršćana.

Moja doktorska radnja potvrdila je moju ljubav prema povijesti i uvela me u prostor usporednog liturgijskog istraživanja. Pod mentorstvom Roberta Tafta, Stefana Parentia i Elene Velkovske, poznatih stručnjaka za bizantske liturgijske studije, usredotočila sam se na povijest južnoslavenske euharistijske liturgije u

srednjem vijeku, sačuvanu u postojećim rukopisima misala (Služabnika) od XI. do konca XIV. stoljeća. Iako je to djelo bilo posebno usredotočeno na slavenske tekstove, ono je podrazumijevalo i razmišljanje o sjevernoslovenskom Balkanu kao raskrižju između latinskog i grčkog dijela svijeta te pomicanje crkvenih i liturgijsko-obrednih granica koje

povijesno označuju velik dio tog područja. Ne može se pisati o ranoj povijesti južnih Slavena bez poznavanja istočne i zapadne liturgije u to doba, a nisam mogla zamisliti bolje mjesto za pisanje te vrste disertacije.

Zvonik: Izjavili ste da ste kao povjesničarka Crkve čvrsto uvjereni da katolici i pravoslavni dijele snažno zajedničko nasljeđe, čak i ako to često zaboravljaju. Kako biti svjestan zajedničke crkvene povijesti, a živjeti crkvenu sadašnjost, iznimno izazovnu?

Nina Glibetić: Na prostorima bivše Jugoslavije lako je vidjeti da je svijet pretežito podijeljen među katolicima, pravoslavicima i muslimanima. Protestantske i reformirane zajednice koje se nalaze na tim prostorima manje su vidljive i obično se ne pojavljuju snažno u našem diskursu. No živeći u SAD-u, koje svoje korijene vuku iz protestantskog svijeta i koje su dom velike raznolikosti kršćanskih identiteta, brzo sam uvidjela koliko pravoslavni i katolici međusobno imaju zajedničkoga u usporedbi sa zajedničkim obilježjima među mnogim protestantskim zajednicama. Dijelimo ista temeljna teološka uvjerenja, izražena u drevnim vjervanijima Crkve, unatoč činjenici da bi katolici i pravoslavci mogli staviti različite naglaske na određene vidove tih uvjerenja ili bi ih mogli gledati drukčije. To nije slučaj za mnoge skupine unutar protestantskog svijeta, koji u nekim marginalnim dijelovima možda čak ne prihvaća Kristovo božanstvo ili Trojstvenu vjeru. Dijelimo i sakramentalno-liturgijski svjetonazor, koji

Naša je borba danas pregurati mnoge napasti koje nastoje izbrisati kršćanstvo iz javnosti ili, usporedno s tim, radikalnije religiozne odgovore na tu sekularizaciju koji naginju fundamentalizmu očitom u kršćanstvu i šire, uključujući i neke pravoslavne i katoličke krugove.

podrazumijeva da je liturgijski život u srži naše vjere, odnosno život u zajedništvu s Crkvom i redovito sudjelovanje u sakramentima. Dakle, gledajući iz te perspektive, lako je vidjeti da su razlike koje razdvajaju katolike i pravoslavne znatno manje od temeljne zajedničke baštine koja nas nastavlja vezivati.

Često nam je teško zamisliti vrijeme prije raskola i Crkvu koja bi mogla postojati s mnoštvom uspostavljenih liturgijskih tradicija u međusobnom zajedništvu. To je upravo bio slučaj u prvom tisućljeću, pa čak i u ranom drugom. „Sinajski liturgijarij” svjedoči o vremenu u kojemu su „istočni” i „zapadni” Slaveni mogli pripadati jednoj univerzalnoj Crkvi u onoj mjeri u kojoj su mogli čak i prakticirati (to doduše nije bio trajan i raširen običaj) liturgijsku službu koja je crpljena iz obiju tradicija, nešto što se može usporediti s poznatom liturgijom svetog Petra koja se pojavila u južnoj Italiji, gdje su zajedno postojali Grci i Latini. Bilo bi jako dobro da imamo dugu povijesnu perspektivu, jer bi to ukrotilo predrasude i bolna iskustva posljednjih godina, primjerice, između Hrvata i Srba.

Zvonik: Često se pitamo je li naša sadašnjost, kada je u pitanju svjedočenje vjere, stvarno najizazovnija. Zašto je crkvena prošlost uvijek „ljepša” od „teške” sadašnjosti?

Nina Glibetić: To doista ovisi o našem poznavanju povijesti! Kada je riječ o crkvenoj povijesti, lako je prošlost shvatiti idiličnije, lišenu svega nereda, nejasnoća i izazova koji su na vidiku kad se pogleda sadašnjost. Sve sam uvjerenija da cijela ljudska povijest ima istu teksturu ako sudjeluje u ljudskom stanju i potrazi za preobražajem, unatoč promjenjivim okolnostima i izazovima iz jednog povijesnog razdoblja u drugo.

Lako je razmišljati o XX. stoljeću kao jednom od najkrvavijih u povijesti svijeta. Uistinu, mi smo u tom

Uvidjela sam koliko pravoslavni i katolici međusobno imaju zajedničkoga u usporedbi sa zajedničkim obilježjima među mnogim protestantskim zajednicama. Dijelimo ista temeljna teološka uvjerenja, izražena u drevnim vjerovanjima Crkve, unatoč činjenici da bi katolici i pravoslavci mogli staviti različite naglaske na određene vidove tih uvjerenja ili bi ih mogli gledati drukčije. Dijelimo i sakramentalno-liturgijski svjetonazor, koji podrazumijeva da je liturgijski život u srži naše vjere, odnosno život u zajedništvu s Crkvom i redovito sudjelovanje u sakramentima. Gledajući iz te perspektive, lako je vidjeti da su razlike koje razdvajaju katolike i pravoslavne znatno manje od temeljne zajedničke baštine koja nas nastavlja vezivati.

stoljeću izgubili više života nasiljem nego ikad prije. Istodobno, također, napravili smo nevjerojatne iskorake ne samo u tehnološkim i medicinskim područjima već i u društvenim i humanističkim znanostima. Naša su vremena jednostavno složena na nove načine, ali borba za kretanje prema Bogu, prema sjedinjenju s Bogom ostaje ista. Sada se samo izražava novim kulturnim izrazima. Točnije rečeno, svijet je sve više sekulariziran, a u nekim dijelovima svijeta – imam na umu dijelove Skandinavije ili Kanade, gdje sam živjela – kršćanski kulturni identitet namjerno se uklanja iz javnih prostora i razgovora, u mjeri u kojoj se više ne može reći „sretan Božić” u mnogim profesionalnim kontekstima, već se umjesto toga mora koristiti općenito „sretni praznici”. Istodobno, ta brza sekularizacija sve više pokazuje koliko je život lišen dubljeg smisla i značenja, kao i kako je život, koji nije orijentiran na drugoga, duboko neispunjen. Dakle, s jedne strane, naša je borba danas progurati mnoge napasti koje nastoje izbrisati kršćanstvo iz javnosti ili, usporedo s tim, radikalnije religiozne odgovore na tu sekularizaciju koji naginju fundamentalizmu očitom u kršćanstvu i šire, uključujući i neke pravoslavne i katoličke krugove. Istodobno, nikada do sada svijet nije bio toliko žedan smisla i istinskog susreta s Bogom, i to na vrlo autentičan način, jer se vjera u većem dijelu bivšeg kršćanskog svijeta ne pretpostavlja niti uzima zdravo za gotovo, već je zapravo protukulturna.

Zvonik: Nedavno ste od strane pape Franje imenovani savjetnicom Kongregacije za Istočne (katoličke) Crkve. Takva imenovanja (žena i laika) novost su i za Svetu Stolicu, a pretpostavljamo i za

Pravoslavnu Crkvu kojoj Vi pripadate. Ako dodamo da dolazite iz uglednog akademskog miljea, kakva su Vaša razmišljanja o tom imenovanju?

Nina Glibetić: Moram priznati da sam se ugodno iznenadila kada sam primila poziv iz Vatikana s pitanjem prihvaćam li nominaciju, osobito kao pravoslavna laikinja. Što je još važnije, u tu su Kongregaciju kao savjetnice imenovane još dvije žene: prof. dr. Elena Velkovska, koja je također pravoslavna liturgičarka iz Bugarske, i dr. Giovanna Muzj, profesorica na Gregoriani. Papa Franjo zapravo je nominirao značajni broj laikinja i Bogu posvećenih žena (redovnica) na niz položaja unutar Katoličke Crkve, što je nešto što poštujem i duboko pozdravljam. Nažalost, moja Crkva ima više posla pred sobom u tom pogledu u Srbiji i izvan nje. Prema mom iskustvu, ženski glasovi prečesto su zaboravljeni u pravoslavnom svijetu. Zanimljivo je da to nije slučaj svugdje u istočnom kršćanskom svijetu. Imam na umu i Koptsku Crkvu i Antiohijsku pravoslavnu Crkvu, koje su učinile konkretne napore da bi ženska iskustva učinile vidljivijima. Kao profesor na velikom katoličkom sveučilištu koje je neovisno o Crkvi, to imenovanje također svjedoči o važnoj ulozi koju teolozi i drugi akademici mogu i trebaju imati u životu Crkve.

Zvonik: Pretpostavljamo da će polje Vaše elaboracije u Kongregaciji biti i pitanja vezana za Istočne katoličke Crkve koje se koriste bizantskim obredom, a koje imaju eklezijalnu povijest i hijerarhiju i na prostorima Srbije. Mi, koji smo životno vezani za rimski obred, vrlo često pitamo se je li obredna

sličnost između tih crkvenih zajednica (primjerice „grkokatoličkih”) i pomjesnih pravoslavnih crkava dovoljan preduvjet za mnogo bolju suradnju i veće zbližavanje. Kakvo je Vaše mišljenje o tome?

Nina Glibetić: Pretpostavljam da ćemo uskoro oblikovati odbor posvećen liturgiji. Tek će se vidjeti u kojoj će mjeri moja uloga biti povezana s Istočnim katoličkim Crkvama, osobito u Srbiji. Uz to, želim istaknuti koliko je za ekumenske odnose značajno da će pravoslavni liturgičar igrati ulogu u pregledu istočnih katoličkih liturgijskih praksi i službenih knjiga. Dok će moj glas biti jedan od nekoliko, nominacija prof. Velkovske i mene javno poručuje da suvremeni pravoslavni liturgičari imaju što ponuditi razgovorima o istočno-katoličkom bogoslužju.

Umjesto Vaših pitanja u vezi s mogućim ekumenskim implikacijama zajedničkih liturgijskih praksa, htjela bih podijeliti nekoliko sjećanja. Godine 2007., kao doktorand, otišla sam u Ravenu da bih „s tribina” svjedočila sastanku Zajedničke međunarodne komisije za teološki dijalog između Rimokatoličke Crkve i Pravoslavnih Crkava. Bilo je nevjerojatno vidjeti toliko važnih teologa iz cijelog svijeta kako šeću kamenim ulicama tog kasno-antičkog kršćanskog grada ili se upuštaju u teološke rasprave ispod poznatih ravenskih mozaika. Stojeći iza katoličkih i pravoslavnih članova povjerenstva tijekom slavlja božanske liturgije u crkvi San Vitale, pogled mi je bio privučen onim zapadnim katolicima koji žive prema bizantskom obredu (osobito imam u vidu redovnike iz biritualnog samostana Chevetogne u Belgiji koji su bili u mojoj blizini). Njihovi molitveni položaji bili su gotovo identični pravoslavcima koji su stajali u njihovoj blizini, a i njihovi svjetonazori bili su uglavnom isti. Važno je imati u vidu da Chevetogne nije grkokatolički samostan i da su monasi iz te zajednice zapadnog porijekla. Samostan je osnovan kao dio Katoličkog pokreta obnove od strane liturgičara Dom Lamberta Beauduina (1873. – 1960.) s autentičnim ekumenskom duhom koji je ukorijenjen u liturgijskim molitvama. Svjedočila sam nečemu sličnom sa zajednicom Sant’Egidio tijekom njihovog redovnog nedjeljnog večernjeg slavlja bizantske liturgije u prekrasnoj crkvi Santa Maria u Trastevere u Rimu. Tu zajednicu čine rimokatolici i, poput monaha iz Chevetogne, oni odlučuju slaviti bizantsku liturgiju kao ekumensku gestu. Za njih moliti se kao pravoslavni znači rasti u razumijevanju pravoslavlja. Time ne želim reći da se obred može mijenjati po slobodnoj volji, već želim skrenuti pozornost na one prostore u Crkvi gdje se njezin univerzalni karakter već manifestira.

Svakako bih se složila da obredna sličnost između bizantsko-katoličkih crkvenih zajednica i pomjesnih pravoslavnih crkava može biti jedan preduvjet za veće zbližavanje. Ali zbližavanje također podrazumijeva da u ime nebeskog kraljevstva prevladamo zastrašujuće povijesne prepreke koje nas dijele.

Nedjelja, 7. 11. 2021.

TRIDESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: 1Kr 17, 10–16; Ps 146, 6c–10; Heb 9, 24–28; Mk 12, 38–44

Liturgijska čitanja ove nedjelje žele nas potaknuti na darežljivost. Gospodin ne gleda koliko dajemo, nego kako dajemo. U prvom čitanju imamo proroka Iliju koji moli siromašnu, samohranu majku da mu dadne malo kruha. Ona ima jedva za sebe i svog sina. No Ilija je poziva na vjeru, na pouzdanje u Gospodina. Nakon što ga je poslušala i dala mu posljednji залогaj koji je imala, Gospodin ju je nagradio stostruko. U evanđelju Isus nas također upozorava da je važno svoju vjeru svjedočiti djelima. Pismoznanci i farizeji vole časti koje im donosi služba, ali ne vole podmetnuti leđa da bi svjedočili o onome što govore svojim životom. Tako oni, koji su očekivali Gospodinovu pohvalu ostaju bez nje, a Isus hvali siromašnu udovicu koja ubacuje posljednji novčić. Milostinja očituje našu ljubav i predanje Gospodinu. Bog stostruko nagrađuje našu darežljivost.

Nedjelja, 14. 11. 2021.

TRIDESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA: Dn 12, 1–3; Ps 16, 5.8–11; Heb 10, 11–14.18; Mk 13, 24–32

Gospodin nas ove nedjelje preko svetopisamske riječi poziva na promišljanje o posljednjim vremenima. Kada će ona doći, mi to ne znamo, ali moramo biti spremni. Papa Benedikt XVI. kaže da svako vrijeme nosi neki znak upozorenja – bili to potresi, poplave ili neko drugo „zlo“. No to još uvijek ne znači da će se ono najavljeno ostvariti upravo sada. Ti znaci žele nas podsjetiti na Kristov poziv na budnost te da svakoga trena budemo spremni za susret s Gospodinom. To nas ne treba strašiti. Moramo žudjeti za gledanjem Kristova lica. Tako su činili prvi kršćani te im je gotovo svakodnevno na usnama bio zaziv: „Dođi, Gospodine Isuse“.

Nedjelja, 21. 11. 2021.

ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA

ČITANJA: Dn 7, 13–14; Ps 93, 1–2.5; Otk 1, 5–8; Iv 18, 33b–37

Isus je optužen i nalazi se pred Pilatom koji ima vlast osloboditi ga ili razapeti. Isus ne drhti pred ovim svjetovnim vladarom, nego priznaje: *Ja sam Kralj!* Isus je pred Pilatom položio pravo na kraljevanje, ali odmah je naglasio da Njegovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta, da je to kraljevstvo drugačije. Kristovo kraljevstvo nema onakvu moć kakvom je svijet zamišlja. Njegovo je

kraljevstvo nenasilno. Njegovo je kraljevstvo svjedočanstvo za istinu. Istina je posebno obilježje Kristova kraljevstva. Na takvu tvrdnju Pilat začuđeno pita što je Istina i ne čekajući odgovor nastavlja dalje s procesom suđenja. „Davati svjedočanstvo za istinu znači“, podsjeća nas Benedikt XVI., „istaknuti Boga i Njegovu volju nasuprot interesima svijeta i njegovih moći. Bez Istine, tj. bez Boga, čovjek živi izvan sebe.“ Kristovo, dakle, kraljevstvo jest svjedočanstvo za Istinu. Što to konkretno znači za nas danas? Kako mi možemo svjedočiti za Istinu? Svaki je od nas pozvan djelovati u ovom kraljevstvu i širiti ga u svojoj okolini. Gospodin treba biti prisutan u našim obiteljima, među našim prijateljima, susjedima i radnim kolegama. Pred njima moramo davati svjedočanstvo za istinu, koja je Krist, i tako pridonijeti da Krist bude Kralj svakog društva i svakog naroda u cijelome svijetu. Budimo hrabri suradnici Istine da ne bismo poput Pilata gledali u Istinu pitajući se što je istina.

Nedjelja, 28. 11. 2021.

PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

ČITANJA: Jr 33, 14–16; Ps 25, 4bc–5.8–9.10.14; 1Sol 3, 12–4, 2; Lk 21, 25–28.34–36

Isus poziva na budnost – da budemo budni i pripravi jer u dan kad i ne mislimo, Gospodin će doći. Pazite na se da vam srca ne otežaju u proždrljivosti, pijanstvu i u životnim brigama te vas iznenada ne zatekne onaj dan jer će kao zamka nadoći na sve žitelje po svoj zemlji – kaže Isus u evanđelju. Lijek za te smetnje našeg života su molitva, mrtvljenje i redoviti ispit savjesti. Nastojmo tijekom ovog došašća odlučiti više moliti, možda ne vremenski više, nego sabranije, pozornije. Mrtvljenje ili pokornička djela opominju naše tijelo da nije ono glavno, da svoj pogled mora upraviti prema nebu. Mala pokornička djela, kao što su ustajanje na prvi alarm, uzeti više one hrane koju manje volimo ili imati strpljenja s osobom koja nam nije draga mogu nam mnogo pomoći u pobjedi nad našim tijelom koje traži naslade. I na koncu, važno je svaki dan prije poćinka ispitati svoju savjest što smo dobro, a što loše učinili te odlučiti loše ispraviti, a dobro umnožiti. Te vježbe pomažu nam budno iščekivati Kristov dolazak.

Euharistijska služba, XI. dio

Naša žrtva i prinos u svetoj misi

Kao što je naš hodočasnički ulazak u Božji dom pratila zanosna pjesma, tako isto odjekuje pjesma s naših usana kada se približavamo Božjem žrtveniku s darovima za žrtvu. Darovna nas molitva stoga uvodi u Kristovu nekrvnu žrtvu. U svakoj se misi obistinjuje vjerska istina: „Stari Zakon žrtvi novoj nek’ se sada ukloni!” (sv. Toma Akvinski). Uklanja se jer Sin Božji postaje našom nekrvnom žrtvom. No i mi se u prikazanim darovima uključujemo u prikazanje nebeskom Ocu. To i izražava svećenikov poziv prije darovne molitve: „Molite, braćo i sestre, da moja i vaša žrtva...”. Odavna je Bog kazao: *Daj mi, sine moj, srce svoje!* (Izr 23,26). Misal to lijepo izražava: „Vjernici u euharistijskome slavlju tvore sveti puk, stečeni narod, kraljevsko svećenstvo, da daju hvalu Bogu te mu, ne samo po svećeničkim rukama nego i zajedno s njime, prinose neokaljanu žrtvu te uče prinositi i sami sebe. Neka nastoje to očitovati dubokim osjećajem vjere i ljubavlju prema braći koja sudjeluju u istome slavlju” (OURM, 95).

Papa Franjo u svojim katehezama o svetoj misi razrađuje navedenu misao: „Naš prinos, sigurno, nije nešto veliko, ali Krist treba to malo. Gospodin traži malo od nas, a daje nam mnogo. Traži malo od nas. Traži od nas u svakodnevnom životu dobru volju; traži od nas otvoreno srce; traži od nas htijenje da budemo bolji da bismo prihvatili Onoga koji nudi samoga sebe u euharistiji; traži od nas te simboličke darove koji će zatim postati Njegovo tijelo i Njegova krv... Svećenik moli Boga da prihvati darove koje mu Crkva prinosi, zazivajući plod čudesne razmjene između našeg siromaštva i njegova bogatstva. U kruhu i vinu prinosimo mu prinos svojeg života da bi ga Duh Sveti preobrazio u Kristovu žrtvu i postao s Njim jedan duhovni prinos ugodan Ocu. Dok se tako zaključuje priprema darova, pripravljamo se za euharistijsku molitvu. Duhovnost sebedarja kojoj nas uči taj dio mise može rasvijetliti naše dane, naše odnose s drugima, stvari koje činimo, patnje koje susrećemo, pomažući nam graditi zemaljski grad u svjetlu evanđelja” (Opća audijencija, 28. veljače 2018.).

Iznimno je važno da se svi prisutni uključe u Isusovu žrtvu da bi ona postala našom u punom smislu riječi. Zato je poziv na Darovnu molitvu svečaniji od poziva na zbornu i popričesnu, ističući da se radi o

Kristovoj i ujedno našoj žrtvi koja ima biti ugodna Bogu. Taj poziv potvrđujemo s naglašenom željom da misnu žrtvu Gospodin primi „na hvalu i slavu svojega imena i na korist nama i čitavoj svojoj svetoj Crkvi”.

U euharistijskoj službi više nego igdje drugdje blista krsno svećeništvo svih vjernika. To je ono *duhovno bogoslužje* o kojem govori sv. Pavao: *Zaklinjem vas, braćo, milosrđem Božjim: prikažite svoja tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu – kao svoje duhovno bogoslužje* (Rim 12,1).

GESTE ZAJEDNICE

Do sada smo uočili strukturu molitve nad prinosima (darovne molitve) te razlikujemo tri dijela: a) predvoditelj poziv zajednici (*Molite braćo i sestre...*); b) molitvu zajednice (*Primio Gospodin žrtvu...*) kao odgovor na poziv; c) „zaključnu” molitvu predvoditelja slavlja. Poziv na molitvu ujedno je i poziv na stav tijela koji je vlastit liturgijskoj molitvi, a to je stav *stajanja*. Zajednica svoj odgovor, dakle, pokazuje istim onim molitvenim stavom koji je vlastit i svećeniku dok predmoli molitvu (tako je i sa zbornom, darovnom, euharistijskom i popričesnom). Stajanje je, kako rekosmo u nekom od prijašnjih brojeva, privilegirani stav kršćanske zajednice. Ranokršćanski spomenici (grafiti i reljefi) kršćanskog molitelja prikazuju uvijek uspravnog na nogama, s raširenim rukama. Otkupljenici, premda grešnici, dostojanstvo darovano Kristovim uskrsnućem očituju *stavom Uskrsnuloga*. On je *u-stao* na novi život. Stajati uspravan najprikladnije očituje pashalnu dimenziju kršćanskoga bogoslužja te osobito priliči onim dijelovima slavlja koji se u užem smislu riječi nazivaju „molitvom”. Na takav *životni stav* poziva i Krist svoje učenike (Lk 12,35). To se naglašava zbog neujednačene prakse među pojedinim zajednicama ili župama i zbog različitosti stava unutar neke zajednice.

Dok se moli molitva nad darovima, svećenici koncelebranti ostaju još uvijek kod svojih sjedala, a kad ona završi, dolaze i smještaju se oko oltara. Ako su bili negdje dalje (možda u crkvenim klupama) treba da se, koliko je god moguće, više približe. I nitko više ne bi smio biti ispred njih ni ulaziti u prostor koji su oni zaokružili, osim đakona u času služenja na posvećenje. Zgodno bi bilo da glavni slavitelj nakon molitve nad darovima malo pričeka, da se svi smjeste, da se možda podijele knjižice za euharistijsku molitvu. Valjalo bi paziti na to da se služitelji (ministranti), pogotovo u tom dijelu mise, ne nalaze okupljeni oko svećenika za oltarom. Oni nisu koncelebranti.

Nakon molitve nad darovima slijedi Euharistijska molitva o kojoj ćemo u sljedećim nastavcima.

Ivanovo evanđelje

(VIII. dio – Uskrsnuće)

Kada se govori o uskrsnuću Isusa Krista, u čovjeku se pojavi želja što dublje prodrijeti u tu tajnu, „opipati ga” kao što je to htio apostol Toma (20,24–31). Uskrsli želi nešto daleko dublje ostvariti u nama. Isus je znao za svoju „sudbinu”. Točno je poznavao Očevu volju: *Nitko nije uzišao u nebo, osim Sina Čovječjega, koji je sišao sa neba* (Iv 3,13). Ili: *Zar vas ovo sablažnjava? A da još vidite Sina Čovječjega kako ulazi gdje je prije bio...?* (Iv 6,62) Uskrsnuće je povijesni – ili kako žele neki teolozi – nadpovijesni čin. Ali taj treći dan nije toliko važan pred Bogom. Nama nije zadaća da uđemo u taj grob, nekako u proces oživljavanja Nazarećanina. Ocu je daleko dublji cilj da mi uđemo u tajnu svojeg bića – ovoga koji sada živi, čini dobro i čita ovu malu meditaciju.

Zašto smo spomenuli da je Isus znao svoju „sudbinu”? Zato što i mi moramo jasno vidjeti kamo vodi naš put. Prijeći ćemo na nešto sasvim konkretno. Svećenici često govore o tome kako se treba pripravljati na smrt. Ponekad je i pedagoški ispravno prijetiti njome. Dolaze i pitanja kako dobro umrijeti. Pojavljuju se ljudi za utjehu, kada se dogodio smrtni slučaj, neka tragedija u obitelji, u krugu poznanika. Bog, Crkva, Isus ne banalizira stvarnost smrti. Ali Adama želi povesti na jedan sasvim drugi način gledanja na zemaljski život, što je još stvarnije od smrti.

U Ivanovom evanđelju Petar i njegovi drugovi žele se vratiti starom životu, tj. ribariti (21,3). Smrt je nadvladala i Učitelja... No na obali Tiberijadskog jezera mijenja se sve od temelja: kada su ugledali Isusa, onda su se otvorila vrata smrti i pogledali su u beskrajna prostranstva vječnoga života poslije križa. Nema nikakvog pitanja, uskrsli Nazarećanin je odgovor, koji je tamo među njima (21,12). Njih nije obuzela „tajna” smrti nego ih osvjetljava u srcu uskrsnuće!

Za Boga to posljednje je bitno. Kršćanin se ne sprema na smrt, ne uvježbava kako umrijeti... Katolik se sprema na susret s nebeskim Ocem. To daleko dublje pogađa čovjeka, nego mrak smrt. Znati svoju „sudbinu” – da sa zemaljskim blagom, našim dobrim činima idemo pred Oca – to je cilj uskrsnuća Nazarećanina. Moramo ugraditi u srce, da naše zadnje stanje nije

Pred Oca ne polazimo „goli” – nego puni bogatstva u savjesti, zajedno s Isusom, prikazati sve ono plemenito što je ostalo iza nas na zemlji, a zauvijek u nebu. To je naša „sudbina” koju imamo po Uskrsnome: život s Bogom, daleko od smrti! Nas je zagrlila božanska ruka i liječi sve rane.

ono biti „smrtnik” nego biti prigrljen u nebu u vječni život. Ono što su apostoli doživjeli: otvorila su se vrata smrti i preko toga ugledali Uskrsloga – to moramo ovdje egzistencijalno utemeljiti u svojim mislima, uvjerenju, u vjeri i u moralu.

Isus je osnova za sve, ali tu osnovu moramo postaviti našem životu. Kako? Sakramentima, molitvom, dobrim djelima. U njima se događa suprotno onome što je Toma uradio: opipavao Uskrsloga... U našem životu Isus nas dodiruje: naše srce u evanđelju, u pričesti, kada slušamo riječi savjesti i pristupamo onome kome treba pomoći. Njegov dodir je jači od „dokaza” Tome. Njegov dodir rađa plodove, ovo: *Blago onima, koji ne vide, ali vjeruju!* (20,29). Ondje nalazimo cilj Isusova uskrsnuća, tu se nalazi nakana nebeskog Oca. Ta nakana ostvarena je na svakoj svetoj misi jer Uskrsli ne želi s nama biti samo u nebu već i na zemlji: *Ja sam s vama, svakoga dana, do svršetka svijeta* (Mt 28,20).

Nismo se mnogo bavili pojedinostima Isusova uskrsnuća. Niti Isus to želi. Vidjet ćemo na svojem tijelu – pri uskrsnuću mrtvih – ono što se dogodilo u grobu u Jeruzalemu na Sinu Čovječjem. Ali ozbiljno se moramo okrenuti dostojanstvu svoje osobe. Ako netko gleda u smrt, neće imati motivaciju u ovome životu ili će krenuti pogrešnim putem: gramežljivo će htjeti „sve” steći tijekom tih sedam do osam desetljeća i zbog toga pogaziti mnoge... Ako pak gledamo u Uskrsloga, u vječni život, onda ćemo usput znati i kako „umrijeti” – ali prvotno će biti jasno, u srcu, gdje Krist prebiva – da svako dobro djelo ima smisla u obitelji, na radnom mjestu, u društvu, jer ta dobra djela naše su blago.

Jesmo li još „na putu” ili smo „već stigli”?

RAZUMIJEVANJE SINODALNOG HODA CRKVE

Kršćanstvo je duboko pohranilo u svoj identitet shvaćanje života kao (pro)putovanja zemljom i prolaska zemaljskom stvarnošću. U tom se kontekstu i putovanje vjernika stazama zemaljskog života smatra prolaznim stanjem prema postizanju konačne svrhe postojanja Crkve: zajedništvo naroda Božjeg u Kristu. Do konačnog ostvarenja toga cilja, Crkva „hodi” zemljom neprestano gradeći zajedništvo i jednodušnost vjernika slijedeći Krista, koji je *put, istina i život* (Iv 14,6), te se i današnji članovi Crkve, kao i njegovi prvi učenici, smatraju *sljedbenicima Puta* (usp. Dj 9,2; 19,9.23; 22,4; 24,14.22). U tom teološkom kontekstu identitet članova Crkve poima se kao osobni put prema nebeskim prostranstvima. Međutim, biblijski nauk o zajedničkom hodu i proputovanju naroda Božjeg kao bitnu sastavnicu uključuje i zemlju, vrijeme i prostor u kojem čovjek živi. Biblija jasno svjedoči da život vjerničke zajednice nije usmjeren samo prema nebeskoj budućnosti i vječnom životu nego se ostvaruje i događa već ovdje na zemlji u zajedništvu s braćom i sestrama ljudima i sa svim stvorenjima.

BIBLIJSKO SHVAĆANJE SINODALNOG HODA

Zajednički hod života i građenje povijesti spasenja u biblijskim spisima ne odnosi se samo na ljude nego od početka u izvješćima o stvaranju, pa nadalje u zakonskim i proročkim spisima, a napose u novozavjetnim evanđeoskim i pastoralnim knjigama Biblija svjedoči o bitnoj uključenosti zemlje i svih stvorenja u hod naroda Božjeg prema spasenju i konačnoj proslavi. Izvješća o stvaranju svjedoče shvaćanje vjernosti Bogu kao zajednički životni put svih stvorenja. Čitav stvoreni svijet od stvaranja postavljen je na put razvoja i napredovanja prema skladu i zajedništvu, međusobnom oslanjanju i pružanju potpore jednih drugima (Post 1,26-28). Raskidanjem mreže uređenih odnosa koji su izražavali istinu, dobrotu i ljepotu stvaranja te zanemarivanjem svoje zadaće u svijetu, čovjek je smetnuo s uma svoj poziv u svijetu te se poželio spasiti sâm, bez drugih stvorenja, izvan zajedništva s drugima ljudima i bez Boga. Unatoč tome, Bog potvrđuje i obnavlja svoj Savez da bi sve raspršeno vratio na put jedinstva, ozdravio svijet i usmjerio ga prema iščekivanju živoga dara

sjedinenja s Bogom, s braćom i sestrama ljudima i sa svim djelima svoga stvaranja te opet ukazao da je svijet svima zajednički dom, prostor zajedničkog prebivanja (usp. Post 9,8-17; 15; 17; Izl 19-24; 2 Sam 7,11). U zajednicu naroda Božjeg koji je pozvan slaviti Gospodina svojim postojanjem te živjeti život u pravednosti nisu sazvani samo muškarci (usp. Izl 24,7-8) nego i žene, i djeca, pa čak i pripadnici drugih naroda (usp. Jš 8,33.35). Poziv na zajedništvo i suživot s Bogom ne odnosi se samo na buduća vremena nego je već ostvaren u Isusu Kristu koji je, uzevši tijelo, postao čovjekom i nastanio se među nama te ispuno plan spasenja. Isus Krist Bog je koji se upravo ovdje i s nama osobno nastanio i postao „s nama Bog” (Mt 1,23; Otk 21,3). Tako značaj i bit sinodalnog hoda

u biblijskom nauku bitno sadrži prostornu i vremensku, ovozemaljsku dimenziju. Sinodalni hod napredak je prema boljem, savršenijem i kvalitetnijem životu, rast u milosti i svetosti. Taj hod ponajprije zahtijeva osobni napredak u prepoznavanju vrijednosti međusobnog razumijevanja i gradnji zajedništva između ljudi i svih Božjih stvorenja već ovdje i sada na zemlji.

SINODALNA ODGOVORNOST ZA CRKVU

Prečesto smo naviknuli promatrati procese u Crkvi kao nešto što je daleko od nas i što se ne tiče naših života. Tako je to i s procesom koji stoji pred čitavom Crkvom tijekom trogodišnje pripreme zasjedanja XVI. redovite generalne skupštine Biskupske sinode koja će se dogoditi u Vatikanu u listopadu 2023. I u tom slučaju mislimo da će netko drugi odlučiti i odraditi naše poslanje umjesto nas i za nas. Ipak, tema tog važnog događaja „Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje” potiče svakoga od nas da ovdje i sada, svatko u svojoj župnoj i biskupijskoj zajednici, preuzme osobnu odgovornost i zadaće u očuvanju vjere Crkve i u izgradnji zajedništva. Čitanje i slušanje Božje riječi, slavljenje Gospodina u euharistiji, proučavanje i razlučivanje znakova vremena, plodonosni dijalog i zauzimanje za pravednost naš je zadatak koji kao članovi Crkve izvršavamo u svojem prostoru i vremenu gdje živimo svoju vjeru. Sinodalnost Crkve potiče nas na shvaćanje da je briga u vezi s vjerničkom zajednicom i vjerničkim životom izvorno osobna zadaća, a ne „tuđa briga”.

Razmišljanje u povodu jubileja župe i crkve

Svaka proslava neke značajne obljetnice ili jubileja organizatoru nužno nameće tri pitanja: kakvo je bio proteklo razdoblje, kakvo je stanje sada i što sutra. Upravo je to bio razlog što smo i mi za geslo jubileja župe izabrali sljedeću rečenicu: „S Isusom u župi i crkvi sv. Roka – jučer, danas, sutra”. I ja kao župnik želio sam osvrnuti se na ono što se događalo prije 25 godina kada smo slavili jubilej 100. obljetnice crkve, kao i na sve ono što se događalo u župi i crkvi tada. Zaustavio sam se i onom „sada”, ali najviše mi je bilo stalo dati neke smjernice sebi i povjerenim vjernicima za ono „sutra” naše župe.

Da bih dopro do što više vjernika, napisao sam poticajno pismo koje su vjernici mogli ponijeti sa sobom. Zamolio sam ih da ga bar jednom na miru pročitaju i o njemu razmisle, a onda da ga ponesu i dadu i drugima, ako smatraju da bi ono moglo biti poticajno i njima. U srcu su mi bili osobito oni naši župljani koji žive na području naše župe, a još uvijek nisu kršteni, kao i oni koji su samo kršteni, a nisu primili druge sakramente i posebno oni koji su nekoć dolazili na nedjeljne mise, a sada to više ne čine.

Prenosim ovdje dio toga pisma, s nekim konkretnim poticajima dragim župljanima za novo razdoblje povijesti naše župe i crkve:

„Na ovo pismo potaknuo me je završetak unutarnje obnove naše crkve. Doprili smo to veliko i divno djelo zahvaljujući Božjoj providnosti, po zagovoru sv. Roka i bl. Marije Petković i uz vašu veliku darežljivost i darežljivost mnogih dobrih ljudi i vjernika koji teritorijalno ne pripadaju našoj župi, ali im je naša župa u srcu. Hvala svima.

Bilo bi, međutim, tužno imati divno obnovljenu i uređenu crkvu, a da ona bude prazna. Nije lijepo s oltara gledati praznu crkvu na misama, osobito radnim danima, a često su mnoge klupe prazne i na nedjeljnim misama. Oстане li tako, netko će nam s pravom moći reći: ‘Džabe ste je krečili’. Stoga vas pozivam da svi razmislimo što bismo mogli učiniti za budućnost svoje župne zajednice, a osobito da se broj župljana na misama nedjeljom, pa i radnim danom, znatno poveća.

Bez Isusa ne bi bilo 180 godina duge povijesti naše župe niti 125 godina duge povijesti naše lijepe i velike crkve. Zato zahvaljujemo Isusu što je s nama bio ‘jučer’ – svih tih proteklih godina. Svjesni smo da bez Isusa nema ni onog ‘danas’ naše župe i crkve. Uvjeravamo se u to svaki dan. Kao vjernici znamo da bez Isusa nema ni onog ‘sutra’ naše župe. On sam je rekao: *Bez mene ne možete učiniti ništa* (Iv 15,5). Naš o. Gerard također je ponavljao: ‘Ništa bez Isusa, sve s Isusom i za Isusa’, a draga nas blaženica Marija Petković uvjerava: ‘Bez Isusa ništa ne možemo’. No da te riječi ne bi bile samo lijepe izreke ili mrtvo slovo na papiru, moramo učiniti nešto konkretno.

1. Svake nedjelje dolaziti na misu. Pojedinačno i obiteljski. Obitelj koja moli zajedno i sudjeluje u svetoj misi zajedno, ostaje zajedno i uživa radost osobnog i obiteljskog života.

2. Jednom tjedno, tko god može, doći na misu radnim danom. Sveta misa je Bogu najdraža molitva. Na misi možemo izmoliti mnoge milosti sebi, svojoj obitelji i svojim bližnjima.

3. Sudjelovati u mjesečnom (tjednom klanjanju) ili u drugim duhovnim i molitvenim susretima u našoj župi kao i u gradu. (Svaki petak Molitvena zajednica „Proroci” predvodi animirano klanjanje ili Molitveno-evangelizacijski susret).

4. Svaki dan pročitati osobno ili zajednički u obitelji jedno poglavlje iz Svetoga pisma.

5. Svaki dan osobno ili u obitelji moliti – napose krunicu (ili u crkvi, pola sata prije mise).

6. Sudjelovati u svibanjskoj i listopadskoj pobožnosti; u deveticama sv. Josipu i bl. Mariji Petković.

7. Čitati duhovno štivo, katolički tisak (Zvonik), slušati Radio Mariju.

8. Djeca neka redovito idu na školski i župni vjeronauk, a mogu sudjelovati i u vrlo zanimljivom i plodnom radu Subotičkog oratorija.

9. Pokušati ponovno oformiti vjeronauk za mlade.

10. Poticati nekrštene ili samo krštene da se uključe u vjeronauk za odrasle da bi se pripremili za primanje svetih sakramenata krštenja, ispovijedi, pričesti i krizme (nedjeljom u 15.30 u župnom domu).

11. Poticati one koji nisu vjenčani u crkvi da se vjenčaju i prime po sakramentu ženidbe posebne milosti za svoj bračni i obiteljski život.

12. Molimo svaki dan Molitvu za dar vjere sa sličica koje smo tiskali za obilježavanje ove jubilarne godine (i novu molitvu za budućnost naše župe i crkve).“

U svojoj zahvali na kraju mise jubileja rekao sam među ostalim: „Hvala vama dragi vjernici koji ste sudjelovali u ovom euharistijskom slavlju. Vi ste najvažniji. Dragocjeni ste i veliki u Božji očima. Dragocjeniji od svake od šest tisuća dvije stotine i jedne zvjezdice koja se sada nalazi na stropu naše crkve; dragocjeniji ste od svakog drugog ukrasa naše crkve pa i od crkve, jer ukrasi u crkvi i crkva jednoga dana će nestati, a vi, a mi smo vječni. Ova crkva je ovdje zbog vas, zbog nas. Tu je da nam pomogne osigurati mir i radost u srcu – i ovdje na zemlji – a vječni mir i vječnu radost u društvu anđela i svetih u nebu... Volio bih, a to je i zadaća koju smo postavili za buduća vremena ove župe i ove crkve, da ovu crkvu neprestano punimo starim i novim vjernicima da bi se ostvarile riječi himne u čast naše crkve: *Molimo danas dragoga Boga, da svijetom vlada ljubav i sloga, da budeš puna kršćanskog svijeta i kada slavila dvjesto ljeta.*“

Cijepljenje – da ili ne?

Velečasni, bilo je govora o aktualnoj temi cijepljena, ipak me zanima je li opravdano cijepiti se ili ne, jer mnoštvo je oprečnih informacija? Što je službeni stav Crkve? Hvala vam! T. A.

Dragi čitatelju, smatram Vaše pitanje i te kako aktualnim i prijeko je potrebno da se o njemu još govori. Također sam svjestan da me odgovor na Vaše pitanje može lišiti „dobrog glasa” jer nažalost takva „klima” vlada, no duboko ponizan pred Bogom i Njegovom Crkvom iznosim njezin stav vodeći pri tome da se moja osobnost i „razumijevanje” ne upletu u nešto što me uvelike nadilazi.

Povjerenje – provjerenje (1 Sol 5,21–22)

U 1 Solunjanima 5,21–22 piše: *Sve provjeravajte: dobro zadržite, svake se sjene zla klonite!*

Kao vjernici i kao Crkva ne smijemo biti naivni i lakovjerni jer oni mogu biti stigme vjernika u očima ateista i agnostika, kao onih koji uslijed nedovoljnog znanja ili manjka kritičkog promišljanja potežu za „vjerom”. Zato je Krist obećao Duha Svetoga koji će sići na apostole te ih voditi do konca vremena.

Nedostatak poznavanja Crkve i nerazumijevanje Kristove poruke rađa „alternativnim” spoznajama koje su danas daleko pristupačnije nego u minulim vremenima. Internet je omogućio da se Božja riječ lakše i brže čuje, ali isto tako i sve ono što nije u Duhu Crkve, a koje unosi pomutnju. Samostalni i ishitreni nastupi bilo pojedinaca, bilo klerika mogu uvelike narušiti povjerenje i ugled Crkve, ali i istine.

U akademskim radovima važna je „fusnota” (tekst na dnu stranice) u kojoj se navode „izvori” te je omogućena provjerljivost informacija i tvrdnji. Ta „fusnota” Crkve u njezinim je dokumentima, dekretima, odredbama itd. Nažalost, današnje mnoge „tvrdnje” nemaju tu „fusnotu” provjerenja, nego se sve više vodi intuicijom, nekakvim „navodima” i raznim krilaticama. Možemo li bez adekvatne izobrazbe biti pravi skeptici – oni koji znaju provjeravati, ili nam u oba slučaja ostaje povjerenje, prosudite sami. Crkva je iznijela svoj stav!

Papa, Papinska akademija za život, Kongregacija za nauk vjere, Hrvatsko katoličko sveučilište

Papa Franjo cijepljenje naziva „činom ljubavi”. Govoreći o tome, među ostalim je rekao: „Cijepljenje cjepivom koje su odobrili stručnjaci čin je ljubavi. I pomaganje bližnjemu da se cijepi također je čin ljubavi – ljubavi prema sebi, ljubavi prema našim obiteljima i prijateljima i ljubavi prema svim ljudima. Društvena i

politička ljubav izgrađuje se malim, individualnim gestama sposobnim preobražavati i poboljšavati društva... Cijepljenje je jednostavan, ali i dubok način skrbi za bližnje, osobito najranjivije...”. Papa je svoje promišljanje zaključio riječima da „svatko od nas napravi tu osobnu malu gestu ljubavi” za bolju budućnost. Video prilog možete pogledati na linku koji se nalazi u fusnoti na dnu stranice.¹ Vatikanska komisija Covid-19 i Papinska akademija za život izdali su 29. prosinca 2020. godine zajednički dokument pod nazivom – *20 točaka za pravedniji i zdraviji svijet*, detaljnije pojašnjenje također je dostupno na internetu, kao i mišljenje Hrvatskog katoličkog sveučilišta², a u *Zvoniku* o tome je pisao u prethodnim brojevima u svojoj rubrici mons. dr. Andrija Anišić.³

Papinska akademija za život i Kongregacija za nauk vjere navode kako je cjepivo proizvedeno za opće dobro. Glede moralnog aspekta cjepiva, jer je u svrhu nastanka korišten ljudski embrij, donosi se jasno i detaljno pojašnjenje koje je dostupno javnosti. Nažalost, zbunjenost je nastupila ishitrenim reakcijama pojedinaca koji su uvelike praćeni na društvenim mrežama da bi se na koncu ispostavila njihova dovoljna neupućenost u znanstvene i moralne aspekte, te zbunjujućim i dvoznačnim „mjerama” tijekom pandemije.

Preporuča se!

Iako je ova rubrika premala da bi se znanstveni i teološki vidovi uopće mogli iznijeti, ipak važno je razlikovati što je ono službeno, a što nije. Nikoga se ne može natjerati, barem s tog vjerskog aspekta, i ovdje je važno napraviti razliku, jer država može uvesti određene mjere i zakone (npr. cijepljenje zdravstvenih djelatnika, državnih službenika itd.). U praksi sam vidio da ljudi uglavnom to ne razlikuju.

Nama vjernicima najveći autoriteti Crkve preporučaju cijepljenje. Znajući da se samo pouzdanje u našu vjeru može izjaloviti zbog njezine krhkosti (Mt 17,14–20) važno je voditi se onom izrekom koja svoje uporište ima u Svetom pismu (Izr 13,4): *Pomozi sam sebi pa će ti i Bog pomoći!* Budimo oni koji će „usred poplave u čamcu i helikopteru”, kako navodi jedna priča, prepoznati Božju intervenciju.

Svoja pitanja možete poslati na e-poštu: stipicnebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić

1 Video prilog na internetu: https://www.youtube.com/watch?v=JWf3Ji11EaU&feature=emb_imp_woyt, 18. 8. 2021.

2 Hrvatsko katoličko sveučilište: <https://www.unicath.hr/medicinski-i-moralni-aspekti-cjepiva-protiv-covid19/>, 18.12.2020.

3 Usp. Andrija ANIŠIĆ, *Zvonik*, Godina: XXVII, 2(315), Subotica, 2021.; Usp. Andrija ANIŠIĆ, *Zvonik*, Godina: XXVII, 3(316), Subotica, 2021. (nastavak članka)

Praznovjerje

Nažalost, praznovjerje je i danas prisutno i to ne samo u sekularnom svijetu nego i u nas vjernika. I vjernici znaju kucati po stolu, znaju se uhvatiti za gumb kad ugledaju dimnjačara na ulici itd. Kada govorimo o vjeri, onda, naravno, nije riječ samo o pukom vjerovanju u Božju postojanost nego u vjerovanje da me On ljubi, da brine o meni pa se zato mogu uzdati u Njega, zato Mu povjeravam svoje najmilije, svoje zdravlje, sve svoje sposobnosti i međuljudske odnose, svoju budućnost, zapravo cijelo svoje biće. Vjerujem da sam u Njegovim rukama, da mi On želi najbolje i da će iz mene i iz svih mojih životnih situacija izvući ono najbolje, ono što mi je potrebno za sazrijevanje, za spas moje duše.

Iz toga je očigledno da je korijen svakog praznovjerja zapravo slaba i nezrela vjera, odnosno nepovjerenje u Boga. U tom stanju čovjek rješenja za svoje probleme i sigurnost za svoju egzistenciju traži izvan i mimo Boga. Neshvatljivo, ali izgleda da se čovjek više pouzda u neku potkovu, u djetelinu, u horoskop ili u šalicu kave nego u svemogućeg Stvoritelja. Svoju budućnost i sigurnost radije povjerava nekoj narukvici, ogrlici, talismanu ili kipiću negoli Bogu koji je umro za njega. Tim predmetima pripisuje se neka transcendentna moć i od njih se očekuje neka zaštita ili neko vodstvo, a ne od živoga Boga.

Vidimo da je i za praznovjerje potrebna vjera, samo je pitanje u koga i u čega to ja vjerujem, od koga iščekujem svoje spasenje? Praznovjeran čovjek nastojat će stvari i pojave tako tumačiti i tako kontrolirati da mu budu na korist. Zapravo iskorištavati i manipulirati neke moći samo da bi zadobio sreću ili sigurnost. Praznovjeran čovjek sebičan je čovjek, koji umjesto da se preda Božjoj volji, želi ostvariti svoju volju i za ostvarenje svojih ciljeva tražit će svakakve pomoći i sredstava, pa čak i izvan Boga. Praznovjerje je zapravo ostvarivanje svoje sreće s nekim formulama ili tehnikama. Pljunut će triput za crnom mačkom, nešto će izgovoriti ili uraditi – izgleda da za sve postoji neka šablona, metoda ili tehnika. No zaboravlja se da nas uistinu samo druga osoba može usrećiti, koja se ljubi, kojoj se čovjek predaje, za koga će

Očigledno je da je korijen svakog praznovjerja zapravo slaba i nezrela vjera, odnosno nepovjerenje u Boga. U tom stanju čovjek rješenja za svoje probleme i sigurnost za svoju egzistenciju traži izvan i mimo Boga.

se i žrtvovati. A odnos prema drugoj osobi nikad nije, a ni ne može biti, mehanički ili predvidljiv. U zdravom odnosu uvijek su prisutni sloboda i kreativnost, odnos zahtijeva cijelog čovjeka, njegovu nesebičnost i odgovornost, zato je odnos uvijek i izazov i križ, ali je jedini put do našeg ispunjenja.

Praznovjerje, nažalost, može biti prisutno i u vjerničkom životu i praksi. Prodaju se svakakvi čudotvorni medaljoni, sličice i moći – kojima se opet pripisuje neka čudotvorna moć i zaštita – blagoslivljaju se svakakvi predmeti, pa čak i namještaji i to uvijek iznova – što je krivo i površno shvaćanje blagoslova... Neki će doći u crkvu samo da bi dodirnuli neki kip ili obavili neki svoj privatni obred, ali s mise će izaći. Molitve se doživljavaju kao da bi imale neke magične moći – u nekim slučajevima točno je određeno kad, gdje, kako i koliko puta treba izgovoriti neku molitvu da bi ona „djelovala“, a kad bi se slučajno ispustila, nadvladala bi strah zbog neke moguće odmazde, kazne ili nesreće. Vidimo da u svim tim slučajevima zapravo uopće nema riječi o Bogu kao osobi, koja se ljubi, s kojim se valja susresti, s kojim bi čovjek trebao biti u nekom osobnom i intimnom odnosu, nego se opet traži neka zaštita, opet iz nekih sebičnih motivacija i ponovno nekim mehaničkim radnjama. Kao da bi se Bog na taj način dao iskoristiti ili manipulirati, kao da bi na taj način čovjek mogao sebi osigurati sreću, uspjeh ili čak život vječni. Praznovjeran čovjek, na kraju, želi nešto, ali bez odgovornosti, a da se ne mora mijenjati, sebe žrtvovati – zato se radije prepušta nekim predmetima, ali time zapravo gubi sve – gubi sebe, svoju sreću, a naposljetku Boga koji je umro i uskrsnuo za njega.

Depresija

Riječ depresija vodi porijeklo od latinske riječi *deprimere*, što u prijevodu znači potisnuti, pritisnuti dolje ili udubiti. Iako je depresija ozbiljno stanje, u vezi s kojim su mišljenja podijeljena, jer se smatra i psihopatološkim poremećajem, možemo reći da je to donekle i uobičajeno stanje. Mnogi ljudi povremeno se osjećaju prazno ili tužno tijekom duljeg razdoblja. Tada govorimo o depresivnom osjećanju ili raspoloženju kao posebnoj kvaliteti ljudske osjećajnosti. Ipak, depresija nije nužno oblik ekstremne tuge, već predstavlja i emocionalni poremećaj koji se manifestira u raznim vidovima života. Može utjecati na obrasce razmišljanja, bojeći ih u negativno, narušava društvene odnose, što dovodi i do disfunkcionalnosti u radnom i obiteljskom okruženju. U nekim slučajevima depresija može dovesti i do razmišljanja o samoubojstvu.

KADA OSOBA OSJEĆA DEPRESIJU?

Kada netko pomisli i procijeni da takav kakav jest nije u mogućnosti živjeti u svijetu u kojemu se nalazi, da je tu nemoguće bilo što promijeniti, tada ima potrebu „oprašati se od života”, točnije, odustati od njega u svim njegovim vidovima. Mogućnost da razviju depresiju imaju svi ljudi koji uvjetuju osjećanje vlastite vrijednosti, smisao svog života ili pravo na život. Ako ne ostvare uvjet (koji je često nestvaran i prezahtjevan) gube motivaciju, osjećaju se bezvrijednim i ponekad smatraju da ne zaslužuju živjeti.

NAJČEŠĆI SIMPTOMI DEPRESIJE

Najčešći simptomi vidljivi su tijekom duljeg razdoblja depresivnog raspoloženja, gubitak zanimanja i zadovoljstva, kao i povećani zamor, tj. gubitak energije. Zato te osobe ponekada kažu da se osjećaju „tupo”. Depresivna osoba teže podnosi svakodnevni stres i za nju ponekada najjednostavnija aktivnost, npr. da ustane iz kreveta, okupa se ili odjene, djeluje nemoguće. Zato se depresivne osobe često osjećaju bespomoćno i usamljeno, a također često unose negativnosti i u lijepa iskustva.

KAKO SE DIJAGNOSTIFICIRA DEPRESIJA?

Prema Američkoj psihijatrijskoj asocijaciji depresiju odlikuje jedna ili više depresivnih epizoda, tj. najmanje dva tjedna depresivnog raspoloženja ili gubitka zanimanja, uz još barem četiri simptoma depresije.

To mogu biti: učestalo plakanje i napadi tuge, osjećanje beznađa i bezvrijednosti, previše ili premalo sna, anksioznost, srditost, poteškoće u uživanju u aktivnostima koje je osoba nekada voljela, neobjašnjive fizičke senzacije kao što je glavobolja ili bol u mišićima,

otežana koncentracija, promjene u težini i načinu prehrane, suicidalne misli.

Ti simptomi razlikuju se od osobe do osobe, a spol, kultura ili godine mogu utjecati na način na koji osoba prolazi tijekom iskustva depresije.

VRSTE DEPRESIJE

Postoje razne vrste depresija, a za svaku od njih vezan je neki poseban način izražavanja, što će se definirati poslije tijekom procese liječenja. Prema načinu nastanka, spominjemo endogenu (depresiju koja je biološki i genetski jako predisponirana), kao i egzogenu, tj. reaktivnu (koja je jako uvjetovana vanjskim čimbenicima, situacijama, gubitcima, traumatičnim događajima).

PODJELE DEPRESIVNOG POREMEĆAJA

Postoji i podjela na unipolarne, bipolarne, neurotične i psihotične, sezonske i organske, poslijeporođajne i staračke depresije. Prema težini simptoma, može biti blaga, umjerena i teška depresija.

KAKO SE LIJEČI DEPRESIJA?

Liječenje te bolesti, koju neki i nazivaju „bolest 21. stoljeća”, ovisit će o težini i jačini koja se procijeni da je posebna za određenu osobu.

Psihoterapija i farmakoterapija dva su načina liječenja koja se kombiniraju, a ponekad i ne isključuju jedan drugoga. Lijekovi za liječenje depresije zovu se antidepresivi. Psihoterapijski usmjereni smo na metode koje tretiraju uzroke depresije, kao što je kognitivni stil, emocionalna pismenost, promjena okvira razmišljanja prema kontekstu i smislu, koji posljedicu ima novi način gledanja na stvari, novu mentalnu mapu, tj. referentni okvir osobe. Na taj način osoba može preispitati niz značenja koje je dala situacijama, stvarima i odnosima time umanjiti jačinu doživljaja. Time vraća sebi novu tzv. OK – OK poziciju.

DUHOVNA PERSPEKTIVA

Duhovna perspektiva umnogome pomaže. Znanstveno je dokazano da se vjernici lakše nose s egzistencijalnim temama, svrhom i smislom, a svijest o novoj perspektivi života umnogome obogaćuje život koji žive (Ps 34,19: *Blizu je Jahve onima koji su skršena srca, a klonule duše spašava*).

28. svibnja

Blaženi Stefan Wyszyński

*3. 8. 1901. + 28. 5. 1981.

ODGOJITELJ BUDUĆIH SVEĆENIKA

Rođen je u Poljskoj u mjestu Zuzela 3. kolovoza 1901. godine, a umro u Varšavi 28. svibnja 1981. Bio je poljski nadbiskup i kardinal Gniezna i Varšave, primas Poljske, branitelj ljudskog dostojanstva i prava. Nakon sjemeništa u Włocławeku i završenog studija teologije, zaređen je za svećenika 1920. godine. Godine 1929. doktorirao je na Katoličkom sveučilištu u Lublinu. Nakon izbijanja Drugog svjetskog rata, bio je u mjestu Laski kraj Varšave, gdje se skrivao od njemačke tajne policije. Poslije rata, obavljao je službu rektora u sjemeništu Włocławek. Godine 1946. postao je biskup u Lublinu. Služenje Bogu po Mariji bila je odrednica njegova čitavog života. Godine 1948. imenovan je nadbiskupom i metropolitom Gniezna i Varšave te primasom Poljske. Godine 1953. papa Pio XII. proglasio ga je kardinalom. Komunističke vlasti zatvorile su ga 1953., a onda ga poslale u kućni pritvor. Bio je brutalno zlostavljan. U izolaciji je 16. svibnja 1956. napisao „Jasnogorske zavjete” poljskog naroda nazvanih po marijanskom svetištu na Jasnoj gori.

PRIMAS KOJI JE VISOKO CIJENIO NADBISKUPA WOJTYLU

Organizirao je proslavu 1000. godišnjice krštenja prvog poljskog vladara Mješka I. Komunističke vlasti spriječile su planirani dolazak pape Pavla VI. na proslavu. Kardinal Wyszyński dočekao je papu Ivana Pavla II. kada je posjetio Poljsku 1978. godine. U nemirima koji su doveli do političke krize 1980., molio je i vlasti i sindikat Solidarnost da budu odgovorni u svojim postupcima. Preminuo je u Varšavi 28. svibnja 1981. Blaženim je proglašen 12. rujna 2021. godine.

Posebno je upečatljiva činjenica da je nadbiskupu Wojtyli bilo „dopušteno više” od ostalih biskupa. Primas Wyszyński toliko je vjerovao Wojtyli da je dopustio da ima svoj autonomni način funkcioniranja. Sedamdesetih godina, kardinal Primas Wyszyński Wojtylu je smatrao svojim budućim nasljednikom i nastavljacem njegove misije. Primas Wyszyński izjavio je: „To je najdublji um među poljskim biskupima.” Njihovo prijateljstvo postupno se razvijalo. Čitav niz uspomena na kardinala potječe iz sedamdesetih godina prošlog stoljeća, kad je Wojtyla tijekom odmora putovao po cijeloj Poljskoj da bi osobno čestitao imendan kardinalu Wyszyńskom. Primas Poljske

S. Wyszyński imao je veliko poštovanje prema intelektualnim dostignućima krakovskog biskupa Karola Wojtyły.

VLASTI SU NASTOJALE POTKUPITI WOJTYLU

Komunisti su htjeli iskoristiti karakterološke razlike između dvojice kardinala da bi stvorili neku vrstu „raskola” u poljskoj Crkvi. Jedini cilj bio je stvoriti dojam veće intimnosti i ljubaznosti prema nekim biskupijama. To bi se, među ostalim, moglo postići davanjem putovnica klericima ili pružanjem mogućnosti za izgradnju novih crkava. U Krakovu je bilo važno vraćanje nekih zgrada sjemeništa koje su komunističke vlasti oduzele u Krakovu. Druga metoda bile su agentske aktivnosti, uključujući širenje lažnih podataka o Wojtylinoj podčinjenosti Wyszyńskom i navodnim sukobima između njih. Međutim, potvrdu takvih stavova ne nalazimo u biskupijskim dokumentima. Komunisti su nastojali „stvoriti alternativu” Wyszyńskog, to jest biskupa koji bi bio podložniji komunistima nego primas.

BIO JE SAVJETNIK BUDUĆEM PAPI

Na inauguracijskoj misi pape Ivana Pavla II., kada je papi prišao njegov sunarodnjak, poljski primas kardinal Stefan Wyszyński, Ivan Pavao II. ustao je sa svoje stolice i zagrlio svoga prijatelja i suradnika s kojim je prošao godine i godine represije komunističkog režima. Bio je, ističe se, i jako povezan s narednim izborom nadbiskupa Krakova za papu. „Ako te izaberu, ne odbijaj”, šapnuo je Wyszyński Wojtyli na konklavi, kada je shvatio da bi njegova zemlja koju je porobio, ali ne i porazio komunistički režim, mogla dati novog papu. Blaženog Stefana zovu „primasom tisućljeća”. On je „dobio sve najvažnije bitke”, a među njima i onu presudnu – „spašavanje duše i identiteta poljskog naroda u komunističkim vremenima”.

Evo nekoliko misli iz Jasnogorskih zavjeta blaženoga kardinala Gospi u Częstochowi: „Majko Crkve, spasi Crkvu gdje god joj prijete, spasi vjeru svih Poljaka, ojačaj kraljevstvo svoga Sina, Isusa Krista! Majko ranjena lica! Pogledaj mnogo nevjernika u našoj domovini. Promijeni srca onih koji svoju djecu odgajaju u nevjeri i odbojnosti prema Crkvi. (...) Zabrinuti i za sveopću Crkvu širom svijeta, molimo Te, pogledaj sve zemlje, narode i kontinente, gdje Crkva Tvog Sina djeluje i pati... Čuj stenjanja posramljenih i progonjenih zbog svoje vjere i uvjerenja. Ograniči sotoninu oholost, koji gazeći sveta ljudska prava, posebno pravo na javno štovanje Boga, na život i stav u skladu s kršćanskom savješću. (...) Majko, predajemo Ti narod i narode potlačene zbog svoje vjere. Gladni smo Boga i slobode da Ga ljubimo – utječemo Ti se i molimo, Marijo Jasnogorska!”

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Liturgijska vremena u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina (5)

Tada dođe Isus s njima u predio zvan Getsemani i kaže učenicima: „Sjednite ovdje dok ja odem onamo pomoliti se.” (Mt 26,36–37)

Nastavljamo s razmišljanjem o mucu Isusovoj, u liturgijskom vremenu korizme, kako je u svojim zapisima donosi naš sluga Božji o. Gerard.

KRIŽ I PATNJA: „Tko nema križa i patnje, nema s Isusom pratnje, nije Njegov učenik” (Biser misli, 004526). „Jer ne mogu dobro činiti, neka barem mogu trpjeti, Isusa slijediti, Njegova slika biti. Isus zapovijeda da pazimo, stražarimo i molimo. U molitvi se ne sadrži samo molitva, nego i radnja skopčana s razmatranjem. Dakle, spram slabosti vazda valja raditi. Najvažniji rad: trpljenje, paze-nje, bdijenje, moljenje. Kada nemam što raditi, treba jutarnje meditacije odmah ponoviti pa ću imati što raditi. Danas: Isusa slikati, nasljedovati!” (Isto, 4563). „Duhovni život je život s Isusom svoj križ nositi. Iz tog križa On vadi trnje, kada napast svladamo, On kiti taj križ kad god se dobro čini. Sav Isusov nauk sadrži riječ: ‘Vaše’, jer se tako uništi naše” (Isto, 004556). „Na moru ovoga života jedina greda za koju se moramo čvrsto držati da ne propadnemo u prljavštinu i ne udavimo se, jest križ Isusov. Tu gredu čvrsto držimo, kada s Isusom kažemo: ‘Oče, u ruke Tvoje predajem duh svoj!’” (Isto, 004227). „Koliko smo propeti, toliko smo od otrova i pakla oteti, toliko smo kulturni, jer sebični ‘ja’ vodi do dna pakla. Križ je vočka svakoj kreposti. Tko je na križu Isusovu, makar samo mali križ, taj je u duši živ. U križu je spas, drugo je sve smrtni čas. Ukoliko patuljak to ne može činiti jer nije Golijat, nije slobodan da smatra da nema Golijata” (Blago duše, 337). „Dok u peći ima žerave zacijelo je vrlo vruća peć. Za naše je srce žerava spomen muke Isusove. Sve dok u sebi čuvamo tu žeravu, srce nam se neće ohladiti prema Isusu. U žeravi crno željezo postane sjajno, isto tako po razmatranju muke Isusove, crna i grešna duša sa svojim crnim

životom, postane svijetla i primjerna. Inače bi se sama pred sobom sramotila, razmatrajući da je Isus toliko za nju trpio, a ona samu sebe zanemari, kada je u Isusovim očima tako skupa. Svaki čas želimo udisati milost, a izdisati pakost, što ne dajemo svoje srce Isusu” (Isto, 103(126)).

„Kad se mašim za propeće, strpljivost me ostavi neću!” (Theologia pastoralis, 002897). „Propetog Isusa grliš, ako se od prljavog, sebičnog mišljenja, govorenja i činjenja čistiš” (Isto, 002658). „Na ovome svijetu u patnji želim Tebe propetog na križu zagrliti i Tvoju junačku Majku, koja je stajala, a ne sjedila pod križem” (Isto, 002659). „Ti si na drvetu križa octom napojen, hrani me s nutarnjim glasom ili barem stvorom, a ne samo tjelesnim jelom” (Isto, 002716). „Koliko osoba, toliko groznih križeva na koje je Isus propet. Koliko grijeha, toliko rana na Isusovu tijelu” (Isto, 002741). „Dakle, kada dobijem udarac, bit ću jaganjac, a ne vuk. Barem ću šutjeti kada ne mogu dobro govoriti. Kada ne mogu zlo zaustaviti, Bogu ću se pomoliti. O, Isuse moj! Ako mi zlo lice, neka mi je barem dobro srce. Isus trpi, i ja ću!” (Isto, 002756). „Jedna misao na Tvoju muku ima preveliku cijenu. Ako s Tobom ne razmatram, u svaki gad padam. Kada na Tvoju muku mislim, Tvoje rane liječim” (Isto, 003316). „U raju zemaljskom bilo je drvo znanja dobra i zla. U Križu je znanje svega što je dobro, makar je to nekima zlo, ono je ipak pravo dobro” (Isto, 003337). „Isusovoj mucu nedostaje naše sudjelovanje” (Isto, 003353). „Karmelićanski križ je bez propetog Isusa, da se karmelita dade raspeti. Za svakoga je križ znak patnje, a za karmelitu ogledalo za sebe, kada pogleda na križ bez propetog Isusa. Isus se pod svakom misom bez prolijevanja krvi žrtvuje, a karmelita bez prolijevanja krvi svoju volju i želju žrtvuje” (Isto, 003365–66). „Kada dobro mislim, brišem Tvoje krvavo lice i stavljam na njega mirisavo cvijeće” (Isto, 003434). „Propeće je kraljevsko prijestolje, kitimo ga dragim kamenjem i neuvelim cvijećem, trpljenjem i krepostima” (Isto, 003375). „Propeti Isus dao je novo ime ljubavi: privlačenje” (Isto, 003375). „Svemu umrijeti, Isusovoj ljubavi živjeti” (Isto, 003375).

(nastavlja se)

Predškolska dob: od 3. do 6. godine

Rano djetinjstvo od 3. do 6. godine vrijeme je kada roditelji doista shvate kako djeca brzo odrastaju. Do sada smo često spominjali povezujuće roditeljstvo i njegov značaj u najranijem razdoblju, ali njegov značaj ostaje i sada. Ono znači da roditelji i dijete imaju takav odnos da doživljavaju da mu roditelji prije bilo koje osobe mogu pružiti ljubav, podršku, utjehu i najbolje odgovore na njegova pitanja. Do tog uzrasta roditelji to su mogli postizati fizičkom blizinom i odgovaranjem na njegove potrebe, no sada su potrebne malo drugačije vještine da bi održavali taj odnos s djecom. Sada se mašta najviše razvija, počinje se oblikovati savjest, a dijete je sposobno početi izgrađivati formalnu duhovnost. Vrijeme je kada počinje uspostavljati temelje socijalizacije kako u obitelji, tako i među vršnjacima. Također, sposobno je bolje vladati svojim osjećajima. U svemu tome, potrebna mu je pomoć roditelja da bi ostvarilo svoj potencijal, a s roditeljima koji mu u tome pomažu ostvarit će odnos povezanosti i povjerenja.

Djeca u četvrtoj godini osobito snažno doživljavaju radost: čuđenje, ljepotu, svijet o Božjoj moći – posebno su prisutni. Sada je vrijeme za razvijanje duhovnosti jer se imaginacija snažno razvija. Ponekad djeca čak ne mogu razlikovati svijet igre od stvarnosti. Četverogodišnjake počinju razvijati svijest o dobrom i lošem, kao i primjećivati uzročno-posljedične veze.

S pet godina djeca se znaju povlačiti u introspekciju i postavljaju sve složenija pitanja o onome što je ispravno ili pogrešno. Sada su prilike za tantrume mnogo rjeđe jer su sposobniji ovladati svojim osjećajima, ali još uvijek se znaju događati i potrebno im je naše vodstvo da bi se umirili i znali nositi s frustracijama.

Šestogodišnjaci vole testirati granice i često se suočavaju s neodlučnošću i treba im razumijevanje roditelja. Ponekad im je teško razlikovati grijeh od slučajne pogreške: npr. je li netko kriv ako netko slučajno razbije čašu. Znaju biti osjetljivi na kritike pa ih treba pažljivo i nježno ispravljati i potaknuti da se ispričaju kada pogriješe.

VRIJEME ZA JEDNOSTAVNE POSLOVE

I mlađa djeca vole oponašati odrasle, ali u tom uzrastu možemo im povjeriti neke jednostavnije zadatke

i poslove koje će ona s radošću prihvatiti. Ipak, ne možemo očekivati da će ih uraditi savršeno niti da će uvijek sami imati motivaciju. Iako nam je često lakše i brže sve sami obaviti, djeci je to prilika za uvježbavanje nekih poslova. Već sada mogu osjetiti kako i oni mogu pomoći drugima u obitelji. Teologija tijela uči nas kako svojim tijelom možemo činiti dobro drugima – a to je odlična prilika da djeca u obitelji svojim djelima drugima pomognu da se osjećaju bolje i učine nešto dobro.

Također, vrijeme koje obitelj provede u zajedničkom radu posebno je važno. Kao i obiteljska molitva, zajednička igra i razgovori, za obiteljske odnose značajan je i zajednički rad. On osnažuje timski duh, odgovornost, upravljanje, ali i druge kreposti koje se u obitelji mogu razvijati. Djeca od rane dobi u sve to mogu biti uključena i davati svoj doprinos: skupljanjem igračaka, brisanjem prašine, pomaganjem u pripremanju obroka. Iako će im trebati još mnogo naše pomoći u tome, vremenom će biti spretniji, a već sada mogu razvijati svijest o tome kako je svaki član obitelji vrijedan i može biti na usluzi drugima.

RAZVIJANJE SAMOKONTROLE

U ranom djetinjstvu djeca sve više ovladavaju jezikom i finom motorikom. Roditelji će tako vremenom zapaziti kako su sve rjeđe situacije kada dijete preplavi frustracija u situacijama u kojima se ne zna nositi s negativnim osjećajima. Ipak, kada se oni jave, i dalje je djetetu potrebno vodstvo da bi se ovladalo svojim osjećajima i ponašanjem. U tome im možemo pomoći slijedeći ove korake:

Pokazati poštovanje prema njihovim osjećajima. Ponekad je teško razaznati koji se osjećaji kriju iza neprihvatljivog ponašanja, ali to je jako važno. Iako nećemo tolerirati loše ponašanje, trebamo djetetu pokazati da razumijemo da se loše osjeća. Kažemo mu npr.: *Znam da si ljut, ali ne smiješ bacati stvari.*

Ponuditi prihvatljive alternative. Kada se dijete ponaša ili govori neprikladno, treba mu ponuditi način da svoje osjećaje izrazi na prihvatljiv način. Npr. kada se udara ili grize, reći mu da se koristi riječima i kaže kako se osjeća. Tada započnite razgovor o tome što možete učiniti da se osjeća bolje.

Napravite stanku kada je potrebno da bi se dijete smirilo. Odvedite ga u drugu prostoriju i neka se vrati kada se smiri i može razgovarati.

Dijete može osjetiti posljedice svog ponašanja i izgubiti privilegije koje je imalo (npr. odlazak na izlet). Ipak, uvijek je važno dati mu priliku da svojim dobrim ponašanjem može vratiti privilegiju (npr. dogovorite da ćete ga voditi sutra ako se određeno vrijeme potruži oko svog ponašanja). Ne smije se osjećati da je kažnjeno zauvijek, nego da kontroliranjem svojeg ponašanja može vratiti narušen odnos.

OBLIKOVANJE DUHOVNOSTI I SAVJESTI

Već smo spomenuli kako je to razdoblje ključno za razvoj savjesti kada dijete raspoznaje dobro i zlo i sposobnije je ovladati svojim postupcima. Osim toga, to je vrijeme kada djeca izražavaju divljenje i radost zbog mnogo toga što ih može oduševiti. Zbog toga je to odlično vrijeme da im počnemo govoriti o najvećem čudu na svijetu – euharistiji. Iako djeca još neće moći razumjeti to otajstvo (kao što je i odraslima ono nedokučivo), već sada mogu iskusiti radost zbog Isusove blizine. Na misi tijekom pretvorbe, možemo im tiho reći: „Vidi, to je čudo! Sada je kruh postao Isusovo tijelo, a vino krv.” Iako djeca tog uzrasta ne vole uvijek sjediti na misi, ali to ne znači da ne mogu voljeti Isusa. Već sada ih možemo pripremati za trenutak kada će Isusa primati u euharistiji.

ŠTO JE LJUBAV?

Do sada je dijete ljubav najviše doživljavalo fizičkom blizinom roditelja, a sada o ljubavi može učiti eksplicitnije koristeći se riječima i oblikujući definicije. Klasična definicija kršćanske ljubavi je željeti i činiti dobro za drugoga. Djeca sada mogu učiti primjenjivati tu definiciju. Ponekad će se žaliti da ih ne volimo ako im nešto ne dopuštamo ili ispravljamo njihove pogreške. Već sada ih možemo učiti da je ljubav više od osjećaja. Možemo iskoristiti priliku da razgovaramo o tome kako ih volimo i kad oni čine nešto što nam nije drago ili kad korigiramo njihovo ponašanje. Iako u tim trenucima možda osjećaju da su ljuti na nas ili žalosni, ljubav znači pomagati osobi da bude onakva kakvu ju je Bog zamislio. Možemo ih podsjetiti na primjer kada smo im ljubav pokazivali načinom koji je bio radostan i zabavan, ali i onih kada smo jedni druge trebali opomenuti, na primjer da se ne koristimo pogrđnim riječima. Dijete će moći razumjeti da je zapravo sve to ljubav: pomagati jedni drugima da postupamo onako kako Bog želi.

Isto tako, važno je da potaknemo dijete da nas pita volimo li ga ili da traži da ga držimo ili pomazimo kad god se osjeća nesigurnim. Tada nam neće govoriti da ga ne volimo čim mu nešto zabranjujemo ili ga ispravljamo u ponašanju. I kada dođe do takvih situacija, podsjetimo ga na naš razgovor o tome kako voljeti nekog znači činiti ono što je za njega dobro i pomagati mu da bude bolji.

Prema knjizi Gregora i Lise Popcak *Parenting with grace*

Bez teksta

U životu nam se često dogodi da ostanemo bez teksta, bez riječi, kada postanete potpuno bez emocija, kada dođe vrijeme praznine... Jesen, koliko god da je lijepa, zna izazvati tu prazninu riječi. Hladno vrijeme ugasi u nama svaku aktivnost koja nam dane ispunja. Možda ću biti malo osobna, ali upravo se to meni dogodilo... Dok gledam u ovih par rečenica, koje i sama ne znam kako sam sastavila i kada vidim koja praznina još čeka riječi, shvaćam da samo Isus može donijeti u ovim trenutcima neke nove riječi koje mogu ispuniti ovaj tekst. I dok i dalje smišljam o čemu bih pisala, sjetih se da je naša biskupija ovih

dana dobila novog đakona Dušana te vas potičem da žarko molite za njega da ustraje u svome pozivu i da molite za duhovna zvanja. Naš život sigurno je sad prepun obveza... Prepustite se molitvi makar pola sata da naš duhovni život ne bi klonuo. Studeni neka za nas bude dobra priprava za advent i Božić koji, iako je još daleko, veoma brzo dolazi. Vrijeme neumoljivo teče i uskoro će još jedna godina biti za nama. Možda je baš ovo pravo vrijeme za neke nove važne odluke, nova planiranja koja će nam promijeniti život, učiniti nas boljima. Kad god mislimo da smo sami sebi dosadni, kada nemamo volju za životom sjetimo se da smo kršćani i da smo mi svjetlost koja treba ugasi svaki mrak među ljudima, da smo oni koji se ponosimo time što smo Božja djeca. Svaki naš trud uz Isusa je mnogo isplativiji. Dok je Njegove prisutnosti u našem životu, sve nam je moguće. Na kraju, uz sve poteškoće, ali uz pomoć Isusa ovaj komad papira ipak nije ostao bez teksta.

Larisa

U Marijinom zagrljaju

Mjesec listopada posebno je posvećen štovanju Blažene Djevice Marije i molitvi krunice. Listopadska pobožnost kršćanska je pobožnost nastala kao znak zahvalnosti Blaženoj Djevici Mariji. Pobožnost krunice nastala je iz potrebe srca da razmišlja o otajstvima Kristova života.

Ta pobožnost znači osobnu pozornost, sabranost i predanje Bogu u osobnoj molitvi. Molitva krunice često je neshvaćena ili pogrešno shvaćena. Mnogi je smatraju dosadnom, besmislenom, zastarjelom. A sve samo zato što je ne poznajemo.

Krunica je meditacija. Kažu da bi rječnikom glazbe izgovaranje Zdravo, Marijo u krunici bio ritam, a razmišljanje o Isusovom životu bilo bi riječi i melodija.

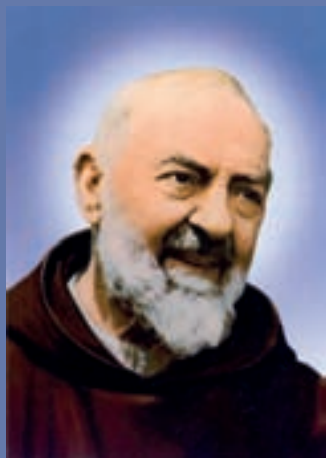
Krunica angažira u molitvi čitavog čovjeka – duh, maštu, inteligenciju, emocije. Njezin cilj je da vjernik unaprijedi svoju vjeru i odanost Bogu. Približiti se Isusu i dublje Ga upoznati. Uroniti u otajstvo Isusa Krista.

Radosnim otajstvima dublje upoznajemo i razmatramo Isusovo začće i rođenje. Žalosna otajstva približavaju nam Isusovu muku i smrt na križu. Otajstva svjetla Isusova su objava, a slavna otajstva podsjećaju nas na uskrснуće, užasće i slavu Božju.

Krunica je meditacija i molitva koja nas preko Marije vodi k Isusu. U njezinom zagrljaju, pod skutima njene haljine najljepše je. Stoga, prihvatimo njezin poziv i skupa s njom idimo k Isusu.

Jelena Pinter

Omiljeni svetci među mladima

Povodom svetkovine Svih svetih, na uzorku od 60 mladih provedena je anketa koji su omiljeni svetci mladih i zašto su im baš ti svetci omiljeni. Evo 10 omiljenih.

Sveti Ivan Bosco

Sveta Rita

Sveti Ivan Pavao II.

Sveta Majka Terezija /Dominik Savio

Sveti Padre Pio / Blažena Marija Petković

Sveta Terezija od djeteta Isusa

Sveti Pavao

Sveti Petar

Sveti Ivan Bosco

Taj svetac zaštitnik je mladih i cijela njegova karizma zasniva se na radu s mladima te ne čudi da je stoga i popularan. Razlozi zbog kojeg su ga mladi naveli kao omiljenog su što je don Bosco netko na koga se ugledaju, daje jasne smjernice u duhovnom životu i uči kako na dobar način pristupiti djeci i drugim mladima.

Sveta Rita

Sveta Rita možda je iznenađenje na toj listi, međutim mladi su dirnuti njezinom životnom pričom i smatraju je uzorom kako živjeti u teškim situacijama. Mladi joj se utječu u teškim situacijama, ali i u molitvi za budućeg supružnika.

Sveti Ivan Pavao II.

Sveti Ivan Pavao II. još je jedan velik svetac mladih. Prvi je papa koji se u svojim govorima toliko obraćao mladima i utemeljio je svjetski dan mladih. Njegove poruke mladima poruke su ohrabrenja i nade te ne čudi da ih mladi toliko primaju k srcu i vole ga citirati. Također, svetac je suvremenog doba i mnogi ga se mladi sjećaju.

Sveta Majka Terezija

Sveta Majka Terezija uzor je djelotvorne ljubavi, poniznosti, požrtvornosti i skromnosti te su upravo te vrline mladi naveli kao nešto na što se žele ugledati.

Sveti Dominik Savio

Sveti Dominik Savio umro je s 15 godina te je svojom dobi i duhovnošću vrlo blizak mladima. Mladi ga navode kao uzora dobrog prijatelja, učenika kao i svakodnevne duhovnosti koje oni mogu činiti kao mladi.

Sveti Padre Pio

Mladima je Padre Pio predstavnik mističnoga i nadnaravnoga te ih privlači njegova žestina i ustrajnost.

Blažena Marija Petković

Ta blaženica boravila je na našim prostorima. Mnogi je štiju od vrtića te je tako postala dio njihovih života. Osim toga, navode je kao uzor požrtvornosti za druge i pouzdanja u Božju providnost.

Sveta Terezija od djeteta Isusa

Ta svetica često je citirana među mladima i mlade usmjerava da bolje razumiju Božju ljubav, kao i da više ljube Boga.

Sveti Pavao

Taj svetac zanimljiv je mladima zbog svojeg žestokog temperamenta i obraćeničke priče, kao i zbog mudrosti i ustrajnosti, ali i izravnosti u naviještanju Božje riječi.

Sveti Petar

Sveti Petar mladima je uzor kajanja i vraćanja Bogu nakon padova i zatajenja te na kraju, usprkos svim svojim greškama, da svoj život za Isusa.

Vedrana Cvijin

Josipova smrt i uskrsnuće

JOSIPOVA SMRT

O Josipovoj smrti evanđelja ne govore ništa, a kršćanska predaja donosi razne govore o toj temi. O tome kada, gdje, kako i od čega je umro sveti Josip ne znamo ništa. Pojedini teolozi, na tragu evanđeoskih izvješća, smatraju da je Josip umro u vremenu između Isusova povratka u Nazaret nakon krštenja na Jordanu te boravka u pustinji i njegova odlaska uz Nazareta. No Josip se nigdje ne spominje tijekom Isusova javnog djelovanja, već se samo mogu iščitati natuknice da je Isus Josipov sin te da je drvodjelja.

Moguće je da je Josipova smrt, smrt zemaljskog oca, bila znak za Isusov mesijanski početak. Josipova smrt prije početka Isusovog javnog djelovanja mogla bi biti dio Božjeg plana s Mesijom pa je Josipova uloga mogla završiti prije Isusova javnog nastupa. Nešto slično govore apokrifni spisi. Prema određenim spisima Josip nije dugo bolovao, ali se u nekim privatnim objavama može naći podatak da je teško bolovao posljednjih godina života. U nekim spisima spominje se da je umro kao mučenik. Zasigurno, Josip je umro okružen, Isusom i Marijom. Ne možemo reći niti koliko je Josip imao godina kad je umro. Apokrifni spisi i pojedini teolozi donose različite brojke Josipova života: 112, 55, 61. Josip je po nekima umro u srpnju ili u ožujku. Kao mjesto Josipove smrti spominju se Betlehem, Nazaret ili Jeruzalem. Nije nam poznato niti mjesto Josipova ukopa. Jeronim i Beda Časni pišu da je sahranjen između brda Sion i Maslinske gore.

JOSIPOVO USKRSNUĆE

Mnogi kršćanski pisci (poput Origena, Tome Akvinskog, Franje Saleškog) smatraju da je Josip, poput Marije, dušom i tijelom uznesen na nebo. Učiteljstvo Crkve o tome se ipak nije nikada službeno izjasnilo.

Rašireno je mišljenje da je duša svetog Josipa nakon smrti otišla u limb, mjesto prebivališta pravednika Starog zavjeta, i čekala Isusovo uskrsnuće. Drži se da

je Josip uskrsnuo na uskrsno jutro, ali ne zna se u kojem obliku.

O Josipovu uskrsnuću piše Bernardin Sijenski: „Smijemo vjerovati, premda ne smijemo ustvrditi, da je premilostivi Sin Božji Isus jednakom povlasticom uresio svoga oca, kao i svoju presvetu majku, pa kao što je nju uzeo na nebo s tijelom i dušom, da je tako isto na dan uskrsnuća svoga i sv. Josipa uzeo sa sobom u slavu uskrsnuća; pa kao što je ona Sveta Obitelj u zemaljskom životu u ljubavi i milosti živjela zajedno na zemlji, da tako i sada u ljubavi i slavi s tijelom i dušom kraljuje na nebu...”. Činjenica da nije poznato mjesto Josipova groba, navela je mnoge teologe da smatraju da je Josip uskrsnuo s dušom i tijelom.

Josip zasigurno uživa vječno blaženstvo, bez obzira na to u kom obliku on zagovara i danas mnoge vjernike i Crkvu da dođu do tog vječnog blaženstva.

JOSIP I SRETNJA SMRT

Sveti Josip poznat je kao zaštitnik sretne smrti. Bitno je razumjeti pravo značenje riječi „sretna smrt”, iako umiruća osoba možda osjeća veliku bol zbog zdravstvenih problema, kao i strah i tjeskobu zbog nepoznatog. Izraz „sretan”, u tom kontekstu, ne označava emociju radosti ili čak veselja. Umjesto toga, to znači biti miran, pun vjere i nade u Isusa Krista, koji sa sobom nosi određenu radost.

Molitva sv. Josipu za sretnu smrt

Sveti Josipe, za onu neiskazanu sreću koju si imao na zemlji kada su kod tvoje smrti bili prisutni Isus i Marija i u smrtnoj ti borbi pomagali, jačali i tješili: molim te ponizno, isprosi i meni tu milost da na smrtnom času junački odbijem bijesne navale nečistoga duha i da blaženo umrem. Uzvišeni branitelju umirućih, budi mi u pomoći u tom strašnom času; isprosi mi milost da u tvom naručju uzmognem izustiti slatke i utješljive riječi: Isuse, Marijo i Josipe, u vaše ruke predajem srce i dušu svoju! Amen.

„Christus Vivit – Krist živi” – Papa Franjo

„Molimo Gospodina da oslobodi Crkvu onih koji je žele učiniti ostarjelom, zadržati je u prošlosti. Molimo također da je oslobodi od druge napasti: da misli kako je mlada kad podliježe svemu što joj svijet nudi, da misli kako se obnavlja kad skriva svoju poruku i stapa se s okolinom. Ne! Crkva je mlada kad je to što jest, kad prima uvijek novu snagu Božje riječi, euharistije, svakodnevnice Kristove prisutnosti i snage Njegova duha. Mlada je kad se pokazuje sposobnom stalno se vraćati svom izvoru. Istina je da mi članovi Crkve ne bismo smjeli biti čudaci. Svi bi nas trebali smatrati braćom i bližnjima, poput apostola, koji su *uživali naklonost svog naroda* (Dj 2, 47). No istodobno moramo imati hrabrosti biti drugačiji, pokazati druge snove koje ovaj svijet ne nudi, svjedočiti ljepotu velikodušnosti, služenja, čistoće, jakosti opraštanja, molitve.”

O PAPI FRANJI

Tim pasusom iz Papine poruke mladima (i narodu Božjemu) može se mnogo saznati o papi Franji i njegovu poslanju. Nažalost, papa Franjo nema dobar „imidž” među vjernicima koji su ga upoznali samo iz površnih članaka koji izoliraju jednu rečenicu izvan cijelog konteksta. Zato potičem da pročitate njegove dokumente i propovijedi. Čitati neki dokument ne zvuči kao uzbudljivo štivo, međutim papini dokumenti su živi, jednostavnog govora, a tako pogađaju u srž problema našeg vremena i daju nadu i odgovor na te probleme. Tim pasusom Papa opominje obje krajnosti koje su vrlo prevladavajuće u našoj Crkvi: krajnost tradicionalizma koja želi da je Crkva muzej običaja i krajnost modernizma koja se želi dopasti svijetu po svaku cijenu. Obje te krajnosti zauzeta su „imidžom” koji žele izgraditi, a često malo Kristom i ljudima. Papa zato nudi rješenje: „Budimo normalni. I budimo pristupačni. Nismo pozvani biti neka uzvišena, zatvorena sekta, a nismo pozvani ni

prodati svoje ideale da bismo se dopali svijetu. Pozvani smo biti među ljudima, ali biti i dovoljno dopadljivi, ljubazni i pristupačni da bi se srca drugih otvorila za Božju riječ koju naviještamo.”

KRIST JE MLAD I CRKVA GA U TOME TREBA PRATITI

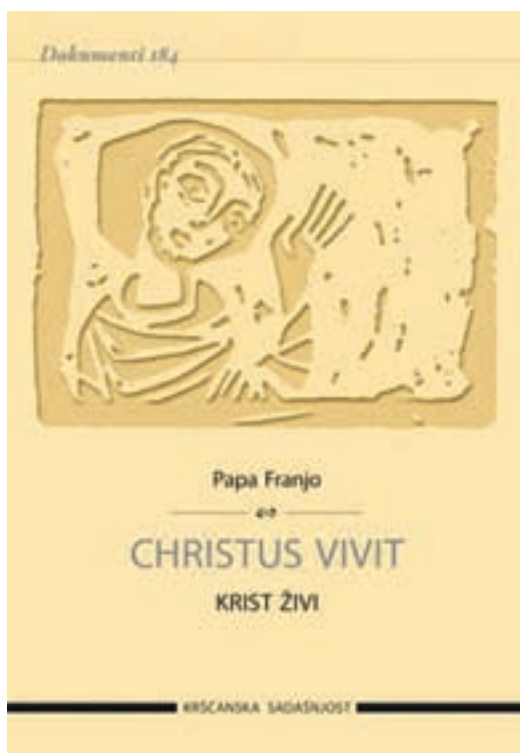
No opet nešto o mladima. Stariji čitatelji mogli bi pomisliti da se samo o mladima piše i govori. No u toj knjizi mladost je skup kreposti koje bi svaka osoba, bez obzira na godine, trebala imati, a to su: iskrenost, poletnost, uzdanje u Boga jer su svjesni svoje neiskusnosti, spremnost za temeljnu promjenu svog života, nadu. Papa istodobno prepoznaje i kreposti starosti, a to su mudrost i životno iskustvo kojima se mladi trebaju voditi. I jedni i drugi imaju što jedni od drugih učiti.

STRUKTURA KNJIGE

Papa vrlo sustavno prilazi svakoj temi i sve što govori u potpunosti je potkrijepljeno Svetim pismom. Gotovo svaka njegova rečenica, misao, zaključak, poziva se na tekst iz Svetog pisma koji o tome govori. Tako na početku knjige Papa govori o mladima i mladosti u Starome zavjetu, iako možda postoji dojam da su u Starom zavjetu mladi gotovo nepostojeći. U Novom

zavjetu spominje se Isusovih susreta s mladima i mladima, kao i Isusove prisposode o razvratnom sinu. Govori i o Isusovoj i Marijinoj mladosti te daje uvid u njihove osobnosti. Navodi i razne primjere mladih svetaca iz svih krajeva svijeta i svih stoljeća. Nakon toga, Papa progovara o tome zašto je Crkva pozvana biti mlada. Prepoznaje potrebe mladih i obraća im se porukom i pozivom na poslanja koja mogu biti vrlo različita. Dotiče se i razlučivanja poziva kao i svih kriza i zamki u kojima se mladi danas nalaze.

Iz tih razloga, ta knjiga nije samo za mlade nego za sve. Pozvani smo pokrenuti se i ponovno probuditi polet, vjeru i intuiciju mladih, a ta knjiga može nam pomoći u tomu.

Biskupska sinoda

„Misli globalno, djeluj lokalno”. Takav slogan često odjekuje u predizbornim kampa-njama. Izražava namjeru da se globalne ideologije ili neki opći narativi povezuju s lokalnim, regionalnim posebnostima u tom smislu da se u nekim posebnim uvjetima na lokalnu primjenjuju univerzalni koncepti politike, prava ili ekonomije. Tim se zapažanjem koristim kao uvodom u središnju temu našeg časopisa – Biskupska sinoda.

Papa Franjo najavio je održavanje XVI. generalne redovite skupštine Biskupske sinode u Rimu. Najprije kratko objašnjenje o ustanovi Biskupske sinode u Crkvi. Kanonsko pravo i Katekizam Katoličke Crkve definiraju Sinodu kao skupštinu biskupa iz različitih krajeva svijeta da bi u zajedništvu s Papom raspravljali o pitanjima vjere, morala koja su u dano vrijeme aktualna na dobrobit i rast Crkve. Tema XVI. skupštine Sinode pitanje je sinodalnosti kao oblika djelovanja Crkve. U pitanju je dakle velika i napose aktualna tema izgradnje Crkve kao zajednice u kojoj vlada duh zajedništva, suradnje, dijaloga, komplementarnosti – dopunjavanja i razmjene darova. Biskupska sinoda želi probuditi kod svih svojih članova svijest o važnosti sudjelovanja na rastu i razvoju crkvene zajednice i podcrtati imperativ poslanja svakog vjernika unutar Crkve i poslanja prema svijetu koji Crkvu okružuje. O ulozi, smislu i ciljevima te biskupske sinode najjasnije govori njezin naslov: „Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje”. Te tri riječi – zajedništvo, sudjelovanje i poslanje – opisuju razlog otvaranja i održavanja sinodalnog procesa i ujedno ideal prema kojem se teži, cilj koji treba postići. Glavne skupštine Biskupske sinode održavat će se u listopadu 2023. godine u Rimu. Ali Sinoda ne može biti svedena samo na događaj zasjedanja, ona je složeni proces koji se sastoji od nekoliko faza. Od listopada ove godine do travnja 2022. godine sinodalni će se proces odvijati na razini lokalnih crkava, dakle u biskupijama, župama, redovničkim i monaškim zajednicama, crkvenim pokretima i raznim udrugama diljem svijeta. To će biti vrijeme sakupljanja ideja, iskustava, prijedloga i savjeta. Dakle, vrijeme savjetovanja i osluškivanja crkvenih zajednica širom svijeta. Pomoć i usmjerenje u toj fazi prikupljanja ideja i savjetovanja nudi nam dokument „Pripremni dokument” koji je 7. rujna ove godine izdalo Generalno tajništvo Biskupske sinode. Taj dokument na svojim prvim stranicama objašnjava biblijski i teološki ideju sinodalnosti. Grčka riječ *sinoda* prevodi se izrazom „zajednički hod, zajedno hodati”. Značenje tog termina već pokazuje da se ne radi o

nekom pomodarskom dodatku koji bi se uklapao u mentalitet političke korektnosti, već je riječ o atributu koji pripada biti Crkve. Sinodalnost je *modus vivendi et operandi* (način života i djelovanja) u Crkvi jer proističe iz stvarnosti Crkve kao Božjeg naroda koji slavi velika djela Božje stvaralačke i spasonosne ljubavi u liturgiji; koji čuva, pohranjuje, razmatra u katehezi i prenosi u evangelizaciji iskustva zajedništva s Kristom i koji gradi zajedništvo prema načelu jednog srca i jedne duše. Crkvena sinodalnost je afirmacija, potvrda da je svaki član Božjeg naroda i zajednice aktivni subjekt koji nadahnut i vođen Kristom Prorokom, Dobrim Pastirom i Velikim Svećenikom proaktivno djeluje u svojoj zajednici na opće dobro, preuzimajući svoj dio odgovornosti u poslanju Crkve.

Sinodalni proces koji započinje u mjesnim crkvama želi pokrenuti inicijative koje razvijaju inkluzivni stil crkvenog djelovanja – to znači pružiti svim članovima zajednice mogućnost da se izraze i da se čuje njihov glas jer svaki krštenik pozvan je dati svoj doprinos izgrađivanju Crkve kao Božjeg naroda. Sveti otac papa Franjo potiče da riječ dobiju i oni koji su se udaljili od Crkve, razočarali ili sablaznili, jer i njihov pogled i mišljenje može biti korisno za rast Crkve. Sinoda na razini lokalne i univerzalne Crkve nudi izvanrednu priliku prepoznavati i cijeniti bogatstvo i raznolikost darova te karizmi koje Duh Božji budi za dobrobit naših crkvenih zajednica – tako se pokrene proces razmjene iskustava koji služi uzajamnom obogaćivanju. Tijekom primjene sinodalnih zaključaka i u pripravnoj fazi za Biskupsku sinodu, preispitivat ćemo i istraživati kako se donose odluke u našim zajednicama (*decision – making, decision – taking*), pitajući se postoji li prostor za savjetovanje i sudjelovanje. Pripremni dokumenat poziva da vrijednujemo i usvajamo plodove sinodalnih iskustava kojima smo prošli organizirajući sinode na lokalnoj razini i da te plodove dijelimo s drugima u prvoj fazi Biskupske sinode. Sinodalnost se ostvaruje i pažljivim osluškivanjem svijeta koji Crkvu okružuje, ovaj svijet pulsira u politici, kulturi i ekonomiji. Sva ta područja treba pratiti sa stavom poučljivog srca i razuma bez predrasuda, dajući svoj doprinos razvoju pravednog, humanog demokratskog društva. Papa Franjo naglašava važnost dijaloga sa svijetom. O tome svjedoče i njegove enciklike „*Laudato si*” i „*Fratelli tutti*”. Tim dokumentima žarko se želi uključiti u velike teme sadašnjosti – zaštita okoliša i izgradnja društva u kojem se može ostvariti svaki njegov član.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima

Kada si moj

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji! Svi listopadski i drugi velikani, svetcí, svjedočili su u životu i nasljedovali Isusa te naviještali radosnu vijest evanđelja. Svima njima molitva je bila utjeha, snaga i vodilja na kalvarijskom putu svetosti. Isus, najveća Očeva ljubav, daje nam Majku da po njezinoj nježnosti i najtvrdja srca ljudi dolaze k Njemu. A Marija sve nas, bilo kakvi da smo, prihvaća za svoju dragu djecu. Želi s nama razgovarati, slušati nas. Nerijetko prima na sebe i naše boli, razočaranja i teške padove. Zato razgovarajmo s našom Majkom koja nas neizmjerljivo voli. Razgovarajmo s Isusom, razgovarajmo s Ocem. Ta, znaju oni što nam treba, kakvi smo, što nam se dogodilo ili što smo učinili i prije nego im kažemo. Ali žele nas čuti.

Pogledajmo ove primjere. Sjećam se riječi pokojnog kolege koji je govorio prije mnogo godina o svojem pokojnom didi. Dogodilo se to koncem prve polovice prošloga stoljeća. Kada je dida došao u godine, predao je vođenje kućanstva sinu i rekao: „Djeco, ja sam star. Radio sam cijelog života i trudio se da vama bude danas lakše. U vjeri sam rođen, u vjeri sam živio i u vjeri želim umrijeti. Zapamtite, Bog nam je dao da radimo i stječemo. Nikada mu ne zaboravite zahvaliti. Posebno dragom Isusu i Gospi. Oni će uvijek biti s vama. Djeco moja, ja se sada želim više približiti Isusu i Gospi molitvom, krunicom i pohađanjem svete mise. I do sada sam to činio. Sada želim, koliko mogu, još više. Jer to ću raditi i za sebe i za vas. A kada dođe trenutak da moram Bogu vratiti dušu, znadem da će Gospa, koju sam za života štovao, biti uz mene.” Tako je i bilo. Dida je u zagrljaju Majke otišao u zagrljaj Njezinog Sina koji ga je predao Ocu. Kakav život, takva smrt. Kako je lijepo čuti o takvim primjerima. A ima ih bezbroj. Dida je znao razgovarati s Bogom, zahvaljivati mu za darove, ali i za kušnje. Sve što je počinjao, bilo je u ime Božje.

Ima i drugačijih primjera. Čuo sam od drugog svećenika. „Ante je rođen i odgojen u siromašnoj, ali plemenitoj obitelji. Već kao mladić, počeo je izostajati s nedjeljne svete mise i ne držati se vjere. Ni psovka mu nije bila strana. Oženio se za lijepu, dobru i siromašnu djevojku. Rodilo im se četvero anđelčića. Kako mu nije sve išlo od ruke, sve je više pio i ostajao u kavani. Kućanstvo je jedva vodila žena uz pomoć njegove već stare majke. Obje su znale reći: ‘Ante, Ante, gdje će te to dovesti?’ – ‘A gdje bi me dovelo?’ – odbrusio bi nikad čist od pića. Molitve u njega više nije bilo, odlaska na misu ni toliko. Vrijeme je prolazilo, kuća propadala, dječica rasla... ‘Ante, ako Boga znaš, daj prestani tako živjeti. Može ti se u takvom stanju svašta dogoditi, a Bog te ipak voli’ – više puta se usudila reći starica majka.

Ženu je odavna prestao slušati, a i plač djece. ‘A što bi se dogodilo. Ne mislite možda da ću se objesiti? Možda bi to i htjele’. Prolazio je dan za danom. Ante sve čudniji. Jedne noći vratio se iz kavane bez dinara u džepu, a ni kod kuće ga više nije bilo. Svjetlo isključeno. Svi spavaju. Ante se popne na tavan, ljestvama iza kuće i povuče ih za sobom. Zapali vatru i objesi se o gredu. Krov od trske je uskoro planuo. Susjedi su prvi ugledali požar i dotrčali u pomoć. Antini su spavali ne sluteći ništa. Jedva su ih susjedi izvukli i počeli spašavati što se moglo. Stigli su i vatrogasci. Na sreću u nesreći krov je izgorio, a tavanica se nije urušila. Antu su tražili, dozivali, ali nigdje ga nije bilo. Na jednom mjestu, na tavanici, svaki čas je probijao plamen. Bili su to ostatci izgorjela tijela. Obitelji se pomoglo da opet stanu na noge. Pokazala se ljubav prema unesrećenima. Te godine i još nekoliko, dok je bila živa, Antina maka dolazila je često na grob sinu i plačuci naricala: ‘Sine moj, zašto si nam to učinio? Sine moj. Al’ kad si moj! Ante moj, ostavio si djecu svoju, ženu svoju. Al’ kad si moj! Sine moj! Al’ kad si moj!’ Ranjeno srce majke pogađalo je i druge tako da su i oni plakali još tužnije kod svojih najmilijih. I odjekivalo je to dok je majka živjela. Molila se majka za svoga sina. Ljubav ne može tek tako zaboraviti ono što joj je pod srcem raslo.”

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Vjerujem da i mi imamo u životu lijepih i žalosnih primjera. Mogli bi romane pisati. A tek dragi Bog? Naša nebeska Majka? Oni nam često govore: Ipak si moj, moja, moj! I kada se opraštamo od ovog života, Bog nam još daje mogućnost da budemo Njegovi! Molimo ovaj mjesec Gospine krunice za sve ljude. Za vjerne i napose za one nad kojima je zavladao neprijatelj da im Majka Božja bude jaka zagovornica, a Isus vječni život! Bog vas blagoslovio, dragi moji prijatelji!

Prva Bačka sinoda (1936.)

Tridesete godine XX. stoljeća za područje Bačke apostolske administrature, a danas Subotičke biskupije, bile su izuzetno plodno razdoblje obilježeno mnogim značajnim događajima koji odlikuju život jedne mjesne crkve: čak tri biskupijska euharistijska kongresa (u Subotici 1931., Odžacima 1933. i Bečeju 1937.), kongres u čast Krista Kralja (u Somboru 1939.), otvaranje biskupijske klasične gimnazije i sjemeništa „Paulinum” (u Subotici, 1938.), tečajevi kantor-

skih komisija, osnivanje brojnih katoličkih udruženja, bratovština i ustanova, česte duhovne vježbe za kler i puk itd. No jedan je događaj uvelike preobrazio sliku te mlade apostolske administrature, a to je njena prva sinoda, koja se održala u Subotici 1936. godine.

Nju je još u veljači 1935. godine najavio, a u studenom iste godine službeno sazvao tadašnji biskup

Lajčo Budanović, želeći u prvom redu odgovoriti na pastoralne i administracijske potrebe povjerene mu Bačke apostolske administrature. Tu se prvenstveno radilo o potrebi stvaranja ujednačenog i propisanog protokola pri biskupijskoj, dekanatskoj i župnoj administraciji, obrazovanju svećeničkog pomlatka, uređenju ekonomije i računskih poslovanja, vršenju bogoslužnih

čina i njegovanju pobožnih praksi i dr.

Sinoda je otvorena nakon svečane biskupske svete mise u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici, na blagdan sv. Pavla 30. lipnja 1936. (op. a. do reforme katoličkog liturgijskog kalendara 1969. godine, blagdani sv. Petra i Pavla slavili su se zasebno). Pročitani su govori otvorenja, proglasne i pozivne naredbe, kao i pismo biskupa Budanovića papi Piju XI. te odgovor Svete Stolice u čije ga je ime uputio vatikanski državni tajnik kardinal Eugenio Pacelli (budući papa Pio XII.). Potom je preč. Blaško Rajić, jedan od službenih promicatelja sinode, iznio vjerodostojni spomen-spis, tj. statut te pozvao na njegovo potpisivanje od strane sinodskih otaca, zaključno s biskupom Budanovićem. Drugo javno zasjedanje započelo je istog dana uvečer, molitvom Večernje i Povečerja. Na njemu su izabirani svećenici za pojedine biskupijske službe,

te je Zbor savjetnika pozvan na reguliranje i tiskanje sinodalnih statuta. Sinoda je potom zatvorena pjevanjem himna „Tebe Boga hvalimo” i klanjanjem pred Presvetim oltarskim sakramentom.

Svi statuti i odredbe odobreni na prvoj Bačkoj sinodi, objedinjeni su u njezinom najvećem plodu: Zakoniku statuta prve Bačke sinode (Bačkom Zakoniku). On je sastavljen po uzoru na Zakonik kanonskog prava (op. a. tada je važeći Zakonik bio onaj iz 1917. godine, koji je sačinjavalo pet knjiga), uzimajući u obzir krajevne norme i običaje. Nije tajna da su mnogi pripadnici klera očekivali da će upravo na toj sinodi Bačka apostolska administratura biti uzdignuta na rang biskupije te su tim povodom biskupu Budanoviću poklonili biskupski štap urešen likom sv. Pavla. Uzdignuće na rang biskupije, Bačka će dočekati tek u vrijeme biskupa Matije Zvekanovića, 1968. godine.

180 godina subotičke Župe svetoga Roka

(IV. DIO)

ŽUPNIK MÁTYÁS MOKOSSAY 1871. – 1909.

Treći župnik subotičke Župe svetoga Roka bio je Mátyás Mokossay. Rođen je u Subotici 1. siječnja 1837. Za svećenika je zaređen 8. siječnja 1860. godine. Službu kapelana obavljao je kao đakon u Sükösdu 1860. godine, u Kupusini 1861. i 1862. godine u Santovu (Hercegszántó) 1863., u Sonti 1864. i 1865., u Aljmašu (Bácsalmás) od 1866. do 1868. godine. **Od 1869. do 1870. godine bio je kapelan župniku Péteru Hoffmannu u Župi svetoga Roka u Subotici.** Te godine preuzeo je župu najprije kao upravitelj, a onda i kao župnik. Župnik Mokossay 38 godina stajao je na čelu Župe svetoga Roka. Tu je boravio što kao kapelan, što kao župnik 40 godina. Doživio je gradnju i blagoslov nove župne crkve. Godine 1900. imenovan je dekanom. Umro je 1. kolovoza 1909. godine i sahranjen u subotičkom groblju svetoga Roka. Počiva u tamošnjoj svećeničkoj grobnici. Bio je i nadbiskupov povjerenik za vjeronauk i moralku u subotičkoj gimnaziji.

VELIČINA ŽUPE SVETOGA ROKA

Prema povijesnom shematizmu Kalačko-bačke nadbiskupije, župa svetoga Roka je 1855. godine brojala 6.623 katolika i 640 pravoslavnih vjernika. U župi je živjelo 20 pravoslavnih vjernika, dok su ostali živjeli u predgrađu Šandor. Godine 1885. župa je brojala 6.940 rimokatolika, a u župi je živio i jedan grkokatolik. Broj pravoslavnih vjernika (bez onih u Šandoru) je bio 65. Kad je 1909. godine župnik Mokossay umro, župa svetoga Roka već je brojala više od 10.000 vjernika.

KAPELANI ŽUPNIKA MOKOSSAYJA

Župnik Mokossay u Župi svetoga Roka kao župnik djelovao je 38 godina, a imao je 13 kapelana. Prosječno je kapelan ostajao gotovo tri godine. Ipak, kapelan Jakov Pančić u toj župi služio je 11 godina.

1. Ivan Radić (Radics János) rođen je u Subotici 7. listopada 1842. godine. Od godine 1867. do 1868. bio je kapelan u Gornjem Svetom Ivanu (Felsőszezentiván kod Baje), od godine 1868. do 1970. u Subotici u Župi svetoga Jurja. **Godine 1871. bio je kapelan u Župi svetoga Roka u Subotici.** Godine 1872. bio je kapelan u Vancagi (Bajaszsezentiván), a godine 1874. u Bačkom Petrovom Selu, 1875. godine u Malom Idošu, od godine 1869. do godine 1876. bio je razriješen od pastoralnih dužnosti.

2. Jakov Pančić rođen je u Subotici 31. srpnja 1843.

godine. Godine 1870. bio je kapelan u Vancagi. Godine 1871. bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Jurja. **Od 1872. do 1883. obnašao je dužnost kapelana u Župi svetoga Roka u Subotici.** Godine 1884. i 1885. bio je kapelan u Aljmašu, godine 1886. u Somboru. Od 1887. do 1902. godine bio je župnik u Čantaviru. Godine 1900. hodočastio je u Rim. Umro je u Čantaviru 30. prosinca 1901. godine.

3. Veco Mamužić rođen je u Subotici 30. travnja 1847. godine. Od 1875. do 1877. godine bio je kapelan u Lemešu. **Godine 1878. bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka.** Od 1879. do 1883. bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Jurja. Od 1884. do 1890. bio je kapelan u subotičkoj Župi svete Terezije. Od 1891. do 1901. bio je župnik u subotičkoj Župi svetoga Jurja. Od 1902. do 1910. bio je župnik u subotičkoj Župi svete Terezije. Bio je začasni kanonik Kalačko-bačkog prvostolnog kaptola. Godine 1907. i 1908. bio je prepozit od Gaidela ili Gedira (Gajdobre). Obnašao je dužnost subotičkog dekana 1907. – 1908. godine i nadzornika katoličkih škola. Umro je u Subotici 8. listopada 1910. godine kao župnik subotičke Župe svete Terezije.

4. Valentin (Balint) Bedžula (Bedsula) rođen je u Gornjem Svetom Ivanu (Felsőszezentiván) 10. ožujka 1853. godine. Od 1875. do 1877. bio je kapelan u Lemešu. Od 1881. do 1883. godine bio je kapelan u Sonti. **Od 1884. do 1887. bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka.** Od 1888. do 1890. godine bio je kapelan u subotičkoj Župi svete Terezije. Od 1891. do 1911. godine bio je župnik u Beregu, gdje je umro 9. lipnja 1911. godine.

5. Veco Jesenović rođen je u Subotici 20. lipnja 1854. godine. Od 1886. do 1893. bio je kateheta u subotičkim pučkim školama. Od 1880. do 1882. godine bio je kapelan u Santovu (Hercegszántó). Od 1883. do 1884. godine bio je čantavirski kapelan. **Godine 1885. bio je kapelan u subotičkoj Župi svetoga Roka.** Od 1894. do 1939. godine bio je župnik u Bačinu (**Bátja**), gdje je umro 1. veljače 1939. Od 1921. do 1923. godine bio je član stegovnog povjerenstva za katoličke učitelje. Godine 1919. imenovan za župnika savjetnika (konzultora).

6. János Kanyó rođen je u Lemešu 22. prosinca 1856. godine. Od 1881. do 1882. bio je kapelan u Bikiću (Bácsbokod). Godine 1883. i 1834. bio je kapelan u Gari. Godine 1885. i 1887. bio je kapelan u Čantaviru. **Godine 1888. bio je kapelan u Župi svetoga Roka u Subotici.** Od godine 1899. do 1919. bio je župnik u Kiskőrösu. Godine 1919. imenovan za župnika savjetnika (konzultora). Iste godine imenovan je kecelskim dekanom. Umro je u Kiskőrösu 22. listopada 1920. godine.

Razumijevanje kršćanskih slika

Spor oko slike: Je li dopušteno oblikovati sliku o Boga?

Prikaz Boga na slici dugo su osuđivali crkveni naučitelji. Bilo je to na temelju zapovijedi: *Ne stvaraj svoju sliku o Bogu* (Izl 20.4). S druge strane, Biblija također govori o Bogu u ljudskim predstavama. Zato je pitanje treba li o Njemu napraviti predodžbu dugo bilo kontroverzno. Tako vidimo tijekom stoljeća do danas razne pristupe predstavljanja Boga ili pronalaženja znakova i simbola za Njegovo predstavljanje.

Bog stvoritelj

Ideja Boga u vezi s poviješću stvaranja izazvala je umjetnike da dođu do novih ideja za slike. Bilo da su ga zamišljali kao majstora graditelja sa šestarom nad zemljinim diskom ili, u stvaranju, gotovo isključivo Krista, već postojećeg Logosa: kao mlad, bradat čovjek, On je pored zvijezda, biljaka i životinje ili pored Adama i Eve. Često se na zlatnom oreolu može vidjeti križ, vidljiv pokazatelj da se ondje misli na Boga u obliku Njegova Sina, na temelju Pavla, koji je nazvao Isusa *slikom nevidljivog Boga* (Kol 1,15). Stoga bi gledatelj trebao istodobno misliti na Boga Oca, Boga Stvoritelja, u Isusovu liku, kao i na prikazima Isusa kao Pantokratora.

Bog kao mudri starac

U doba renesanse povećava se spremnost umjetnika da se Bog konkretno prikaže. Michelangelo Ga je stvorio na stropnim slikama Sikstinske kapele kao snažnog, moćnog

stvaratelja s realnim crtama lica. U kasnoj renesansi, osobito na zasvođenim stropovima baroknog doba, bilo je još primjera „vječnog oca”, neki s raspuštenom bradom, s globusom, ustoličeni na oblacima ili u anđeoskom oreolu. Također, bilo je popularno učiniti Ga vidljivim u vezi s Marijinim životom, na primjer na Navještenje, Kristovo rođenje ili Marijino uznesenje.

Simbolički prikazi Boga i Trojstva

Od ranih kršćanskih vremena, Bog se također predstavljao simbolično, kao Božja ruka koja se pružala iz oblaka ili na slici gorućeg grma. Budući da su, prema kršćanskom nauku o Trojstvu, Bog Otac, Krist i Duh Sveti jedno, oni su također prikazani kao troje ljudi stavljeni zajedno. Bilo je čak i slika tijela s trostranom glavom. Papa Urban VIII. (1628.) i Benedikt XIV. (1745.) zabranili su tu „monstruoznu” predstavu Trojstva. Simbol jednakostraničnog trokuta sa zatvorenim Božjim okom popularni je simbol otprilike od 15. stoljeća, pojavljuje se prvi put na oltarima koje je načinio Caspar David Friedrich.

Poslije su tri simbola Božja ruka, janje i golub dodijeljeni jedan drugome. Tri ribe povezane u jednakokrani trokut također simboliziraju Trojstvo. Noviji prikazi oslanjaju se na vrlo različita rješenja. Primjeri za to su barokna hodočasnička crkva Aufkirchen na jezeru Starnberg, gdje se nauk o Trojstvu može čitati u skraćenom obliku kao okrugli ukras na štukaturnom stropu, ili Bog Otac u anđeoskom oreolu na stropu 19. stoljeća sv. Petra i Pavla u Feldafingu. Emil Nolde predstavlja Boga kao velikog vrtlara.

Krist Kralj srdaca – kojem kliče svako stvorenje

„Ti divni Kralj si nebesnik”, „Isuse, Kralju, Isuse, slavo”, „Barjake Krist” i dr. Posljednja nedjelja mjeseca studenog otvara nam vrata nove liturgijske godine C – prvu nedjelju došašća – adventa. Priprema za Božić dobra je prilika ubaciti koju novu adventsku pjesmu iz PGPN ili neku drugu popijevku. Svakako da je pjesma „Spasitelju koga želeć” naša vlastitost i ne bi je trebalo zaboraviti, nego je često pjevati kao pričesnu pjesmu. Svima želimo raspjevane posljednje nedjelje ove liturgijske godine te kliktav početak došašća – radosnog iščekivanja Božića najraspjevanije i radosnije svetkovine kršćanstva.

Posljednje nedjelje liturgijske godine vode nas prema svetkovini Krista Kralja svega stvorenja. U glazbeno oblikovanje liturgijskoga slavlja tih nedjelja uvrštavamo pjesme koje slave Krista Kralja mira, jedinstva, srdaca. U prijedloge za te nedjelje uvrštene su pjesme koje su svima već poznate, ali i one koje bi trebale polako ući u naše rasporede pjevanja poput:

PRIJEDLOZI ZA LITURGIJSKO PJEVANJE

32. nedjelja kroz godinu – 7. 11. 2021.

Ulazna: Po obećanju, 1. kitica (PGPN 228, SB 38)

Otpjevni psalam: Hvali, dušo moja (PGPN 125, SB 9)

Prinosna: Po obećanju, 2. kitica (PGPN 228, SB 38) ili Isuse, Kralju (PGPN 180, SB 25)

Pričest: Sakramentu veličajnom (PGPN 243, SB 44), O, srce Sina Božjega (PGPN 175, SB 20)

Izlazna: Ti, Kriste, Kralj si vjekova, 1. i 3. kitica (PGPN 183, SB 26)

33. nedjelja kroz godinu – 14. 11. 2021.

Ulazna: Svi kliknimo Kristu (PGPN dodatak I, str. 630)

Otpjevni psalam: A. Igrec: Čuvaj me, Bože

<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/06/C%CC%8Cuvaj-me-jer-se-tebi-utjec%CC%8Cem2c-A.-Igrec.pdf>

Prinosna: Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35) ili Barjake Krist (PGPN 181)

Pričest: Kruše života (SB 240)

Izlazna: Ti divni Kralj si nebesnik (PGPN 184 ili 283)

Isus Krist Kralj svega stvorenja – 21. 11. 2021.

Ulazna: Dostojan je zaklani Jaganjac (PPGN 75-5) ili Ti, Kriste, Kralj si vjekova (PGPN 183, SB 26)

Otpjevni psalam: Gospodin kraljuje u sjaj zaodjeven (PGPN 839, SB 18)

Prinosna: Isuse, Kralju (PPGN 180, SB 25)

Pričest: Ja sam s vama (PGPN 273, SB 56), Svi kliknimo Kristu (PGPN dodatak I, str. 630)

Izlazna: Dobri Kralju mira (SB 22) ili Krist Kralj vlada (PGPN 845)

Prva nedjelja došašća – 28. 11. 2021.

Ulazna: Padaj s neba (PGPN 362, SB 80)

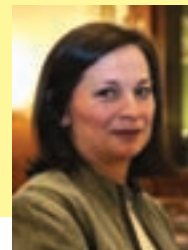
Otpjevni psalam: K Tebi, Gospodine (PGPN 342)

Prinosna: Padaj s neba, 4. i 5. kitica (PGPN 167, SB 19)

Pričest: Spasitelju koga želeć – popijevka iz Bačke (SB 82)

Izlazna: Zdravo budi, Marijo (PGPN 763, SB 88)

DRAGA DJECO, PRED NAMA SU DANI SVETACA, RAZMIŠLJAJMO O NJIMA I BOLJE UPOZNAJMO RAZLOG ZBOG KOG SU BILI SVETI PA SE MOŽDA I U NAMA PROBUDI SVETOST.

Legenda o psu svetog Roka

Stara kršćanska legenda kaže da je Roku, dok je bolovao u šumi, u izolaciji u doba kada je kuga harala svijetom, svaki dan dolazio pas noseći kruh. Roko je zauzvrat napravio ranu na nozi iz koje je tekla krv da bi se pas okrijepio. Stoga je i na mnogim kipovima prikazan s ranom na nozi. Legenda dalje pripovijeda da je na dan kad je dobri Bog pozvao Roka k sebi uginuo i pas, njegov vjerni prijatelj. Sveti Petar je s radošću dočekaao Roka na ulazu u raj, ali je psu zabranio ulaz. Roko se, htijući da pas svakako bude s njim, upustio u raspravu sa svetim Petrom. Rasprava je postala tako žustra da je i Isus došao vidjeti o čemu raspravljaju. I Petar se požali Isusu da Roko zahtijeva da i pas koji ga je hranio uđe u raj, a to nije dopušteno. Isus se na to nasmiješi: „Petre, nisi li ti poveo sa sobom pijetla koji je zakukurikao prije nego si me zatajio?” Petar nije više imao argumenata i tako sveti Roko uđe u nebesku domovinu u pratnji svog vjernog psa. Možda i životinje idu u raj? Ponekad su sigurno bolji od nekih ljudi.

RIJEŠI REBUS

5

Tema

**Za sinodalnu Crkvu:
zajedništvo, sudjelovanje
i poslanje**

25

Tragovi kulture

**Održani jubilarni 20. dani
hrvatske knjige i riječi –
dani Balinta Vujkova**

28

Intervju:

**prof. dr. Nina Glibetić,
povjesničarka liturgije i savjetnica
Kongregacije za Istočne Crkve**

17

Događanja u Subotičkoj biskupiji

**Veliki jubileji u subotičkoj
Župi sv. Roka**

27

Caritas Srbije

**Svjetski dan mentalnog
zdravlja**

45

Mladi

**Omiljeni svetc
među mladima**

/ IMPRESUM

**Katolički list (mjesečnik)
godište XXVII., broj 323
Listopad (oktobar) 2021.**

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni
urednik, Tel.: +381(0)24 524496
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković,
redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković,
autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM“
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i
verskim zajednicama Republike
Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni
urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994)- . -
Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović“,
1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

* Zvonik
* NIU „Hrvatska riječ“
* www.subotica.info
* www.zupasvrokasubotica.com
* www.pixabay.com
UBH „Dužijanca“

Djeco, postoje li priče u kojima
svaka riječ počinje istim slovom?
Evo jedne priče baš za blagdan Svih
svetih, i oni počinju slovom S.

Smrt

Studeni. Sutradan Svih svetih.
Sumorno svitanje. Samotni stoje
stoljetni spomenici, svjedoci smrti.

Sjećam se svjedočanstva starih
spisa: „Svijet skladno stvoren, skoro
savršen.

Sotona salijeće sa svih strana
spremajući sabotažu.

Stoga, Svemogući sakri spoznaju
sred središnjeg stabla.

Sva stvorenja sa strahopoštova-
njem slušaju svoga Stvoritelja. Samo
stvorenje slično Svevišnjemu stre-
mi Stablu spoznaje. Siroti stvor, sluđen
sladunjavim sotoninim siktanjem
sveza svoju savjest. Samoobmanut
sunovrati skupa sa sobom sve
stvorenje.

Spoznavši strašnu situaciju,
slomljen, skupčja se sred stabala,
skrivajući svoju sramotu. Spoznaje
strepnju, svu strahotu samoće,
skapavanje, samu smrtnu sjenu.
Strahuje susresti svoga Stvoritelja.
Sluti skorbu smrt, svoju; smrt sebi
sličnih; svega stvorenoga.

Skamenjen, srušenih snova, suo-
čava se sa strašnom srdžbom silnog
Sabaota. Srce stisnuto. Svevišnji
silazi sred stabala. Serafini stoje
spremni – Svjetlonoši se sudi.

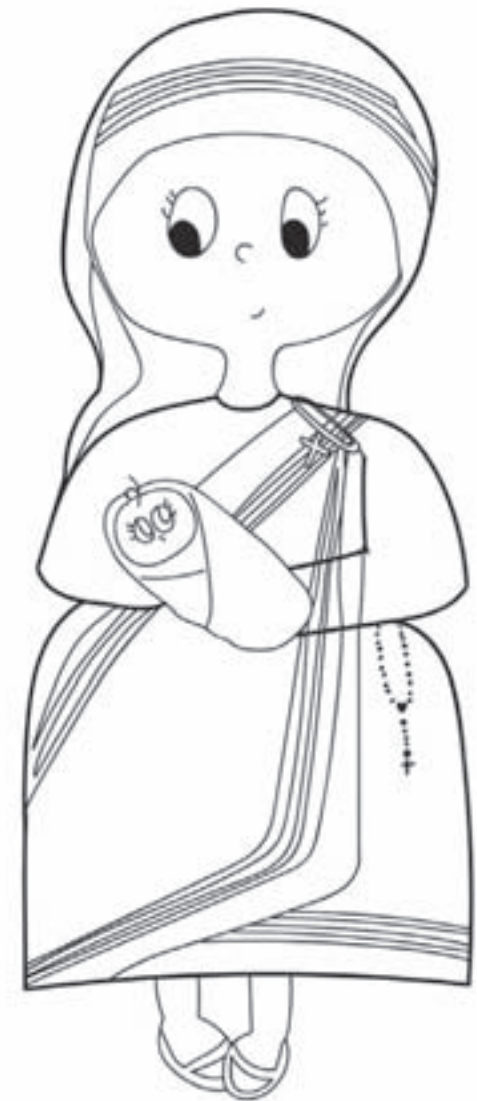
Sažali se Svesilni slušajući suze
svojih stvorenja. Strpljiv sklopi
Savez, spomenu spasenje svima –
silazak svoga savršena Sina.

Siđe Sin Svevišnjeg. Supatnik
svih stvorenja smiješeći se sazove
sve sa svjetskih stranputica. Svojom
smrću svlada strahotu smrti. Sotonu
satra sasvim. Sprema sud – sve-
opći. Stoga savjetuje: „Slobodno se
služite sa sedam svetih sakrame-
nata. Sakramenti stišavaju srdžbu
Svevišnjega, spašavaju smrtnike
smanjujući sablazan stiglu sa stabla
spoznaje.”

Spomenici samotni stoje.
Sumorno studenačko svitanje.
Smrtnici sanjaju susret sa svetima,
sa Sinom Spasiteljem, sa silnim
Stvoriteljem svojim.

Sastavila: Sanja Sinovčić

Znaš li kako je izgledala haljina koju je nosila Majka Tereza? Dobro se
zagledaj i precizno je oboji.

Saint Mother Teresa

Feast Day: September 5

MyJesseTree.co

**SAINT
MOTHER TERESA**

Godišnja pretplata na Zvonik

* Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
* Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik“.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294